

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

Ketabton.com

دمدنی محاکماتو د اصولو قانون

رسمی جريده گنیه (۷۲۲)

نېټه ۱۳۶۹ / ۵ / ۳۱ هـ . ش

خواننده گرامی!

افتخار داریم که بعد از نشر "مجموعه قوانین افغانستان" با شیوه تنظیم موضوعی، اکنون به خاطر سهولت بیشتر در دسترسی شما به قوانین مورد نیاز، سلسله دیگری از قوانین نافذة کشور را با قطع کوچک جیبی در اختیار شما قرار می دهیم.

خانم حبیب الله "غالب"

وزیر عدله

نام:	قانون اصول محاکمات مدنی
ناشر:	وزارت عدله جمهوری اسلامی افغانستان
تهیه و ترتیب:	ریاست نشرات
مدیر پژوه:	قانونمل محمد رحیم "دقیق" سرپرست ریاست نشرات
تدارکات و اداری:	سید محمد هاشمی رئیس امور مالی و اداری و احمد خالد عزیزی معاون واحد پژوه بانک جهانی در وزارت عدله
طراح جلد و صفحه آرا:	امان الله صداقت(غیبی)، عباس رسولی و حسین امینی
مصححین:	نور علم خان، حلیم سروش، محمد رفیع عمری و احسان الله نیکزاد
مشاورین:	اسماعیل حکیمی و محمد یما قاسمیار
تاریخ نشر:	۱۳۹۰
تیراژ:	۸۰۰۰
چاپ:	اول (قطع جیبی)
قیمت:	۸۰Afghanani
مطبوعه:	مطبعه طباعتی و صنعتی احمد
تلفن ریاست نشرات:	۷۰۰۵۷۴۵۷
وب سایت:	www.moj.gov.af

کلیه حقوق چاپ برای وزارت عدله محفوظ است.

پښتو فهرست

د افغانستان د جمهوریت د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

۱۱	لومړۍ باب
۱۱	لومړۍ فصل: عمومي حکمونه
۱۳	دوهم فصل: دعوي
۱۴	دوهم باب
۱۴	لومړۍ فصل: استدعا
۱۶	دوهم فصل: د دعوي مبادي
۲۱	درېږم فصل: په محکمو کې د مدنی قضیو د خپلو بهير
۲۶	څلورم فصل: د قاضی ډډه کول او ردول
۲۹	پنځم فصل: په مدنی قضیو کې د خپرنۍ واک
۳۴	شېړم فصل: د کورني، په قضیو پوري اجرآات
۳۸	اووم فصل: د عامه حقوقو د قضیو خپل
۴۰	اتم فصل: خبرتیا، جلب، احضار
۴۵	نهم فصل: غیابی حکمونه
۵۰	لسن فصل: په مدنی قضیو کې د اهل خبری او مطلع خخه ګتهه اخیستنه
۵۴	یوولسم فصل: په مدنی قضیو کې د لوړنیو اجرآتو تنظیم
۵۷	دولسم فصل: د محکمې بهير او په قضیه کې د شاملو کسانو حاضریدل
۶۶	دیارلسم فصل: د محکمې پریکړه او حکم
۷۱	څوارلسم فصل: د محکمې قرار
۷۲	پنځلسم فصل: د حکم سببونه (د ثبوت وسیلې)

درېیم باب: په پورتنيو محکمو کې اجرآت.....	۹۱
لومړۍ فصل: د لاتدنسیو محکمو پر پربکرو باندی شکایت او اعتراض.....	۹۱
دوهم فصل: د شکایت یا اعتراض وړاندی کولو ټول.....	۹۳
درېیم فصل: د پورتنيو محکمو لومړنی اجرآت.....	۹۵
څلورم فصل: د شکایت او اعتراض د خپړلو په خاطر د قضائی غونډی دا پېډل.....	۹۷
پنځم فصل: د پربکړی دنه سموالی او د هغى د نقض په هکله د پورتنيو محکمو د قرار صادرول.....	۱۰۲
شېږم فصل: د لاتدنسیو محکمو پر قرار باندی د شکایت او اعتراض وړاندی کول.....	۱۰۳
اووم فصل: د لاتدنسیو محکمو د صادره حکمنو پر خلاف د شکایتونو په خپړلو کې د پورتنيو محکمو واکونه.....	۱۰۴
څلورم باب: د ستري محکمو د مدنۍ او عامه حقوقو د قضيو به ديوان کې اجرآت.....	۱۰۹
لومړۍ فصل: د قضيو لومړنی خېړنی.....	۱۱۰
دوه هم فصل: د فرجام غوبښتني شرایط او په هغى پوري اجرآت	۱۱۱
درېیم فصل: په وروستي پړاو کې خېړنه.....	۱۱۳
څلورم فصل: د قانونيت له مخې د لاتدنسیو محکمو د وروستيو حکمنو خپړل.....	۱۱۴
پنځم باب: د مدنۍ او عامه حقوقو په قضيو کې پر وروستيو پربکرو او قرارونو باندی نوي کتنه.....	۱۲۱
لومړۍ فصل: نوي کتنه.....	۱۲۱
دوه هم فصل: د نوي کتنې اړوند اجرآت.....	۱۲۲
شېږم باب: متفرقه حکمنو.....	۱۲۳

فهرست (دری)

قانون اصول محاکمات مدنی جمهوری افغانستان

۱۳۹	باب اول
۱۳۹	فصل اول: احکام عمومی
۱۴۱	فصل دوم: دعوی
۱۴۲	باب دوم
۱۴۲	فصل اول: استدعا
۱۴۴	فصل دوم: مبادی دعوی
۱۵۰	فصل سوم: جریان رسیدگی قضایای مدنی در محاکم
۱۵۵	فصل چهارم: اختناب و رد قاضی
۱۵۸	فصل پنجم: صلاحیت رسیدگی در قضایای مدنی
۱۶۳	فصل ششم: اجرآت مریبوط به قضایای خانواده
۱۶۸	فصل هفتم: رسیدگی به قضایای حقوق عامه
۱۶۹	فصل هشتم: اطلاع، جلب، احضار
۱۷۴	فصل نهم: احکام غیابی
۱۷۹	فصل دهم: استفاده از اهل خبره و مطلع در قضایای مدنی
۱۸۳	فصل یازدهم: تنظیم اجرآت مقدماتی در قضایای مدنی
۱۸۶	فصل دوازدهم: جریان محاکمه و حضور اشخاص شامل قضیه
۱۹۵	فصل سیزدهم: فصله و حکم محکمه
۲۰۰	فصل چهاردهم: قرار محکمه
۲۰۱	فصل پانزدهم: اسباب حکم (وسایل ثبوت)
۲۲۱	باب سوم: اجرآت در محاکم فوقانی

فصل اول: شکایات و اعتراض بر فیصله‌های محاکم تحتانی	۲۲۱
فصل دوم: صورت تقدیم شکایت یا اعتراض	۲۲۳
فصل سوم: اجرآت مقدماتی محکمه فوقانی	۲۲۶
فصل چهارم: تدویر جلسه قضائی غرض رسیدگی به شکایت و اعتراض	۲۲۸
فصل پنجم: صدور قرار محکمة فوقانی مبنی بر عدم صحبت فیصله و نقض آن	۲۳۲
فصل ششم: تقدیم شکایت و اعتراض بر قرار محکمة تحتانی	۲۳۴
فصل هفتم: صلاحیت‌های محاکم فوقانی در رسیدگی به شکایات علیه احکام صادرۀ محکمة تحتانی	۲۳۵
باب چهارم: اجرآت در دیوان قضایی مدنی و حقوق عامه ستره محکمه	۲۴۰
فصل اول: رسیدگی ابتدایی قضایا	۲۴۰
فصل دوم: شرایط فرجام خواهی و اجرآت مربوط به آن	۲۴۱
فصل سوم: رسیدگی در مرحله نهایی	۲۴۴
فصل چهارم: رسیدگی به احکام نهایی محاکم تحتانی از نظر قانونیت	۲۴۵
باب پنجم: تجدید نظر بر فیصله‌ها و قرارهای نهایی در قضایی مدنی و حقوق عامه	۲۶۳
فصل اول: تجدید نظر	۲۵۲
فصل دوم: اجرآت مربوط به تجدید نظر	۲۵۳
باب ششم: احکام متفرقه	۲۵۴

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۹

د افغانستان جمهوریت
د جمهور رئیس فرمان

گنه: ۱۳۴۱

نېټه: ۱۳۶۸/۹/۱۹

د افغانستان جمهوریت د مدنی محاکماتو د اصولو د قانون تو شبح د
افغانستان جمهوریت د اساسی قانون د پنځه اویا یمی مادی د دوه
یمی فقری د حکم سره سم د افغانستان جمهوریت د مدنی محاکماتو
د اصولو قانون چې د اضطرار د حالت د اعلام په هکله د
۱۳۶۷/۱۱/۳۰ نېټي په (۱۴۸۹) گنه فرمان کې د ورسپارل شویو
دندو پر اساس د وزیرانو د شوريي د ۱۳۶۸/۵/۵ نېټي د (۱۸۰) گنه
مصطفوبی په ترڅ کې د پنځه سوه شپړو مادو په لرلو سره تصویب شوی
دی تو شبح کوم.
دا فرمان د وزیرانو د شوريي د مصطفوبی او د افغانستان جمهوریت د
مدنی محاکماتو د اصولو د قانون سره یو خای په رسمي چريده کې د
خپريدو له پاره عدلیې وزارت ته دی واستول شي.

نجیب الله
د افغانستان جمهور رئیس

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

د افغانستان جمهوریت د وزیرانو شوري مصوبه د کابل بنار

گنه: ۱۸۰

نېټه: ۱۳۶۸/۵/۵

د افغانستان جمهوریت د مدنی محاکماتو د اصولو د قانون په هکله
د افغانستان جمهوریت د وزیرانو شورا د اضطرار حالت د اعلام په
باب د جمهور رئیس د ۱۳۶۷/۱۱/۳۰ نېټې په (۱۴۸۹) گنه فرمان
کې د راسپارل شويو واکونو پر اساس تصویبوي:
۱- د افغانستان جمهوریت د مدنی محاکماتو د اصولو قانون په
۵۰۶) مادو کې منظور دي.
۲- د وزیرانو د شوري مصوبه دی د توشېج له پاره د جمهوری ریاست
مقام ته وړاندی شی.

سلطانعلی کشتمند
د وزیرانو شوري د اجرائیه کمیتی رئیس

۱۱ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

د افغانستان د جمهوریت د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

لومړۍ باب

لومړۍ فصل

عمومي حکمونه

لومړۍ ماده:

دا قانون د افغانستان جمهوریت د اساسی قانون د یوسلو اتمی مادی د حکم پر بنسته د افغانستان جمهوریت په محکمو کې د مدنی قضیو د قضاوته او د خپړلود خرنګوالی د اړوندو چارو د تنظیم په خاطر وضع شوي دي.

دوهمه ماده:

د دغه قانون بنستیز هدفونه دا دي:

- ۱- د اتباعو د حقوقو برابري په پام کې نیول او په مدنی قضیو کې د افغانستان جمهوریت د قوانینو د حکمونو تطبیقول.
- ۲- په قضائی غونه دو کې د عادله چلنډ تنظیمول.
- ۳- د دعوی د دواړو خواوو، شاهدانو او اهل خبری د حقوقو او وڃيو حدود پاکل.
- ۴- د شهادت او د قانوني سندونو، قاطعه قرینو، مستنبطه قرینو او د حکم د سببونو د ارزیابی د کړنلاري تنظیمول.
- ۵- د استیناف غوبښتنی، فرجام غوبښتنی او د محکمو پرورو ستنيو پېړکړو او قرارونو باید د بیا کتنی د اړوندو چارو تنظیمول.
- ۶- د مدنی دعوو د خپړلود چېټکوالی.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

درېيمه ماده:

د مدنی دعوو خبرل د افغانستان جمهوریت د محکمو له واک خخه دی.

څلورمه ماده:

پدغه قانون کې لاندې اصطلاحات لاندې معناوی لري:

- ۱- قاضی: هغه خوک دی چې حکم کوي.
- ۲- محکوم له: هغه خوک دی چې د هغه په ګته حکم شوي وی.
- ۳- محکوم عليه: هغه خوک دی چې پر خلاف بی حکم شوي وی.
- ۴- محکوم به: هغه شی چې د حکم موضوع وی.
- ۵- د حکم طریقه: د قرار او پریکړی د صادرولو خرنګوالی او ډول دی.
- ۶- قضاء: هغه حکم ده چې په ئانګړو الفاظو او کلمو سره په غوڅ او جزم ډول د قاضی په واسطه صادرېږي.
- ۷- حکم: د قاضی قضاوت دی او په داںۍ الفاظو سره صادرېږي چې حکم می وکړ ته د په موضوع ملزم بی او خپل حکم بی د مدعی بهما په مستردولو او یا تسلیمولو په پاګه کوي. او یا می حکم وکړ چې په مدعی بهما کې مدعی عليه ته مه مزاحم کېږه.
- ۸- د الزام قضا: د مدعی بهما پر ثبوت باندی حکم دی.
- ۹- د بالترک قضا: پر نه اثبات باندی حکم دی.
- ۱۰- استیناف غوبښنه: هغه ده چې محکوم عليه د بناري، ناحيوي ولسوالۍ یا د علاقه داری د محکمې پر صادر شوی حکم باندی قناعت ونه کړی او خپل شکایت او اعتراض د ولایت محکمې او یا د لوبي ولسوالۍ محکمې ته وړاندی کړي.
- ۱۱- فرجام غوبښنه: هغه ده چې محکوم عليه د ولایت د محکمې یا د لوبي ولسوالۍ د محکمې پر صادر شوی حکم باندی قناعت ونه

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۳

کړۍ او خپل شکایت یا اعتراض دستری محکمی اړوند دیوان ته وړاندې کړي.

۱۲- اهل خبره: هغه مسلکي کسان دی چې په ځانګړو څانګو کې د تخصص، معلوماتو یا د کافې تجربې لرونکې وي.

د وهم فصل دعوى

پنځمه ماده:

دعوى د محکمی، په وړاندې له پردي خخه د حق غوبښنه ۵۵.

شپږمه ماده:

څوک چې حق غواړي مدعى او هغه څوک چې حق ور خخه غوبښل کېږي مدعى عليه دي.

اوومه ماده:

دعوى دواړو خواوو د قانون د حکمونو سره سم له قانوني اهليت خخه دي برخمن وي.

د قانوني اهليت د نقصان یا نشتولی او غيابت په صورت کې د ولایت، وصایت او قيموميت حکمونه د تطبيق وړ دي.

اتمه ماده:

مدعى بهما غوبښل شوي شي دي او په هغو حقوقو کې شامل دي چې د افغانستان جمهوریت قوانین یسی اټکل کړي دي او د دعوى موضوع کېدای شي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

نهمه ماده:

- (۱) په هغۇ مدنى قضىيەتلىكىيە د دېلىت حقوق او وجىبى، كلى يىا قىسىمى كىتى يىا تاوان مطروح وى د دېلىت قانونى استازى د مدعى يىا مدعى عليه په توگە ئاخى نىسى.
- (۲) د دغۇ مادى د لومۇرى فقىرى د مندرج حكم بە منظور د دېلىت استازى د دېلىت د قضايا وو ادارە دە.

لسەمە ماده:

پە هغۇ قضىيەتلىكىيە د كلى اوسيدونكىيە پە گەل د گەل د گەنلىكى خاوندوى پە محكىمە كىيە د مدعى يىا مدعى عليه په توگە د هغۇي د خىنۇ كسانو حاضريلەك كافى دى لەكە ئەخىار، عامە لەز او ورتە نور.

يۈولسەمە ماده:

- (۱) هغە دعوى چې د مېرى د گەنلىكى او تاوان او يىا متروكى پە اپوند صورت نىسى محكىمە تە د خېرلۇلە پارە د مدعى يىا مدعى عليه پە توگە د ورثى دى يوتن حاضريلەك كافى دى.
- (۲) د عىنىي متروكى پە دعوى كى، هغە ورثە چې متروكە پە حىازت كىيى دە د خصم پە توگە گەنلىكىيە.

دۇھم باب لومۇرى فصل استدعا

دۇولسەمە ماده:

- (۱) د مدنى حق استدعا د رسمى عريضى پە واسطە غوبىتلىكىيە.
- (۲) حقوقى عريضى محكموته پە مستقىيم ۋول يىا د حقوقو د خانڭو لە ليارى محكموته ورلاندى كىيېرى او تە خېرلۇلەندى نىيول كىيېرى.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون ۱۵

دیارلسمه ماده:

حقوقی عربضه د لاندنسیو مطالبو لرونکی ۵۵:

- ۱- د مدعی او مدعی علیه نوم د پلار نوم، اصلی او اوسنی استونگنخی، دنده، د تذکری نمبر.
- ۲- د مدعی بها د اندازی تاکل او د دعوی لنډ مطلب.
- ۳- د مدعی بها د جنس، ډول او بیهه بیانول په هغه صورت کې چې منقول وي. په هغه صورت کې چې مدعما بها عقاروی د هغى د بیسی ډول او ساحی بیانول هم حتمی دی.
- ۴- د عارض لسلیک یا د ګوتی نښه، په هغه صورت کې چې عارض وکیل، وصی یا قیم وی د وکالت، وصایات او قیومومیت د سنډ د نمری او نبته ۵۵ د بشپړی پیژندنی په یادولو سره هرو مرو ۵۵.
- ۵- د حق د رامنځته کیدو نبته او د عربضی وراندی کولو نبته.

خوارلسمه ماده:

په هغه صورت کې چې مدعما بها مشترک او مدعی متعددوی استدعا د یوی عربضی په واسطه صورت نیسي.

پنځلسمه ماده:

په مدعما بها کې د دعوی د سبب د یووالی او د مدعی علیه د تعدد په صورت کې استدعا د یوی عربضی په واسطه صورت نیسي.

شپارلسمه ماده:

(۱) هغه عربضه چې واکمنی محکمی ته وراندی کېږي محکمه یې د معروض علیه د حاضریدو نه وروسته خېږي د معروض علیه د قناعت په صورت کې قضائی قرار صادروي او د اجرأ له پاره د حقوقو اداري ته یې استوی.

(۲) د معروض علیه د انکار په صورت کې محکمہ د قانون د حکمونو سره سم رسیده ګئی کوي.

۱۶ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

اووه لسمه ماده:

هغه عريضه چې د حقوقو اداري ته وړاندی کېږي د مدعی علیه يا د دواړو خواوو د نه قناعت په صورت کې محکمی ته سپارل کېږي.

د وهم فصل د دعوي مبادي

اتلسمه ماده:

د واکمنی محکمی د تحریراتو خانګه را رسیدلی عريضی اخلي او د محکمی د رئيس له کتلونه وروسته اړوند دفتر کې بې ثبتوی.

نولسمه ماده:

په هغه صورت کې چې محکمه په قضیه کې خان واکمن ونه بولی د هغى دردولو قرار صادرولي.

شلمه ماده:

په هغه قضیه کې چې لوړنې اعتراضونه صورت ونيسي محکمه دغه اعتراضات په هغه قضائي غونډله کې چې د محکمی له خوا ټاکل کېږي خپړل کېږي او قضائي تصمیم پری نیول کېږي.

يو ويشتمه ماده:

لوړنې اعتراضونه په لاندی ډول دي:

- ۱- د محکمی له خوا د قضيي د خپړلود واک نشتولالي.
- ۲- د مدعی او مدعی علیه د واک او اهلیت نشتولالي.
- ۳- پر مدعی علیه باندی په عريضه کې د ليکل شوي ادعا نه متوجه کيدل.
- ۴- د عارض او معروض په منځ کې د مخکيني قضائي حکم صادریدل.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۷

- ۵- په غیر منقوله مدعایها کې د مثبته سندونو پر بنسته د مدعی علیه د ذوا لیدی نشتوالی.
- ۶- له هغې دعوي سره چې په بله محکمه کې دایره ده د قضيي ارتباط.
- ۷- په بله محکمه کې د عريضي د مندرجې قضيي داييريدل.
- ۸- تر مرور زمان لاندی د دعوي کړای شوي قضيي راتل.

دوه ويشتمه ماده:

د دغه قانون د یووېشتمي مادې په مندرجو موردونو کې قضائي هیأت د دواړو خواوو په حضور کې موضوع خپرې قضائي قرار صادروي او دواړو خواوو ته یې اوروی.

در ويشتمه ماده:

هغه خوا چې د دغه قانون د (۲۲) مادې پرلېکل شوي قضائي قرار باندی قناعت ونه لري کولاهي شئي د شلوورخو د مودي په ترڅ کې حاکمي محکمی یا پورتنې محکمی ته خپل اعتراض وړاندی کړي په دغه حالت کې حاکمه محکمه مکلفه ده معتبرض ته د نېټۍ په قيد کولو سره رسید ورکړي او اعتراض یې په اړوند دفتر کې له ثبتولو نه وروسته پورتنې محکمی ته وسپاري.

څلير ويشتمه ماده:

د معقول عذر نه پرته د صورت دعوي او د دعوي د ځواب د وړاندی کولو موده له پنځلسو ورخونه شئي زياتبداي.

پنځه ويشتمه ماده:

د محکمی د تحریراتو خانګه مکلفه ده د صورت دعوي د دعوي د ځواب او ضميمو له رارسيدونه د رارسيدو د نېټۍ په قيد کولو سره مدعى او مدعى علیه ته دی رسید ورکړي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

شپږ ويشتمه ماده:

د محکمی د تحریراتو خانګه د دعوی د رارسیدو نه وروسته د قضائی هیأت په تشخیص د هغه د سموالی په صورت کې د قانون سره سم په محصول پوری اړوند اجرآت سرته رسوی او د محکمی د رئیس په لیکلی امر سره صورت دعوی یې په تاکلی فورمه کې لیکي او یوه نسخه یې د وخت په تاکلو سره مدعی علیه ته د خواب د برابرولو له پاره سپاري. او د دعوی د نه سموالی په صورت کې مدعی د صورت دعوی په تصحیح مکلف کېږي.

اووه ويشتمه ماده:

د مدعی علیه د خواب د برابریدو نه وروسته محکمہ د قضیي د خپړلوبنټیه دواړو خواوونه اوروی.

اته ويشتمه ماده:

په بسیطو دعواوو او هغې دعوی کې چې د سملاسی رسیده گې غوبښتونکي وی د استدعا او د دواړو خواوو د شفاهی خرګندونو له مخې رسیده گې کېږي. بسیطی دعوی د دعوا ګرو د اوضاعو او احوالو او د ژوندا نه د شرایطو له مخې د واکمنی محکمی په تشخیص پوری اړه لري.

نهه ويشتمه ماده:

هغه مدعی چې خپلی دعوی په قانونی وخت کې محکمی ته وړاندی نه کېږي محکمہ د نه خصومت کولو قضائی قرار صادروي او عربیضه یې اړوندی مرجع ته مستردوی.

د ډېشمہ ماده:

په هغه صورت کې چې مدعی علیه په قانونی وخت کې خپله لیکلی خواب محکمی ته وړاندی نه کېږي محکمہ به د هغه په شفاهی خواب بسنې وکړي او پر موضوع باندی به قضائی رسیده گې وکړي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۹

یو د پرشمه ماده:

که مدعی په نهه ويستمه ماده کې د مندرج قضائي قرار له صادریدو
نه وروسته محکمی ته راشی محکمه د موضوع سابقی غواړي او د
بلی خوا د حاضريدو نه وروسته پر موضوع باندي رسيده ګئي کوي،
پدغه حالت کې مدعی د خپلی دعوى به وړاندی یېولو مکلف دي.

دوه د پرشمه ماده:

که مدعی دوهم خل بیا په قانوني وخت کې د دعوى د اقامه کولو له
پاره حاضر نه شي او د قانوني عذر له امله محکمی ته خبر ورکړي نه
وی محکمه بیا دنه خصومت کولو قرار صادروي.

دری د پرشمه ماده:

د دغه قانون په دوه د پرشمه ماده کې ليکل شوي قرار د استيناف
غوبښتني د حکمونو تابع دي خودا چې قانون د هغه پر خلاف حکم
کړي وي.

څلور د پرشمه ماده:

- (۱) هغه محکمه چې په دوه د پرشمه ماده کې ليکل شوي قرار صادر
کړي دی خونوموري قرار د پورتنۍ محکمی په واسطه نقض شي
مکلفه ده چې د قضيې په خپلولاس پوري کړي.
- (۲) پورتنۍ محکمہ مکلفه ده د خپل نقض او د لومړي محکمی په
واسطه د قضيې د بیا خپلول په هکله قرار دواړو خواوونه واوروی.

پنځه د پرشمه ماده:

د محکمی دفتر ته د بیا خپلوله پاره د قضيې د راسیدو نه
وروسته مدعی مکلف دي د یوی میاشتی په بهير کې خپله دعوى په
اړونده محکمہ کې اقامه کړي په هغه صورت کې چې د قانوني عذر
نه پرته په تاکل شوي موده کې خپل دعوى اقامه نه کړي محکمہ دنه
خصومت کولو قرار صادروي او دغه قرار وروستي دي.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

شپږ د پرسشه ماده:

د نکاح به دعوی کې مدعى مکلف دی چې د مؤجه عذر نه لرلو په حالت کې د عريضي د رارسيدو له نبئي خخه د یوی مياشتی په بهير کې خپله دعوی محکمی ته وړاندی کړي د دغې مودې په تيريدو سره محکمه کولای شي د نه خصومت کولو قرار صادر کړي، مدعى ته يوازی یوه پلا د استیناف غوبنتنی حق ورکول کېږي.
که لوړنې محکمه دوهم خل بیا د نه خصومت کولو قرار صادر کړي دغه قرار وروستنی دي.

اووه د پرسشه ماده:

محکمه د لاندنسیو د فترونو لرونکی ده:

- ۱- د واردی او صادری کتاب.
- ۲- د جزائی دوسیو د اندراج کتاب.
- ۳- د مدنی او تجارتی قضیو د اندراج کتاب.
- ۴- د عاجلو قضیو د غونډو اجندا.
- ۵- د عادی قضیو د غونډو اجندا.
- ۶- د قضائی حکم د پانو فورمه.
- ۷- د قضائی حکم د پانو د ثبت فورمه.
- ۸- د قضائی قرارونو د اصل او ثبت فورمه.
- ۹- د اوصیاء د محاسبی دفتر.
- ۱۰- د ولایتونو د محکمو پرنهای او غیر نهایی حکمونو باندی د شکایتونو او اعتراض د ثبت دفتر.
- ۱۱- د استیناف غوبنتنی د ثبت دفتر.
- ۱۲- ابلاغ پانه.
- ۱۳- د محصولی سندونو د ثبت کتاب.
- ۱۴- شهریه (تابلو).
- ۱۵- د عريضو د ثبت کتاب.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۲۱

- ۱۶- د محصولی تعریفی دفتر.
- ۱۷- د حاضری دفتر.
- ۱۸- د قطعی پریکرو پر تطبیق باندی د خارنی دفتر.
- ۱۹- د ارتیاور نور دفترونه.

اته دېرشمه ماده:

د محکمود دفترونو او کتابونو شمیر او دول د هری محکمی د کارد
خانگړی توب له مخی سره توپیر لري او محکمو هر یو د خپل کارد
خانگړتیا سره سم د دغه قانون د اووه دېرشمى مادی له مندرجو
دفترونو خڅه استفاده کوي.

نهه دېرشمه ماده:

د محکمود اداری کارمندانو نور مکلفیتونه د دغه قانون د حکمونو
د په نظر کې نیولو سره د هغې خانگړی لایحې په واسطه چې د ستوري
محکمی عالی شوری بي تصویبوي تنظیمیري.

دریسم فصل په محکمو کې د مدنی قضیو د خبرلو بهير

څلوبنتمه ماده:

د افغانستان جمهوریت په محکمو کې د تولو مدنی دعواوو خپل په
ښکاره دول دي. پرته له هغو حالتونو خڅه چې ښکاره څېرنه عامه
نظم ګډو د کړي او یا د اشخاصو د ژوند د پیو اسرارو د افشا کېدو
سبب شي.

يو څلوبنتمه ماده:

ښکاره غونډي په رسمي ورڅو کې دايرېږي او مينه والو ته د ننوتلو
اجازه ورکول کېږي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دوه خلوپښته ماده:

بې تولو حالتونو کې به د محکمی د حکم ابلاغ علنی وي.

دری خلوپښته ماده:

پتی غونډي په قضييہ کې د شاملو کسانو او د هغوي د قانوني ممثل په حضور دايرېږي او د لزوم په صورت کې شاهدان، اهل خبره او ڇبارونکي ګډون کوي.

څلور خلوپښته ماده:

چا چې پنځلس کلنۍ سن پوره کړي نه وي او په قضييہ کې ګډون و نه لري په قضائي غونډو کې ګډون کولاني نه شي.

پنځه خلوپښته ماده:

د محکمی د تحریراتو خانګه مکلفه ده د غونډي د دايريدو نه د مخه مدعى او مدعى عليه يا د هغوي قانوني ممثل، شاهدان، اهل خبره او ڇبارونکي په تاکل شویو خایونو کې کینوی.

شپې خلوپښته ماده:

قضائي هيأت هغه وخت د غونډي خونی ته راننزوی چې د غونډي د داپریدو وخت رسیدلی وي او په پنځه خلوپښته ماده کې ليکل شوي کسان حاضر شوي وي.

اووه خلوپښته ماده:

د غونډي خونی ته د قضائي هيأت د راننوتلو په وخت کې تول حاضر شوي کسان پورته کېږي او کوم وخت چې قضات خپل خایونه نيسسي په چيل ئای کيني.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۲۳

اته خلوپښته ماده:

د قضائی غونډی رئیس د غونډی رسمیت د لوی او دادگر خدای په نامه پرانیزی، د قضائی هیأت جورېشت، خارنوال، اهل خبره، ڇبارونکی او د غونډی منشی حاضرینوته وریېژنی.

نهه خلوپښته ماده:

د قضائی غونډی رئیس د قضیي او غونډی د شاملو کسانو حقوق، وجبوی او مکلفیتونه توضیح کوي او د قضائی غونډی او منشی ته د غونډی د اجندا د لوستلو دستور صادروي او د مدعی، مدعی عليه او یا د هغوي د قانوني ممثل په پیژندلو سره د قضیي څېړلو ته پیل کوي.

پنځوسمه ماده:

د غونډی رئیس د قضیي د څېړلو په وخت کې لومړي مدعی یا د هغه قانوني ممثل ته او وروسته مدعی عليه او یا د هغه قانوني ممثل ته وخت ورکوي چې څله دعوي او دفاع ولوي.

يو پنځوسمه ماده:

د دعوي دواړو خواوو په پوره آزادی څلی غوبنتني لولی او خرګندونکي کوي د یوی خوا د وينا د پای ته رسیدو نه د مخه بله خوا حق نه لري د مقابل خوا وينا پري کړي.

دوه پنځوسمه ماده:

د مدعی، مدعی عليه او نورو اړوندو کسانو خخه استیضاح د غونډی د رئیس په واک کې ده که د محاکمې په بهير کې خینې مطالب د غونډی د قضائی غړیو سره د استیضاح وړ وي د غونډی د رئیس په اجازه له دواړو خواوو خخه پوبنتل کېږي.

..... د مدنی محکماتو د اصولو قانون

دري پنځوسمه ماده:

د غونډي منشي مکلف دي، د دعوي، مدافعتو، د شاهدانو د شهادت او د اهل خبره په خرگندونو پوري مریوط د محکمې تول بهير بي له کموالي خخه د غونډي په محضر کې قيد کړي او د هغه به پاڼي کې د رئيس او اړوندو کسانو لاسليک تر لاسه کړي.

څلور پنځوسمه ماده:

د قضائي غونډي لربنوونه او سمون د غونډي د رئيس په واک کې دې.

پنځه پنځوسمه ماده:

په قضيه کې شامل کسان، د دعوي د دواړو خواوو قانوني مثل، شاهدان، اهل خبره، ڇبارونکي او په قضائي غونډه کې نور شامل کسان د غونډي د نظم په رعایت کولو او د غونډي د رئيس له امرنو خخه په اطاعت کولو مکلف دي.

شپږ پنځوسمه ماده:

مدعي، مدعى عليه او یا د هغوی قانوني مثل، شاهدان، اهل خبره او ڇبارونکي مکلف دي د خرگندونو او د مطلبونو د توضیح کولو په وخت کې په پښو ودرېږي خودا چې د غونډي رئيس هفو ته د کښيانستلو اجازه ورکړي.

اووه پنځوسمه ماده:

څوک چې د غونډي نظم ګډووه کوي، د غونډي رئيس ورته اخطار ورکوي او د سرغپولو په صورت کې رئيس کولني شي اخلال کوونکي سړۍ د غونډي له خونلي خخه وشړۍ.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۲۵

اته پنځوسمه ماده:

که د غونډي د نظم اخالل کوونکي مدعى، مدعى عليه، یا د هغوي
قانوني ممثل وي د بیا تخلف کولو په صورت کې محکمه کولانۍ شی
اخالل کوونکي په نغدي جزاء چې له دری زره افعانيو خخه زياته نه
وي یا ترييوی اونې پوري په بند محکوم کړي.

نهه پنځوسمه ماده:

که اخالل کوونکي مدنی خارنوال وي محکمه د قضائي قرار په
صادرولو سره د هغه په بدلو لو لاس پوري کوي.

شپیتمه ماده:

په هغه صورت کې چې اخالل کوونکي مدافع وکيل وي محکمه هغه
دانونو د حکمونو سره سم تأدیب کوي.

يو شپیتمه ماده:

که شوک په قضائي غونډه کې د قباحت یا د جنحی د جرم مرتكب
شي د محکمی له خوا د قانون د حکمونو سره سم مجازات کېږي.

دوه شپیتمه ماده:

محکمه د دغه قانون له اته پنځوسمی خخه تر شپیتمی مادو پوري
مندرج مجازات په واجب التعامل قضائي حکم کې تاکي او دا حکم
د استیناف وړ نه دي.

دری شپیتمه ماده:

د دغه قانون له اته پنځوسمی خخه تر شپیتمی مادو پوري په مندرجو
حالتونو کې محکمه کولانۍ شی د غونډي د پای ته رسیدو نه د مخه
صادر شوي حکم لغو کړي.

خلور شپیتمه ماده:

که محکمہ د جنحی به جرم کې په هماگه قضائی غونډه کې تورن په جزاً محکوم نه کړي او یا ارتکاب شوی جرم جنایت وي محکمہ مکلفه ده د پیښی محضر جوړ کړي او د تورن د نیوولو امر صادر کړي او موضوع اړوندي خارنوالي ته احاله کړي. په دغه مورد کې د حکم صدور په نړدی ګاونډی محکمہ کې صورت نیسي.

خلورم فصل د قاضی ډډه کول او ردول

پنځه شپیتمه ماده:

د محکمی رئيس او هر یو غږی په لادنیو حالتونو کې د محکمی په جوړنست کې له ګډون کولو او د مدنی دعوى له خېړلوا خخه ډډه کوي:
۱- په هغه صورت کې چې د ترڅېړلوا لاهدې په قضیه کې ڏینفع وي او یا دعوى په اصول او فروع، میړه، میرمن او یا د هغوي په خپلوا نو پوری اره ولري.

د دی منظور له پاره خپلوا ن عبارت دی له ورور، وراره، خور، خورزه، تره، عمه، خاله، ماما، خسر او خوابنې خخه.

۲- په هغه صورت کې چې په محکمہ کې د طرح شوی قضیې په اړوندو سندونو کې کوم سند لیکلې وي یا لاسلیک کړي وي یا د دعوى په موضوع کې پخوا د خارنوال، حکم، اهل خبری یا شاهد په توګه د عقیدی اظهار کړي وي.

۳- په هغه صورت کې چې د رئيس یا د محکمی د غړيو یا د قضیې د دواړو خواوو د یو تن په منځ کې دعوى وي.

۴- په هغه صورت کې چې د دعوى د یوی خوا او د رئيس یا د محکمی د غړيو د یو تن تر منځ مخکینې خصومت موجود وي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۲۷

شپږ شپیتمه ماده:

هغه قاضیان چې د دغه قانون د پنځه شپیتمه مادی د لوړۍ فقری د مندرج حکم سره سم یو بل سره خپلوي لري د مدنی قضیي د خپلولو د محاکمې په جوړښت کې نه شي شاملیدای.

اووه شپیتمه ماده:

قاضی کولای شي د دغه قانون په پنځه شپیتمه او شپږ شپیتمه مادوکې د مندرجو حالتونو خخه بهر د بل سبب د رامنځته کيدو په صورت کې د دعوى په خپلولو کې له ګډون خخه ډډه وکړي.

اته شپیتمه ماده:

په لادنيو حالتونو کې د قضیي په وروستی رسیده ګې کې د رئیس او د محکمی د غړیو ګډون مجاز نه دي:
۱- د قضیي په لوړنې خپرنه کې د ګډون په صورت کې.
۲- د ستری محکمی په دیوانوونو د قضیي په خپلولو کې د ګډون په صورت کې.

نهه شپیتمه ماده:

د دغه قانون په اووه شپیتمه او اته شپیتمه مادو کې د مندرجو حالتونو د شته والي په صورت کې قاضی مکلف دی په قضیه کې د خپل ډډه کولو موضوع محکمی ته وړاندی کړي.

اویايمه ماده:

د دعوى دواړه خواوی کولای شي د دغه قانون په اووه شپیتمه او اته شپیتمه مادو کې یو د مندرجو حالتونو د شته والي په صورت کې د موضوع له خپلولو خخه د قاضی درد غوبښنه وکړي.

..... د مدنی محکماتو د اصولو قانون

یو اویايمه ماده:

د قاضی درد غوبښته د درېپيو ورڅو په بهير کې د موضوع د خپللو د پیل نه د مخه په لیکلی او مستند ډول محکمی ته وړاندی کېږي.

دوه اویايمه ماده:

۱- د محکمی قضائی هیأت د قضائی غونډی په ترڅ کې درد اسباب او دلایل و خجری د منلو او نه منلو په باب یې د رأیو په اکثریت تصمیم نیسی او قرار صادروي.

۲- د رأیو د برابری په صورت کې د قاضی رد کېدو ته ترجیح ورکول کېږي.

دری اویايمه ماده:

په هغه صورت کې چې په لوړنې محکمه کې یو تن قاضی وي درد غوبښته پورتنې محکمی ته وړاندی کېږي او درد د منلو په حال کې، بل یو قاضی ته د قضیي د خپللو دنده ورکول کېږي.

څلور اویايمه ماده:

که درد غوبښته د لوړنې محکمی قضائی تول هیأت ته متوجه وي درد د منلو په صورت کې د پورتنې محکمی له خوا د خپللو او د حکم د صادرولو په خاطر بل قضائی هیأت تاکل کېږي.

پنځه اویايمه ماده:

که درد اسباب د ولایت د محکمی د ریاست یا د هفۍ د معادلو محکمی یو د دیوانوونو قضائی هیأت ته متوجه وي د محکمی رئیس د یو بل قاضی په ګډون درد دمنلو یا نه منلو په هکله تصمیم نیسی. په هغه صورت کې چې درد اسباب د ولایت د محکمی د هفۍ د انډول محکمی رئیس یا د ستری محکمی غږیو ته متوجه وي د ستری محکمی عالی شوری په دی هکله تصمیم نیسی.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۲۹

شپږ اویايمه ماده:

کوم وخت چې د قاضى درد موضوع مطرح وي د دعوى د اصل خبرنه معطل کيږي.

اووه اویايمه ماده:

که د قاضى درد ولو موردونه ثابت نه شى هغه محکمہ چې د رد په نه ثابتیدو تضمیم نیسي سوء نیت لرونکی د رد غوبنستونکی (مدعى، مدعى علیه) تر دری زره افغانیبو پوری په نغدی جزا محاکموي.

اته اویايمه ماده:

هغه قرارونه چې د محکمی له خوا د رد په باب صادرېږي وروستني دي.

پنځم فصل په مدنی قضيو کې د خبرنۍ واک

نه اویايمه ماده:

مدنی دعوى په لومړۍ پړاو کې د بناري، ناحيې، ولسوالۍ یا علاقداری د محکمی په واسطه یوی خوا ته کيږي پرته له هغو حالتونو خخه چې قانون بل ډول تصریح کړي وي.

اتيايمه ماده:

محکمہ د هغو دعواوو په خبرلو لاس پوری کوي چې د حقوقی یا حکمی شخصیتونو له خوا د پريکړي غوبنستنه بي شوي وي.

يو اتيايمه ماده:

(۱) مدنی دعوى د مدعى علیه د استوګنې په سيمه کې یوی خوا ته کيږي.

۳۰

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

(۲) که مدعی علیه د استوګنی خو ځایونه ولري د ده پر خلاف مدنی دعوى په هغه محکمه کې څېړل کېږي چې مدعی علیه د استدعا به وخت کې د هغى په قضائی ونه کې استوګنه ولري.

دوه اتیايمه ماده:

په هغه صورت کې چې میرو بشه بشئه مدعی علیه وي د دعوى څېړل د هغه د میره د استوګنی د سیمی د محکمی په واک کې ۵۵.

دری اتیايمه ماده:

په هغه صورت کې چې نجلی د واده سن ته رسیدلی يا د مدعی علیه د بشپړ حقوقی اهلیت خخه برخمن وي د دعوى څېړل د ده د پلار او یا د هغو شرعی محارمود استوګنخی د محکمی له واک خخه ده چې د هغه د اعاشی او پالنی متکفل دي.

څلور اتیايمه ماده:

که اهلیت نه لرونکي او یا د نیمگری اهلیت خاوند مدعی علیه وي د دعوى څېړل د ولی، وصى یا قیم د استوګنخی د محکمی له واک خخه ده.

پنځه اتیايمه ماده:

د محجور، مفقود او غایب استوګنخی د دوی د قانونی قایم مقام استوګنخی دی.

شپږ اتیايمه ماده:

که د دولت کارکوونکي يا د وسله وال پوچ منسوب کسان په مدنی قضیبو کې مدعی علیه وي د دعوى څېړل د هغوي د کار ئای د محکمی له واک خخه ده.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۳۱

اووه اتیایمه ماده:

د مسافر يا کدووال دعوی به هغه صورت کې چې مدعى او مدعى
عليه وى په هغه بساري، ناحيوي، ولسوالۍ یا د علاقه دارې په
محکمه کې دايرېږي چې دواړه خواوو د هغى محکمی د رسیدهګي
واک قبول کړي.

اته اتیایمه ماده:

که د دعوی د دواړو خواوو یو تون د محکمی پرواك باندي اعتراض
ولري چې نوموروپی دعوی خبرې بايد خپل اعتراض د دعوی د
دايرېدونه د مخه همفې محکمی ته وړاندې کړي پر ته له دې د
محکمی واک قبول کړاي شوی ګنډل کېږي.

نهه اتیایمه ماده:

که مدعى عليه د مدعى د استوګنې په سيمه کې کم ترکمه یو کال
اوسيدلې وی واکمنه محکمہ د مدعى د استوګنځی محکمہ ده.

نوی یمه ماده:

د هغه سوداګر یا کسبګرد مدنی معاملو د خپللو له پاره چې مدعى
عليه وى واکمنه محکمې یې د سوداګرې یا کسبګردې د ئای
محکمې او یا د هغه د اصلی استوګنځی محکمې ده.

يو نوي یمه ماده:

په هغه صورت کې چې د یوی تاکلې قانونی معاملې د سرتې رسولو له
پاره کوم استوګنځی غوره کېږي له معاملې خخه د راپیدا شوی
دعوی د خپللو له پاره واکمنه محکمې د غوره شوی استوګنځی
محکمې .^{۵۵}

..... د مدنی محکماتو د اصولو قانون

دوه نوی یمه ماده:

د ویش يا ترکي د دعوي خپل د هغه بشاري، ناجوي، ولسوالۍ يا د علاقه داري د محکمي له واک خخه ده چې د ویش يا ترکي وړ عین د هغه په ونډ کې وي.
په بیلاپیلو قضائی حوزو کې د عین د شته والي به صورت کې د خپل او واک د هغى محکمي خخه دی چې د عین زیاتره برخه پکي
.٥

دری نوی یمه ماده:

په یوه محکمه کې د دايريدونه وروسته د دعوى لیږدول او په بله محکمه کې په خانګړي فورمه کې بې لیکل جوازنه لري، د قضۍ له خوا د ډډه کولود غوبتنۍ يا د مدعى عليه له خوا د هغه درد کیدو په صورت کې په هماغه محکمه کې بل قضائی هيأت تاکل کېږي او دعوى خېږي.

څلور نوی یمه ماده:

که د محکمي حوزه وي یا موضوعي واک د نوی قانون په نافذیدو سره بدلون و مومي د قضيي خپل د هغى محکمي له واک خخه دي چې دعوى پکي دايره ٥.

پنځه نوی یمه ماده:

په افغانستان کې په استوګن بهرنیو اتبعاعو پوري مربوط د مدنی قضیو د دعوى خپل د افغانستان جمهوریت د محکمو له واک خخه دي.

شپې نوی یمه ماده:

د هغه بهرنی تبعی پر دعوى باندی رسیده ګئي چې په افغانستان کې استوګنځی ونه لري په لاندانيو حالتونو کې د افغانستان جمهوریت په محکمو پوري اړه لري:

د مدنی محکماتو د اصولو قانون ۳۳

- ۱- په هغه صورت کې چې بهرنی سپړی د افغانستان په جمهوریت کې
په خبله اختیاری استوګنځی ولري.
- ۲- په هغه صورت کې چې د عقد موضوع یا د تنفیذ خای یې د
افغانستان په جمهوریت کې وي.
- ۳- په هغه صورت کې چې د ترکی په غوبښتنی پوري مربوط دعوى د
افغانستان په جمهوریت کې پېل شوي وي.
- ۴- په هغه صورت کې چې د متروکۍ قول مالونه او یا یوه برخه یې د
افغانستان په جمهوریت کې وي.

اووه نوی یمه ماده:

د میره د نشتوالی یا مفقودی له امله د تفریق دعوى د خپړلو واک د
مدعی د استوګنځی د محکمی خڅه ده.

اته نوی یمه ماده:

د بندی میره پر خلاف د بند په سبب د تفریق دعوى د خپړلو واک د
قانون د حکمونو سره سم د میره د بند خای د محکمی له واک خڅه
دي.

نهه نوی یمه ماده:

د هغه میره پر خلاف چې په افغانستان کې د استوګنۍ او یا اوسيیدني
خای لري، مدعی علیه د ضرر د اسیابوله تحقق نه وروسته خپله
میرمن یې پرى اينې او بهره تبنتیدلی وي د ضرر له امله د دعوى
اقامه کول د میرمني د استوګنځی په محکمه کې صورت نيسې.

سلمه ماده:

د هغه چا پر خلاف د دعوى د اقامه کولو له پاره واکمنه محکمه چې
بیله قانونی مجوز خڅه افغانستان یې پرى اينې وي په لاندниو

حالتونو کې د مدعى د استوګنځی محکمه ده:

۱- د میرمني، اصول او فروع د نفقى دعوى.

۳۴ د مدنی محکماتو د اصولو قانون

- ۲- د نسب د ثابتولو دعوى.
- ۳- د ولایت د سلبولو دعوى.
- ۴- د وصایت او قیومیت د سلبولو دعوى.

شپږم فصل د کورنى په قضیو پوري اجرآات

يو سلو یوومه ماده:

- لادنی موضوعات د کورنى په قضیو کې شامل دي:
- ۱- واده اوله هغه خخه راپیداشوی حقوق.
 - ۲- د زوجیت له معاشرت خخه راپیدا شوی حقوق.
 - ۳- د زوجیت له اړیکې خخه راپیدا شوی مالی شخړی.
 - ۴- په نسب پوري مربوطی دعوى.
 - ۵- د ماشوم په حضانت او نفعی پوري مربوطی مسئلې.
 - ۶- د واده پنګیدل په هر علت چې وي.
 - ۷- په غایب او ورک میرې پوري مربوطی مسئلې.
 - ۸- نور هغه موضوعات چې د قانون د حکمونو سره سم د کورنى قضیو خخه وګنل شی.

يو سلو دوهمه ماده:

- (۱) محکمی ته د محول کیدو په صورت کې د کوژدی له دعوى خخه انصراف په قضائی قرار کې څېړل کېږي.
- (۲) د کوژدی له دعوى خخه د انصراف په هکله د محکمی قرار وروستی دی د پورتنې محکمی د څېړل وړنه دی.

يو سلو درېیمه ماده:

- د سوغاټونو مستردول د قانون د حکمونو سره سم یوازی له نامزد خخه غوبنسل کېدای شي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۳۵

یو سلو خلورمه ماده:

- (۱) محکمه دنکاح ددعوی ددوران ورکولو نه دمخه دعقد پر شهرت باندی خپل ډاپتر لاسه کوي.
- (۲) دنکاح دعقد دشهرت په باب دعقد په غونډه کې حاضر شويو کسانو خڅه معلومات صورت نيسی.

یو سلو پنځمه ماده:

دنکاح ددعوی ددوران یاددعوی درد کبدویه هکله دمعلوماتو دلاس ته راپړلنه وروسته دمحکمی اجرآت او خپنۍ په قضائی قرار کې عملی کېږي او داقرار وروستي دی.

یو سلو شپږمه ماده:

(۱) که د نکاح ددعوی د خپرلو په وخت کې د مدعى عليه د استوګنځی په باب توپیر منځته راشی، محکمه د مدعى عليها د استوګنځی د تاکلو په باب د دواړو خواوو د بنیګنو د په نظر کې نیولو سره تجویزنيسي.

(۲) دمحکمی په تجویزکې دښخي داستوګنځی د تاکلو په هکله دپلار، نیکه، ورور او په ترتیب سره دښخي دشرعی محارمو استوګنځی او د خیریه مؤسسو موقعیت شامل دي.

(۳) محکمه کولای شي د دواړو خواوو د بنیګنو په مطالعه کولو سره یو دنومړیو خایونو په تاکلو سره تصمیم نیسي.

یو سلو اوومه ماده:

که بښه ددغه قانون دیو سلو شپږمی مادی ددوه یمی فقری دمندرجو خایونو په یوه کې استوګنه ولري دMRIوطی ددعوی یوی خوا ته کول دعاجل اجنداتابع ده.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

یوسلو اتمه ماده:

د عقد په وخت کې د واده داھليت دنه بشپړولو له امله د منکوحې د نکاح پر فسخ باندی ددعوی اقامه کول د اووه لس کلنۍ دسن له بشپړولو نه وروسته جواز نه لري.

یوسلو نهمه ماده:

د واده داھليت تثبتت ددي باب لسم فصل دمندرجو حکمونو سره سمه صورت نيسی.

یوسلو لسمه ماده:

که دضررله امله دتفريق په دعوی کې ادعا شوی ضررموجه نه وي او محکمې سره دمیرمن او میره ترمنځ دکړې بچ او اختلاف وېره موجوده شې محکمې دوه تنه عادل کسان یو دمیره دڅلوا نو خخه او بل یو دمیرمنی دڅلوا نو خخه ده ګوی داصلاح کولوله پاره دحکم په توګه تاکي.

یوسلو یوو لسمه ماده:

دضررله امله دتفريق په دعوی کې حکم له دوه ئىلى خخه زيات نه شې تاکل کبدای.

یوسلو دوو لسمه ماده:

محکمې د حکمونو په واسطه د راتیول شویو دلیلونو پر بنست خپل حکم په مؤجه دول صادروي.

یوسلو دیار لسمه ماده:

دضرر له امله دتفريق په دعوا ووکي دلوري توجیه کول صورت نه نيسی.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۳۷

یوسلو خوار لسمه ماده:

که دمیره عیب ديو کال په بهير کې ليري نه شی محکمه دمدنی
قانون دیوسلو نه اویایمی مادی دحکم دې نظر کې نیولو سره دمیره
او میرمنی تر منځ په تفریق حکم کوي.

یوسلو پنځلسمه ماده:

دغیابت له امله دتفریق په دعوی کې په هغه صورت کې چې میره
معلوم او تاکلی استوګنځی ولري محکمه دا موضوع په لیکلی ډول
غایب میره ته اعلاموی. میرمنی استوګنځی ته دراستنیدو او یا
څلپ استوګنځی ته دهغی دراغونبنتلو په خاطر میره ته موده تاکي.

یوسلو شپار لسمه ماده:

په هغه صورت کې چې غایب میره دمحکمى داعلام دوررسیدو
او د تاکلی مودى د تبریدو سره سره څلپ غیابت ته د وام ورکړۍ
محکمه غایب له پاره دوکیل په تاکلوا سره موضوع خبری.

یوسلو اووه لسمه ماده:

که غایب میره معلوم او تاکلی استوګنځی ونه لري او یا غایبه میره
ته د لیکلی اعلام دور رسیدو امکان نه وی موضوع د حاضریدو د
مودى په تاکلوا سره د راډيو له لزی خپرېږي د دغه منظور له پاره
موده د اعلان د نېټۍ نه له یوی میاشتې څخه کمه نه شی اوسيدادي.

یوسلو اتلسمه ماده:

په هغه صورت کې چې غایب میره د راډيو د خبرتیا سره د قانوني
عذر له وړاندی کولو نه پرته په تاکلی موده کې حاضرنه شی محکمه
دمسخر وکيل د تاکلوا نه وروسته موضوع خپرېږي او دمیره او میرمنی
تر منځ په تفریق حکم کوي.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

یوسلو نویسمه ماده:

دهغه ورک میره پر خلاف دواوه درنگیدودعوی چې ژوند او مرینه يې معلومه نه وي مدنی قانون دری سوه شپږ ويشتمي مادی دحکم دې نظرکي نیولو سره دخلورو کالو دمودی له تېرېدو نه دمخه جواز نه لري.

یوسلو شلمه ماده:

دحکم دتاکلواو په هغه پوری دمربوطو مسئلو په هکله او دعیب، ضرر، نفقة نه ورکولو او دمیره دنشتوالي له امله دتفريق ددعواوو به ردولوکي مدنی قانون حکمونه هم په پام کې نيسی.

**اووم فصل
د عامه حقوقو د قضيو خپل**

یوسلو یو ويشتمه ماده:

د عامه حقوقو، په دعواووپوری مربوطی عريضي په مستقieme توګه دکابل بنساري محکمی، دولایتونو یا لوبي ولسوالی محکمو ته وړاندی کېږي او په موضوع کې په لاهدې دول اجرات کېږي:

- ۱- دولت د قضایاوو اداری ته د عريضي د محتوياتو ليکلی ابلاغ.
- ۲- قضیي دسوابقتونه غونډله کې د قضیي د دواوه خواووو د استازی او دحکمی شخصیتونو د قانونی مثل دنبتی په تاکلو سره حاضریدل.
- ۳- په لوړنې غونډله کې د قضیي د دواوه خواووو د خرگندونو او دفاع او ریدل.

یوسلو دوه ويشتمه ماده:

که د خرگندونو او دفاع له او ريدو نه وروسته محکمه د دواوه خواوو د دلکلود ارزیابی په نتيجه کې پوه شی چې د شخړی هوارول د څېړلو غوبښونکی ده خپل قرار د دعوی د دوران په هکله صادرولي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۳۹

یوسلو در ویشتمه ماده:

بې هغه صورت کې چې مەحکمە پە لومۇنى غونىدە كې ودى نتىيجى تە ورسىپى چې شىخە اصلأ دەمەحکمە دېبىلۇ غوبىستۇنكى نە دە خېل قرار دىدۇسى دەنە دوران پە ھكىلە صادرى.

یوسلو خلىر ویشتمه ماده:

ددغە قانون پە یوسلودو د ویشتمه ماده کې ليكل شوي قرار قطعى نە دى دەقضىيى دىسو خوا داشكىيات ياد دەولەت دەقضاياو وواستازى داعترالاض لە املە دەسترى مەحکمە پە اپوند دىوان كې دېباشېبلى ورۇد.

یوسلو پنځه ویشتمه ماده:

كە پە هغه قضىيە كې چې دەولەت دەقضاياو وادارى تە رسىپى دە مقابلى خوا قناعت دەمەحکمە لە خېبلى نە پېر تە تر لاسە نە شى دەولەت دەقضاياو وادارە دا قضىيە اپوندە مەحکمە تە د ھوارولۇ لە پارە استوى.

یوسلو شېپ ویشتمه ماده:

دەھفومۇسۇعاتو پە ھكىلە چې دەولەت دەقضاياو وادارى لە خوا مەحکمە تە استول كېرى. دەپ قانون د(۱۲۳ او ۱۲۲) مادو دەمندرجو حکمۇنۇ پە پام كې نى يول ھرو مرو دى.

یوسلو اووه ویشتمه ماده:

مەحکمە دەعامە حقوقو پە دىعوی كې دا ثباتىيە مداركى لىكە دەندۇنوا شاهدانو پرا ساس خېل حکم صادرى.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

ا تم فصل
خبرتیا، جلب، احضار

یوسلو اته ویشتمه ماده:

محکمه ددعوی اپخ په مستقیمه توګه خبر وي اویا داروندو مراجعتو په واسطه جلبوی.

یوسلو نهه ویشتمه ماده:

محکمه کولای شی داهل خبری او دریم گړی شخص چې خرگندونی بی د قضیې په روښانه کیدو باندی اغیزمن وي د حاضرید و غوبښنه وکړي.

یوسلو دېرشمه ماده:

که ددواپو خواوو خخه یو یې محکمی ته په تاکلی ورځ حاضرنه شی د محکمی له خوا جلبيږي.

یوسلو یو دېرشمه ماده:

دجلب فورمه په یو اصل او دوه کاپیوکې جو پېږي او لاندنی مراتب به پکۍ وي:

۱- د محکمی نوم او پته.

۲- د ددعوی دارخ شهرت او پته.

۳- د حاضریدو نېټه او وخت بی.

۴- د موضوع معرفی.

۵- مجلوب ته د موضوع د مربوطو سندونو د برابرولو او وړاندی کولو په باب یادونی.

۶- د نه حاضریدو له عواقبو خخه اخطار.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۴۱

یوسلو دوه دېرشمە ماده:

محکمە کولای شى د تیلەفون او تیلگراف په شمول د هرى ممکنى وسیلی لە لارى د دعوى د دواپ خواوو، شاهدانو او اهل خبرى د حاضريدو غوبىتنە وکړي.

یوسلو درى دېرشمە ماده:

د محکمی د جلب فورمه، د رسمي مكتوب په واسطه د جلب او احضار خانګي ته صادرېږي.

یوسلو خلور دېرشمە ماده:

د جلب او احضار خانګه مکلفه ده د جلب فورمه اپوند سپى او يا د هغه قانوني مثل ته ورسوی په دوھم کاپې کېي يى د هغه استحضاری او لاسليک واخلى او محکمی ته دى واستوی.

یوسلو پنځه دېرشمە ماده:

که مجلوب سوادو نه لرى د گوتى نبئه يى په فني او خوانا ډول دي پر پانه ولکول شى.

یوسلو شپې دېرشمە ماده:

که مجلوب له لاسليک يا د گوتى له لګولو خڅه ډډه وکړي کيفيت يى په فورمه کې ليکل کېږي او یود لاهدي کسانو لاسليک پکي نیوں کېږي:

۱- د استوګستھی د شوري د مسئول يا د دوو تنو ګاونډيو يا د هماگه خای د اوسيدونکو لاسليک.

۲- د جلب د اداري د آمر لاس ليک او په هغه صورت کې چې ۵۵ کوونکي د دولت د اداري يا مؤسسو کارکوونکي وي د اپوندي اداري د آمر تصديق.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

یوسلو اووه دېرشمە ماده:

د جلب او احضار مراجع د یوسلو شپېر دېرشمى مادى د مندرججو
مراتبو د پاي ته رسولو د په پام کي نیولو سره فورمه د رسمي مكتوب
په واسطه محكمى ته اعاده کوي.

یوسلو اته دېرشمە ماده:

که مخلوب د دولتى ادارو، مؤسسو یا تصدیو کارکونکى وي د
جلب فورمه د هغه اروندي ادارى ته هم استول كېدای شي.

یوسلو نهه دېرشمە ماده:

که د معاذيرو له امله د مخلوب ميندل په مؤقتى ۋول وختنې يېرى ارونند
مراجع مكىل دى مطالبى يى په رسمي ۋول د محكمى په خبرتىا
ورسوى د خندونو د لېرى كېدو نه وروسته د جلب د فورمى د پراونو
په تېرولو لاس پوري كېرى.

یوسلو خلوبېنتىمە ماده:

که مخلوب تېبىتىدىلى، غايىب یا ورك وي تحقيقاتى سندونه يى
بېشپېرى او كىفiet يى د جلب په فورمه کي ليكل كېرى او محكمى
ته استول كېرى.

یوسلو يو خلوبېنتىمە ماده:

په هغه صورت کي چې مخلوب د وسله وال پوخ په خدمت کي
شامل وي د جلب فورمه هغه ته د اروندي قطعى لە لارى اورول
كېرى.

یوسلو دوه خلويشتىمە ماده:

که د جلب په فورمه کي په دغه قانون کي مندرج مراتب په پام کي
ني يول شوي نه وي فورمه د محكمى لە خوا اروندا مراجعو ته د

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ٤٣

بشبپولو له پاره اعاده کېږي او د جلب مراجع د فورمی د پراونو په بشبپولو مکلف دي.

يوسلو دری خلوبېنتمه ماده:

که مجلوب محکمی ته حاضر شی او په راتلونکو غوندو کې هم د هغه وروستني راتګ ضروري وي د راتلونکي غونډي نېټه د هغه د استحضاری له پاره ورته ابلاغ کېږي او جريان يې په اړوند دفتر کې ثبت کېږي.

يوسلو خلور خلوبېنتمه ماده:

که د دعوي د اړخ د گونه کېدو یا تیښتی خوف متصور وي محکمه کولاني شی دي د حاضريدو د ضمانت په ورکولو مکلف کړي.

يوسلو پنځه خلوبېنتمه ماده:

که مجلوب د جلب په فورمه کې د جلب او احضار د مراجعي له استحضاری یا په محکمه کې د استحضاری نه وروسته محکمی ته د بیا حاضريدو نه چډه وکړي، محکمه په دوه یم یا درېسیم ئحل د هغه په جلبلو لاس پوری کوي.

يوسلو شپې خلوبېنتمه ماده:

که مجلوب د دی قانون د يوسلو پنځه خلوبېنتمي مادی د مندرجو حکمونو د تطبيق سره سره بیا هم محکمی ته حاضر نه شی یا د دغه قانون د يوسلو خلوبېنتمي مادی سره سم تښتیدلی، غایب یا ورک وګنل شی د هغه د حاضريدو غوبښنه د هغې مودی په اوږدو کې چې محکمه يې تاکي د وروستي ئحل له پاره د راهيو یا د اعتبار وړ کشیرالانتشاره ورڅانې له لاری عملی کېږي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

یوسلو اووه خلوپښته ماده:

په هغه صورت کې چې مغلوب د باوری عذر نه پرته په تاکلی موده کې محکمی ته له حاضريدو خخه چه وکړي محکمه د هغه په هکله غیابی حکمونه تطبیقوی.

یوسلو انه خلوپښته ماده:

محکمه د اجنداد نبتي سره سم د دعوى د دواړو خواوو جلب او احضار ته لاس پوري کوي. مستعجله دعواوی له دی حکم خخه جلا دی.

یوسلو نهه خلوپښته ماده:

د مغلوب د حاضريدو د مودی تاکنه د هغه د استوګنځی دواین او په لېږدونکو وسیلو پوري مربوط د امکاناتو له مخی د محکمی له واک خخه ده.

یوسلو پنځوسمه ماده:

د جلب او احضار د مراجعيو له خوا په دغه فصل کې د جلب او احضار د مندرجو حکمونو له په پام کې نیولو خخه هر ډول اهمال د محکمی له خوا د دغه مراجعاو د آمریت خبرتیا له پاره اورول کېږي چې له سرځروونکي خخه قانوني پوښتنی تر سره کړي.

یوسلو یو پنځوسمه ماده:

د دغه فصل د یوسلو پنځوسمی مادی د حکم له تطبيقدو خخه کنتیول په هرو پنځلنس ورڅو کې د محکمی له خوا صورت نیسي.

یوسلو دوه پنځوسمه ماده:

د محکمی تحریرات د دی فصل د مندرجو حکمونو له تطبيق خخه د محکمی د رئیس په وراندی مسؤولیت لري.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ٤٥

نهم فصل غیابی حکمونه

یوسلو دری پنځوسمه ماده:

که عارض د دېرشو ورڅو د مودی په اوږدو کې د خپلی عريضي مندرجی دعوی په محکمه کې تعقیب نه کړی د دی قانون د حکمونو سره سم د هغه په غیاب کې دنه خصومت کولو قرار صادریږي.

یوسلو خلور پنځوسمه ماده:

که مدعی خپل صورت دعوی محکمی ته وړاندی کړي او د دعوی له دوران نه وروسته د قانونی عذر نه پرته غایب شی محکمہ د دی باب د اتم فصل د حکمونو سره سم د مدعی په جلب لاس پوري کوي او په هغه صورت کې چې په تاکلی موده کې محکمی ته حاضر نه شی د نه خصومت کولو پرېکړه صادریږي.

یوسلو پنځه پنځوسمه ماده:

که مدعی علیه د مدعی د دعوی د اقامه کېدو نه وروسته اقرار وکړي او د حکم د صادریدو په وخت کې ئاخن ګونبه کړي یا د شاهدانو له شهادت نه وروسته غایب شی محکمہ په دواړو حالتونو کې مدعی علیه حکمی حاضر بولی په موضوع کې حکم صادروي.

یوسلو شپږ پنځوسمه ماده:

په هغه صورت کې چې مدعی د شاهدانو له حاضرولو خخه د نه توان لرلو اظهار وکړي او د مقابل اړخ د لوری غوبښنه وکړي خود لوری د اجراء کېدو په وخت کې ئاخن ګونبه کړي محکمہ مدعی حکمی حاضر بولی د مدعی علیه په حلف یا نکول حکم صادروي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

یوسلو اووه پنځوسمه ماده:

که مدعی علیه په هغو موردونو کې چې د لوړی ردول جواز لري
مدعی ته د لوړی رد وکړي او مدعی غایب شی محکمه د مدعی په
نکول حکم کوي.

یوسلو انه پنځوسمه ماده:

که مدعی علیه د عريضي د ورلاندی کبدو نه وروسته د جلب له کبله
اصلًا حاضر نه شي او یا د دعوي د دوران نه د مخه يا وروسته تر هغه
غایب شی او مدعی د موضوع د حل او فصل په خاطر تېښګار وکړي
محکمه د دی باب د اتم فصل د حکموندو په پام کې نیوسلو سره
اجراات کوي او د تاکلی مودی له تبرېدونه وروسته د غایب د لوړپې
درجی خپلوا نو خخه یو تن، میړه یا میرمن یې د وکيل په توګه تاکي
او دعوي خپږي.

یوسلو نهه پنځوسمه ماده:

په هغه صورت کې چې د غایب لوړپې درجه خپلوا، میړه یا میرمن
یې د وکالت د شرایطو لرونکي نه وي یا خپلوا نې د وکالت له
قبلولو خخه پده وکړي د لیکلې تجویز پر بنا محکمه مدنی خارنووال
د غایب د وکيل په توګه تاکي او دعوي خپږي.

یوسلو شپیتمه ماده:

غایب سری ته د وکيل تاکل د حکم په پانو کې د محکمی له خوا
صورت نیسي دا وکيل د غایب د دفاعي واکونو خخه برخمن دي.

یوسلو یو شپیتمه ماده:

په هغه صورت کې چې غایب مدعی علیه باوری عذر ولري او
محکمی ته خبر ورکړي د عذر د لیری کبدو په خاطر تر دوو میاشتو
پوری د قضیي څېړنه تال کېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۴۷

یوسلو دوه شپیتمه ماده:

که د تعطیل موده له دوو میاشتو خخه تبری وکړي محکمه کولاني شی د قانوني ممکنه وسیلو خخه په ګتنی اخیستنی سره د قضیې په څېړلوا لاس پوری کړي او په ځانګړو حالتونو کې پورتنی موده تمدید کړي.

یوسلو دری شپیتمه ماده:

- (۱) که غایب د محکمی له خوا د وکیل له تاکل کېدو نه وروسته حاضر شی، محاکمه د ده په حضور کې تر سره کېږي.
- (۲) که د هغه غیابت مکرر او یا د تمرد او د مقابله لوری د تاوانی کولو خخه را پیدا شوی وی دا حضور یې اعتبار نه لري. محاکمه د محکمی له خوا د تاکل شوی وکیل په حضور کې دوام مومي.

یوسلو خلور شپیتمه ماده:

که د مدعی علیه د دفاع په ترڅ کې اصل مدعی ته لوره متوجه شی او وروسته د دفع مدعی غایب شی پدغه صورت کې محکمه له غایب خخه د نیابت په توګه وکیل تاکی او اصل مدعی ته لوره توجیه کوي په دغه حالت کې حلف او نکول قانوني اغیزی لري.

یوسلو پنځه شپیتمه ماده:

که مدعی شاهدان نظرله او د غایب مدعی علیه د حلف غوبښتونکي وو محکمه پر غایب باندی د لوری معلق حکم صادروي.

یوسلو شپې شپیتمه ماده:

که مدعی علیه د دوو میاشتو د مودی په بهير کې محکمی ته حاضر شی خو له لوری خخه نکول وکړي دا نکول یې حقیقی نکول او د پورتنی تاکل شوی مودی په بهير کې محکمی ته د عذر نه پرته د مدعی علیه نه حاضریدل حکمی نکول دي په دواړو حالتونو کې محکمہ د هغه په نکول حکم صادروي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

یوسلو اووه شپیتمه ماده:

(۱) که غایب مدعی علیه په تاکلی موده کې حاضر شی او د مدعی د ادعا په وړاندی لوړه وکړي د مدعی د خصومت په خلاصیدو حکم صادرېږي.

(۲) د دوو میاشتو د مودی له تیریدونه وروسته لوړی ته د مدعی علیه تیاری اعتبار نه لري.

یوسلو آنه شپیتمه ماده:

که د غایب ولی، وصی، قیم یا وکیل دعوی تعقیب نه کړي محکمه د هغوي د نه حاضریدو او نه تعقیبولو له امله په نه خصومت کولو حکم نه کوي د غیابت د اوږدیدو په صورت کې د غایب د قیم، وصی یا وکیل پر خای بل چا د قانوني ممثل په توګه او له ولی خخه د ولایت د سلییدو په صورت کې یو تن د وصی په توګه تاکی او په موضوع کې خپل حکم صادروي.

یوسلو نهه شپیتمه ماده:

که د دعوی وکیل د خپل مؤکل د دعوی تعقیب نه کړي محکمه یوازی یوه پلا موضوع مؤکل ته اوروی او د مؤکل د حاضریدو یا د نوی وکیل د تاکل کېدو په صورت کې د دعوی یوی خواته کولو ته لاس پوری کوي. ابلاغ ته د مؤکل د نه پاملنی په صورت کې محکمه د نه خصومت کولو حکم صادروي.

یوسلو اویايمه ماده:

(۱) د غایب وکیل د اقرار، ابراء اصلاح، فناعت کولو او نورو هغو اقداما تو واک نه لري چې د غایب په ضرر تاما مېږي.

(۲) د محکمی له خوا د تاکل شوی وکیل واک د دی قانون د یو سلو دری شپیتمی مادی د حکم د په نظر کې لرلو سره د غایب سړی د خبرېدو او حاضریدو نه وروسته پای ته رسیېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۴۹

يوسلو يو اوبيايمه ماده:

د عامه حقوقو مثل د اقرار، ابراء او اصلاح کولو واک نه لري مگر
دا چې بل ډول تصریح شوي وي.

يوسلو دوه اوبيايمه ماده:

غیابی حکمونه وکیل ته اورول کېږي او محکوم عليه ته خبر ورکول
کېږي او محکوم عليه ته داورولو د نه امکان په صورت کې د خبرتیا
پانه د غایب د کورنۍ یو د غړیوته سپارل کېږي او د کورنۍ د غړیو
د نه موجودیت په صورت کې د استوګنئې ادارې او یا د هغوی د
کارخای ادارې ته سپارل کېږي.

يوسلو دری اوبيايمه ماده:

د غایب وکیل او د عامه حقوقو مثل د محکمی د صادر شوی حکم
په وړاندی د قناعت کولو واک نه لري.

يوسلو خلور اوبيايمه ماده:

د محکمی له خوا د وکیل د تاکنی حکمونه د میره د غیابت او یا
مفقودیت له امله د تفریق په دعواوو کې هم تطبیقیږي.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

لسم فصل

په مدنی قضیو کې د اهل خبری او مطلع خخه گتهه اخیستنه

یوسلو پنځه اویايمه ماده:

- (۱) محکمه کولای شی د دعوى مریبو طو پینېو د استیضاح په منظور د دعوى د دواړو خواوو د غوبښني یا د خپل تجویز پر اساس د اهل خبری نظر يې چې په موضوع کې د مسلک او تخصص پر اساس د کافې معلوماتو خاوند وي او د اسلام د شريعت د معیارونو سره سم د بنو او صافو او پېښندني لرونکي وي وغواړي.
- (۲) اهل خبره د فعالیت د پېل نه د مخه لوړه کوي چې دندی يې په بشپړ امانت سره تر سره کړي.

یوسلو شپږ اویايمه ماده:

- (۱) په عقاری دعواوو کې محکمه کولای شی د دعوى د دواړو خواوو د اختلاف د رامنځه کیدو په صورت کې د بیسی، کروکۍ، د حدودو د تاکلو، د مساحت او ساختمانی مسئلو په باب له اهل خبری خخه معلومات تر لاسه کړي.
- (۲) محکمه کولای شی د منقولو ملکيتونو په مریبو طو دعواوو کې د مدعي بهاد بیسی د تاکنی په خاطر له اهل خبری خخه معلومات تر لاسه کړي.

یوسلو اووه اویايمه ماده:

- (۱) د دی قانون د یو سلو شپږ اویايمی مادی د لوړۍ فقری د حکم په منظور اهل خبره، مساح، د کدستر کارمند، د څمکۍ د اصلاحاتو متخصص، مهندس، ساختمانی انجنئير او ګاونډۍ دی.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون ۵۱

(۲) د دی قانون د یوسلو شپږ اویا یمی مادی د دوه یمی فقری د حکم به منظور اهل خبره، محاسب، کنترولر، مسلکي تخنیگران او اهل حرفة دی.

یوسلو اته اویا یمیه ماده:

که د مدعی یا مدعی علیه هویت مشبوه وی محکمه کولای شی د هغه د نوم پیژندنی، کسب او استوګنئی په هکله د اهل گذرد مطلعینو، صنفی وکیل یا د اپوندی اداری د آمر خخه استیضاح وکړی.

یوسلو نهه اویا یمیه ماده:

(۱) په هغه صورت کې چې د اشخاصو په خاصه توګه په بسخینه طبقة او ماشومانو کې د سن تشبیتلول د محکامی په بهیر کې ضروري وګنيل شی او شخص د تابعیت تذکره ونه لری یا د هغه د تذکری د مندرج سن او ظاهری حالت تر منځ توپیر موجود وی محکمه د عدلی طب داکتر یا د بل طبیب رأی پکې غواړي.

(۲) په هغه موردونو کې چې د سن تاکل د عدلی طب د ډاکتر او یا بل طبیب د نظر یې په اساس د قضیي له سوابقو او د شخص له ظاهری حالاتو سره توپیر ولری د سن د بیا ټاکلو موضوع طبی هیأت ته چې له درې یو تنو خخه لې نه وی راجع کوي.

یوسلو اتیا یمیه ماده:

محکمه د میرمنی د شنډوالی او یا په صعب العلاجو نارو ګیو باندی د هغې د مصاب او سیدلو په هکله د نسایی او ولادی له متخصص او د متخصص د نه موجودیت په صورت کې له طبیب، قابلی او سیمه ییزی دا یې خخه معلومات کوي.

..... د مدنی محکماتو د اصولو قانون

یوسلو یو اتیایمه ماده:

د میره د عیب له امله د تفرقی به دعوا او کې محکمه د هغه د عیب د
تشبیتو لو او ياسا د نه علاج کیدونکو ياسا د اوردي مودي د علاج وړ
نارو ګیو په باب له اروند متخصص يا طبی هيأت خخه معلومات تر
لasse کړي.

یوسلو دوه اتیایمه ماده:

د اهل خبره رد او اجتناب د دغه قانون د دویم باب په خلورم فصل
کې د اجتناب او رد د عمومي اساساتو د احکامو تابع دي.

یوسلو دری اتیایمه ماده:

د دعوي دواړه خواوی حق لري د باوري اسپابو دشته والي په صورت
کې د اهل خبری درد غوبښنه وکړي. محکمه دي درد د غوبښنليک د
وراندي کېدو له نېټي خخه د درېيو ورڅو په بهير کې په دی هکله
تصمیم ونیسي. په هغه صورت کې چې د درد اسپابو د باور وړو
اهل خبره بیبا په موضوع کې نظر خرگندولی نه شی.

یوسلو خلور اتیایمه ماده:

محکمه کولای شي په هفو دعوا او کې چې پیچلتوب یې د حسابي
مسئلو او د دفترونو، پایو او سندونو د معایني خخه را پیدا شوی وی
یاسا د دعوي پیچلتوب له بلی ناخنی خخه رامنځ ته شوی وی د
محکمی د غربیو او ياسا د اهل خبری یو تن ته د موضوع د څېړلو له پاره
دنده ورکړي او وروسته اجرآت وکړي.

یوسلو پنځه اتیایمه ماده:

اهل خبره په ټولو موردونو کې خپلی نظر یې په ليکلې ډول محکمی
ته وراندي کوي او په قضائي غونه کې لوستل کېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۵۳

یوسلو شپر اتیایمه ماده:

اهل خبری خخه د دوى د نظر يى د لوستل كبدو نه وروسته استيضاخ
كبداي شى دغه استيضاخ لومرى د هغه چا له خوا چې د هغه ياد
نومورى د قانونى وکيل د غوبنتن ليک له مخى انتخاب شوي ده او
وروسته په قضيه کې د شاملو كسانو او محكمى له خوا صورت
نيسى.

یوسلو اووه اتیایمه ماده:

محكمه کولاي شى د نظر يى د کافى وضاحت نه لرلو او يا نيمگپتيا
په صورت کې اهل خبره باندي د زياتو خرگندونو او بشپرتيا يى کتنو
امر وکړي.

یوسلو انه اتیایمه ماده:

په هغه صورت کې چې محکمہ د خبیر يا مطلع سپری نظر يى بille
استناده او يا له واقعیت سره مخالف تشخیص کړي د هغه خخه
مجدد نظر غواړي او يا موضوع بل يو اهل خبری يا مطلع ته سپاري.

یوسلو نه اتیایمه ماده:

په هفو حالتونو کې چې اهل خبره قضائي غونډي ته حاضريږي د
هغى د خرگندونو او معايناتو نتيجې د قضائي غونډي په محضر
(پروتوكول) کې ليکل کېږي.

یوسلو نوي یمه ماده:

محکمہ د اهل خبری او مطلع پر نظر يى باندي مقيد نه دی، ور
وړاندی شوي نظر يه بى د اثبات د نورو دلیلو په شان ارزیابي کوي.
که د محکمی د ارزیابی نتيجه د اهل خبری له نظر يى سره سمون و
نه لري د هغى درد دليلونه دی په مفصله توګه په پريکړه کې وښې.

یوسلو فصل په مدنی قضیو کې د لومنیو اجرآتو تنظیم

یوسلو یو نوی یمه ماده:

مدنی قضیه چې د دی قانون د اتلسیمی مادی د حکم سره سم د
محکمی د تحریراتو له خوا د محکمی رئیس، مرستیال یا قاضی د
ملاحظی په خاطر وړاندی کېږي د لادنیو مراتبود رعایت کولو تابع
:^۵

۱- په هغو محکمو کې چې د اصلی یا خدمتی قاضیانو شمیر له
دریبو تنو خخه زیات وی د محکمی رئیس یا مرستیال د قاضیانو له
جملی خخه دوه تنه قاضیان د قضیي د لومنی مطالعی په خاطر
تاکی او پانی د محکمی د تحریراتو له خوا بیله ځنډه قضائی مؤظف
هیأت ته سپارل کېږي.

۲- په بناري، ولسوالي، علاقه داري او ناحيوی محکمو کې چې د
قاضیانو شمیر له دریبو تنو خخه لېږوي موجود قاضیان یا قاضی
کولانی شی د رارسیدلو قضیو لومنی مطالعی تر سره کېږي او په دی
هکله کې تصمیم ونیسي.

یوسلو دوه نوی یمه ماده:

په هغه صورت کې چې د مدنی قضیو خبرل په مدعایها کې د بیبی د
تشبیت، تحديد، د اندازی د پاکلو تصفیي یا د نورو ضروری حالتونو
د تشخیص غوبنټونکی وی محکمہ د دی قانون د دوهم باب د لسم
فصل د حکمونو سره سم اجرآت کوي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۵۵

یوسلو دری نوی یمه ماده:

که محکمہ د مدعی بها د حالاتو د تشخیص د بررسی په وخت کې په مستقیمه توګه یا د دواړو خواوو د شفاهی خرګندونو له امله په دی باندی پوه شی چې د قضیي د ربستینو اړخونو کشف او د هغې په ماهیت کې عادلاته خپنه د ئینو نورو موضوعاتو د تحلیل غوبنټونکی ده د په ګوته شویو موضوعاتو د تحلیل په هکله قضائی قرار صادروي او د دی قانون د یوسلو نهه اویایمی مادی خخه تر یوسلو دوه اتیایمی مادو پوری د حکمونو سره سم اجرآت کوي.

یوسلو څلور نوی یمه ماده:

که محکمہ د مدنی قضیو د ئینو خانګرو حالتونو کشفلو ته اړشی کولای شی د دواړو خواوو پر خرګندونو او د لایلو ډاډ منه شی او پرته له هغه په دی هکله کې له اړوندو مراجعوا خخه د پایندو د مستردولو خخه پرته معلومات وغواړي.

یوسلو پنځه نوی یمه ماده:

د محکمی تحریرات مکلف دی د دی قانون د یوسلو دوه نوی یمی خخه تر یوسلو څلور نوی یمی مادو پوری د مندرجو معلوماتو د رارسیدونه وروسته د قضیي سوابق قضائي هیأت ته وړاندی کړي.

یوسلو شپږ نوی یمه ماده:

محکمہ د مؤجه اړیا خخه پرته د مدنی قضیو پانی نه شی مستردولی.

یوسلو اووه نوی یمه ماده:

محکمہ نه شی کولای د مدنی قضیو بهير او خپنۍ پرته له مؤجه دلایلو خخه وحنپوی.

..... د مدنی محکماتو د اصولو قانون

یوسلو اته نوی یمه ماده:

له هغو حالتونو خخه پرته چې قانون تصریح کړی وي د مدنی دعوی
په ماہیت کې د قضائی قرار صادرول جواز نه لري.

یوسلو نهه نوی یمه ماده:

دسترى محکمی د دیوانونو رئیسان، د محکمو رئیسان، مرستیالان،
د ولایتونو د محکمو د دیوانونو، لوبي ولسوالی، بناري، ولسوالی،
علاقه داری او ناحیوی محکمو رئیسان مکلف دي د مدنی قضیو
فهرست د دعوی د ډول او د دعوی د دواړو خواوو د پیزنندنی په
توضیح کولو سره جوړ او د هغه پر اساس اجرآت وکړي.

دوه سوومه ماده:

د دعوی د لوری په تعقیب سره د مدنی قضیو محکماتی پړاوونه
زیات نه زیات تر خلورو میاشتو پوری بشپړ او قضائی حکم
صادربوړی.

دوه سوه یوومه ماده:

د دی قانون د دوه سوومی مادی مندرجی مودی د مستندو او باوری
دلیلونو پر اساس د ځینو قضیو د ځانګړی توب له مخی تر یوی
میاشتني نور د اورډولو وړ دي.

دوه سوه دوهمه ماده:

د قضائی څېړنی د مودی پېل په ځانګړی فورمه کې د مدعی دعوی
د لیکلونه وروسته د اعتبار وړ دي.

دوه سوه درېیمه ماده:

له مدعی علیه خخه د مدعی تشخیص او له ربنتینی ذوالید خخه د
خارج بېلول په لومړی پړاو کې د قضائی قرار د صادرولو په واسطه
صورت نیسی.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۵۷

د دوو لسم فصل د محاکمی بهير او په قضیه کې د شاملو کسانو حاضریدل

دوه سوه خلورمه ماده:

مدعى او مدعى عليه مکلف دي چې په خپله يا د هغوي وکيل، ولی، وصى، يا قيم له اړوندو سندونو سره محکمی ته حاضر شی.

دوه سوه پنځمه ماده:

په قضائی غونډو کې د دعوى پر دواړو خواوو او مدنی خارنسوال برسبړه، د دولتی اور ګانونو، مؤسسو استازی او دریمگړی کسان هم ګیون کولانی شي.

دوه سوه شپږمه ماده:

وکالت پانه د هغى محکمی د پربکړي تر صادریدو پوري چې دعوى پکى دایره ده د اعتبار وړ د لاندې مورد لدې حکم خخه جلا دي: په هغه صورت کې چې په وکالت پانه کې وکيل ته د استدعا پر حکم باندی اعتراض او د محکمی داعادي دعوى د وړاندی کولو او محکمو تر وروستي پړ او پوري د پر مخ بیولو واک په ډاګه ورکړ شوي وی.

دوه سوه اوومه ماده:

د محکمو قاضيان او اداري کارمندان نه شي کولانی چې د وکالت چاري تر سره کړي. له هغو موردونو خخه پرته چې د هغوي د میره، میرمني، پلار، نیکه، مور،انا، زوي او لور دعوى په منځ کې وی.

..... ٥٨ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دوه سوه اتمه ماده:

د محکمو قاضیان او کارمندان به خپلو دعوی کې اصالتا او د دی
قانون د دوه سوه اوومى مادی د مندرجو کسانو په دعوی کې د
وکیل، ولی، وصی او قیم په توګه لاس پوری کولاهي شي.

دوه سوه نهمه ماده:

د دعوی اړخونه دوار د په پام کې نیولو سره د محکمی کوتۍ ته
لارښونه کېږي او د هغوي حالتونه په لاندې دوبل خپړل کېږي:
۱- محکمه تشخیصوی چې کوم یو بې د اصلیل په توګه او کوم یو بې
د وکیل، ولی، وصی او قیم په توګه محکمی ته حاضر شوي دي.
۲- هغه کسان چې نیابتاً محکمی ته حاضرېږي د محکمی د نده
لرونکي د هغوي د واکمنې سند په دوسيه کې بدې.
۳- د مدعى استدعا، د دواړو خواوو تول سندونه او پانې د محکمی
د تحریراتو له خوا تنظیمېږي.

دوه سوه لسمه ماده:

مدعى خپل صورت دعوی په لازم تفصیل سره په دوو نسخو کې
وړاندی کوي. د دعوی د نه سموالی په صورت کې، مدعى د دعوی
په تصحیح کولو مکلف کېږي.

دوه سوه یوولسمه ماده:

د مدعى د دعوی د سموالی او د دی قانون شپږ ويشتمی مادی د
مندرج حکم د په پام کې نیولو په صورت کې مدعى علیه مکلف دی
خپل لیکلی څواب په تاکلی موده کې محکمی ته وړاندی کړي.

دوه سوه دوولسمه ماده:

محکمه د مدعى علیه د لیکلی څواب د وړاندی کبدونه وروسته د
دعوی دواړو خواوو ته د محاکمی د غونډلی نېټه پوهوي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۵۹

دوه سوه دیار لسمه ماده:

که د دعوی دواړه خواوی په ټاکلې ورڅه قضائی غونډی ته حاضر نه
شی د غونډی رسمیت اعلانیېږي او په لاندی دول اجرآات کېږي:

۱- د مدعی د دعوی نه وروسته د مدعی علیه لیکلې دفاعیه په
خانګړی فورمه (صورتحال) کې درج کېږي او وروسته د دواړو خواوو
په مځکۍ د مدعی دعوی او د مدعی علیه دفاعیه په قضائی غونډله
کې لوستل کېږي او د دعوی او دفاعیي منځانګۍ دواړو خواوو ته
پوهول کېږي.

۲- د مدعی د دعوی او مدعی علیه د څواب له لوستلو نه وروسته
لومړۍ مدعی ته وخت ورکول کېږي چې دعوی او اړوند سندونه یې
توضیح کړي وروسته بیا مدعی علیه ته وخت ورکول کېږي چې د
مدعی د دعوی په وړاندی څيل څواب د سندونو په وړاندی کولو سره
توضیح کړي.

۳- د غونډی رئیس او د قضائی هیأت غږي له دواړو خواوو څخه د
ابهام او تناقض په هکله استیضاح کوي.

۴- د غونډی منشي مکلف دي د محکمی د رئیس په امر سره، د
غونډی بهير د مدعی او مدعی علیه د ادعایا د ابهام او تناقض د
لیری کېدو د خرنګوالی توضیحات یادداشت کړي او د هغه ثبت د
محاکمې په پای کې له لوستلو نه وروسته د دعوی د دواړو خواوو او
قضائي هیأت له خوا لاسلیک کېږي.

دوه سوه خوار لسمه ماده:

د قضائي هیأت د بشپړ حضور د قضائي خبرو اترو او غونډو په وخت
کې هرو مرو دي. د غونډی د رئیس او یا د قضائي هیأت یو له غږيو
په غیاب کې غونډه دايرېدای نه شي.

۶۰ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دوه سوه پنځلسمه ماده:

په غیر منقول مدعی بها کې د مدعى د دعوى د صحت کېدونه
وروسته د ذوالیدي شاهدانو اقامه کول هرو مرو دي.*

دوه سوه شپارسمه ماده:

که د دعوى د دواړو خواوو خخه یوه یې د محاکمى په وخت کې
داسې اثباتیه سندونه وړاندی کې چې د محکمی تر مطالعې لاندی
په مخکنیو پابلو کې شامل نه وی محکمہ نوموری پانۍ بیله لاندیو
موجباتو خخه منلى نه شي:

۱- د محکمی قناعت پدی باندی چې په هغه وخت کې د نوموریو
پابلو وړاندی کول ممکن نه وه.

۲- په هغه وخت کې د نومورو پابلو دنه وړاندی کېدو په هکله د باوري
عذر شته والي.

دوه سوه اووه لسمه ماده:

د دی قانون د دوه سوه شپارسمی مادې د مندرجو حالاتو د یوه د
تحقیق په صورت کې محکمہ پر موضوع باندی د غور په مقصد بله
قضائی غونډه تاکی.

دوه سوه اتلسمه ماده:

د دعوى دواړي خواوی کولای شي هغى دعوى او دفاعيي چې په بیلا
بیلولنسخو کې محکمی ته وړاندی کېبدی د دعوى له دوران نه د
مخه یوه پلا په هغه کې اصلاح، تعدیل، کموالی او یا زیاتوالی
راوړی په دی شرط چې نوموری اصلاح د زیاتوالی یا کموالی له پلوه
د دعوى او دفاع په ماهیت کې بدلون منځ ته را نه وړي.

* ۲۱۵ ماده تعدیل شوي، د تعدیلونو برخې ته دي مراجعه وشي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ٦١

دوه سوه نولسمه ماده:

د دعوی دواري خواوي نه شی کولاي چې د خپلو مدعیاتو، مدافعتو او اعتراضاتو د هری برخى په مقابل کې چې په يوه صورت دعوی کې راوريل شوي دي له محکمی خخه د جلا پريکې غوبنتنه وکړي.

دوه سوه شلمه ماده:

که د دعوی، محکمی او د حکم د صادرولو بهير په يوه غونډله کې تر سره نه شی راتلونکی غونډۍ له پاره بله نېټه تاکل کېږي او دواړو خواوو ته پوهول کېږي.

دوه سوه یو ويشتمه ماده:

که د دعوی د دواړو خواوو خخه يو تن یې د محکمی په وخت کې مړ شی د مقابل لوری د غوبنتني له امله د نوموري مړي ورته محکمی ته جلب کېږي او محکممه له دريدلی خای خخه بیا پېل کېږي.

دوه سوه دوه ويشتمه ماده:

په هغه صورت کې چې مدعی د خپل دعوی د ثابتولو له پاره د زياتي وخت غوبنتنه وکړي محکممه ورته د لازمي مودي مهلت ورکوي.

دوه سوه در ويشتمه ماده:

که د مدعی د دعوی او یا د مدعی علیه د دفع اړوندي پاني او سندونو ته چې په دواړو، او دولتي، ګډ او خصوصي مؤسسو کې وي د محکمی په بهير کې اړتیا پیښه شی د دغه راز سندونو او پانو د لاس ته راوريلو په خاطر وخت ورکول کېږي.

دوه سوه خلیر ويشتمه ماده:

که د دعوی د دواړو خواوو په واسطه پاني تر لانه نه شی محکمہ کولاي شی د اړتیا وړ پاني په رسمي ډول له اړوندو مراجعي خخه راوغواري.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دوه سوه پنځه ويشتمه ماده:

که د دعوى لورى د هغو پانيو او سندونو له مندرجانو خخه چې
محکمې ته د دعوى د اثبات له پاره وړاندی کېږي منکر شى او یا یى
د جعل ادعا وکړي د دی باب د پنځلسم فصل د حکمونو سره سم
اجراات او رسیدګي کېږي.

دوه سوه شپږ ويشتمه ماده:

له اصلی دعوى خخه راپیدا شوي حادثې دعوى چې د دعوى د بهير
په وخت کې د مدعى یا مدعى عليه له خوا وړاندی کېږي محکمه یې
د اصلی دعوى په ترڅ کې خېږي او پېړکړي کوي.

دوه سوه اووه ويشتمه ماده:

محکمې د حادثې دعوى په هکله چې د چتکې خېږنې غوبنتونکې ده
قضائي قرار صادرولي او دغه قرار وروستني ده.

دوه سوه اته ويشتمه ماده:

که د اصلی دعوى خخه راپیدا شوي حادثې دعوى په پورتنیو محکمو
کې مطرح شى لومړنې محکمې ته ليږدول کېږي.

دوه سوه نهه ويشتمه ماده:

حادثې دعوى د لومړنیو مراتبوا د تیروولو غوبنتونکې نه ده.

دوه سوه دېرشمہ ماده:

محکمې په هغو قضیو کې چې اصلاح ته د دواړو خواوو رغبت
احساس کې د اصلاح کوونکو په تاکلو توصیه کوي.

دوه سوه یو دېرشمہ ماده:

(۱) که د دعوى دواړه خواوی خپل منځ کې سره اصلاح وکړي په هځه
صورت کې چې د دعوى له دوران او د محکمې له بهير خخه د مخه
وی اصلاح پانه ليکلې کېږي او موضوع ته یې خاتمه ورکول کېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ٦٣

(۲) که اصلاح د دعوی د دوران او د محاکمی په بهیر کې صورت ونیسی د دغه اصلاح صورت په پریکره کې درج کيږي، د اصلاح به تجویز او د دواړه خواوو د شخې په پای ته رسیدو حکم صادرېږي.

دوه سوه دوه دېرشمه ماده:

که دواړه خواوی اصلاح ته موافقه و نه کړی محکمه موضوع تر دوران لاندی نیسی او پریکره کوي.

دوه سوه دری دېرشمه ماده:

د محکمی تحریرات مکلف دی د محاکمی په بهیر کې لاندني مراتب په پام کې ونیسی او محضر کې بی ثبت کړو:

- ۱- د غونډۍ د رئیس او د قضائی هیأت نوم، د دعوی د دواړه خواوو پیژندنه او ڇبارونکي نوم که موجود وي.
- ۲- د دواړه خواوو خړګندونی.
- ۳- د شاهدانو نومونه د هغوي له بشپړي پیژندنی.
- ۴- د هغنو سندونو د مندرجاتو لندیز چې دواړه خواوی بی وړاندی کوي.

۵- هغه کره کتنی چې د محکمی له خوا اجرأ کيږي.

۶- هغه تصمیم چې د محکمی له خوا نیوں کيږي.

دوه سوه څلور دېرشمه ماده:

د محکمی دنه ختمیدو او بلی ورځی او راتلونکو ورځو ته د هغى د بهیر د پاتی کېدو په صورت کې قضائی غونډۍ د دی قانون د دوه سوه دری دېرشمى مادې په ترتیب سره په محضر کې قید او اجرآت صورت نیسی.

دوه سوه پنځه دېرشمه ماده:

محضر، د ساتنى وړ نوری پاني او سندونه د قضيې له سوابقو سره یو ځای په محکمه کې ساتل کيږي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دوه سوه شپر د پرشمه ماده:

د قضیي له تحقیق او تدقیق او د دلیلونو له خبرلونه وروسته د غونډی رئیس د قضیي له شاملینو خخه د زیاتی خرگندونو غوبښنه کوي په هغه صورت کې چې دواړه خواوی نوری خرگندونی ونلري د غونډی رئیس د قضیي د تحقیق پای ته رسیدل اعلانوی او محکمه په قضائی مباحثو لاس پوري کوي.

دوه سوه اوهه د پرشمه ماده:

قضائی مباحثی په قضیي کې د شاملو کسانو د خرگندونو خخه عبارت دی چې په لاندی ډول صورت نیسي:
۱- د مدعی او یا د هغه د قانونی ممثل خرگندونی.
۲- د مدعی عليه یا د هغه د قانونی ممثل خرگندونی.
۳- د هغه دریسمګری شخص خرگندونی چې د قضیي د چې په بهیر کې د دعوی په هکله جلا عریضه وړاندی کړي.
۴- په قضیي کې شامل د مدنی خارنوال نظریه.
۵- نور هغه مطالب چې د محاکمی د چتیک بهیر سره مرسته وکړي.

دوه سوه آته د پرشمه ماده:

دی قانون په دوه سوه اوهه د پرشمه ماده کې درج شوی د قضائی مباحثو ګډون کونکی نه شي کولای په خپلو خرگندونو کې پر هغو حالتونو او دلیلونو باندی استناد وکړي چې محکمی ته تو پسح شوی نه دی او په قضائی غونډه کې تحقیق شوی نه دی.

دوه سوه نهه د پرشمه ماده:

په هغه صورت کې چې دعوی د مراتبوا له تبرولونه وروسته د حکم د صادریدو درجی ته رسیدلی وی د دواړو خواوو د ذات بدلون یا د صفتونو بدلون د حکم د صادریدو او ابلاغ خنډنه شي کېدای، د ذات

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ٦٥

له بدلون خخه مړینه او د صفتونو له بدلون خخه د لیونتوب او افلاس د حدوث هدف دي.

دوه سوه خلوپښته ماده:

محاکمه د دعوى د دوران په وخت کې د حق د غوبښني، په دعوى کې د مداخلی واک او په محاکمه کې د حاضریدو په هکله د دربیمگړي شخص غوبښتليک قبلوي.

په هغه صورت کې چې د حکم قانوني پړاوونه پای ته رسیدلی وي د دغه غوبښتليک له امله د دعوى دواړو خواوو ته د محکمی د حکم ابلاغول نه هنډېږي.

دوه سوه یو خلوپښته ماده:

د غونډي رئيس د دعوى د تحقیق او تدقیق، قضائی مباحثو او دوبلو وړ زیاتی مطلب د نه لرلو په هکله دواړو خواوو د اظهار نه وروسته، هغوي ته د محاکمي پای اعلاموي.

دوه سوه دوه خلوپښته ماده:

د محاکمي د ختمیدو د اعلام نه وروسته د دواړو خواوو د خرګندونو حق پای ته رسیږي.

دوه سوه دری خلوپښته ماده:

قضائي هيأت د محاکمي له پای ته رسیدونه وروسته د تصمیم نیولو او د حکم د نص د تنظیمولو په خاطر د قضائي مشوری خونی ته ورنټوڅي او دا موضوع د غونډي د رئيس له خوا مخکي د حاضر شویو کسانو په خبرتیا رسول کېږي.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

دوه سوه خلور خلوپښته ماده:

قضائی هیأت د تضمیم د نیولو او د حکم د نص د تنظیمولو نه وروسته د غونډی خونی ته راستنیږي، د غونډی رئیس د محکمی حکم اعلانوی، د شکایت او فرجام غوبنتنی مودی توضیح کوي.

دوه سوه پنځه خلوپښته ماده:

که غونډه د قضائی هیأت د کار په دفتر کې دایره شوی وي حاضر شوی کسان د محکمی د ختمیدو له اعلان سره جوخت له کوتۍ خخه د باندی وئي، د تضمیم نیولو خخه وروسته د دعوى دواړو خواوو ته د حکم د اورولو په خاطر د حاضريدو اجازه ورکول کېږي.

دیارلس مفصل
د محکمی پریکړه او حکم

دوه سوه شپر خلوپښته ماده:

د قضائی هیأت تضمیم چې د محکمی د بهير نه وروسته د دعوى په ماہیت کې نیول کېږي د پریکړي په ډول صادرېږي.

دوه سوه اووه خلوپښته ماده:

د محکمی پریکړه باید قانونی او مستند له وي.

دوه سوه آنه خلوپښته ماده:

محکمه د هغه دليلونو پر بنا پریکړه کوي چې په قضائي غونډه کې تحقیق او راټول شویدی.

دوه سوه نهه خلوپښته ماده:

د مشوری په خونه کې د حکم د صادرولو په وخت کې یوازی اړوند قضائي هیأت او سیدای شي او د نورو کسانو حضور جواز نه لري.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۶۷

دوه سوه پنځوسمه ماده:

د محکمی حکم د قضائی هیأت د رأیو په اکثریت په داسی ترتیب سره صادرېږي چې لومړۍ د غونډۍ غږي او وروسته رئیس خپله رأیه خرګندوی. د قضائی هیأت دغېړيو هېڅ یو تن د قانونی مجوز نه پرته د رأیو د خرګندولو خڅه د ډډه کولو حق نه لري.

دوه سوه یو پنځوسمه ماده:

که د قضائی هیأت د غېړيو یو تن د اکثریت له پېړکړۍ سره موافق نه وی خپل څانګړۍ رأی په جلا پانه کې لیکې او د مهر او لاسلیک نه وروسته پېړکړۍ سره بې ضمیمه کوي دا نظریه په قضائی غونډله کې نه لوستل کېږي.

دوه سوه دوه پنځوسمه ماده:

د هغو نظریو افشا کول چې د مشوری په خونه کې د قضیانو له خوا خرګندېږي مجاز نه دی.

دوه سوه دری پنځوسمه ماده:

پېړکړه د قضائی غونډۍ د رئیس یا د حکم په صادرولو کې د ګډون کو ټاپھیانو د یوه په واسطه لیکل کېږي او د قضائی هیأت له خوا مهر او لاسلیک کېږي.

دوه سوه خلور پنځوسمه ماده:

پېړکړه د مقدمي، تشریح، استدلال نتيجې او د حکم د نص له برخو خڅه عبارت ده.

دوه سوه پنځه پنځوسمه ماده:

د پېړکړۍ د مقدمي برخه د لاتنېو مطلبونو خڅه عبارت ده:

۶۸ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

- ۱- د حاکمی محکمی نوم، د غونډی د رئیس، قضائی غرپی، د غونډی د منشی او د خارنوال نوم په هغه صورت کې چې په غونډیه کې ګډون وکړي.
- ۲- د استوګنۍ، کسب، دندی، د کسب، دندی ځای، د تابعیت د تذکری نمبر د هغې د صادریدو د ځای په توضیح کولو سره د مدعی، مدعی علیه بشپړ پېژندنه. په قضیه کې د نورو شاملو کسانو د هغوي د وکیلانو او قانونی ممثليتو پېژندنه.
- ۳- د دعوى د موضوع د ډول تشخیص.
- ۴- د پريکړي نمبر، نېټه او د صادریدو ځای، د اورولو نېټه د پريکړي د پانو او د هغې د ضمیمو شمیر.

دوه سوه شپږ پنځوسمه ماده:

د پريکړي تشریحی برخه د لاتنیو مطلبونو لرونکی ده:

- ۱- د مدعى صورت دعوى، د مدعى علیه مدافعت او د دعوى د دواړو خواوو نوری غوبښتني.
- ۲- اقراريا انکار.
- ۳- د شاهدانو شهادت قبلېدل يا رد کېدل يې.
- ۴- سندونه، قاطعه قريني او مستنبطه قريني.
- ۵- حلف یانکول.
- ۶- د محکمی د بهير لنډیز.

دوه سوه اووه پنځوسمه ماده:

د پريکړي د استدلل برخه د لاتنیو مطلبونو لرونکی ده:

- ۱- په محکمه کې د قضیي د تحقیق صورت.
- ۲- د اثبات یا نفی وسیلې او د دليلونو توضیح.
- ۳- هغه استدلل چې محکمہ د هغه پر اساس ور وړاندی شوی دلیل قبلى او یا ردوي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۶۹

۴- د هغه قانون د مادی يادونه چې د محکمی د استناد وړ ګرئي.

دوه سوه اته پنځوسمه ماده:

د پريکري د حکم نص د لاندې مطلبونو لرونکي ده:

۱- د دعوي نه ثابتېدل.

۲- د مدعى عليه الزام.

۳- د تعويض یا د محکوم به تاوانونو خومره والي.

۴- د محکمی لګښتونه.

دوه سوه نهه پنځوسمه ماده:

د پريکري د حکم نص د لاندې مطلبونو لرونکي ده:

۱- د قضائي غونه‌ي د نېټي يادونه او د اکثريت یا د رايو په اتفاق

سره د حکم صادرېدل.

۲- پر مشخصو دليلونو باندي د قانون د مادی په يادولو سره اتكاء کول.

۳- د دعوي د دواړو خواوو یا دونه.

۴- د محکوم به تاکل.

۵- د دعوي ردول.

۶- د خصومت پريښو دل.

۷- د دعوي نه ثابتېدل.

۸- د مدعى عليه الزام.

دوه سوه شپيتمه ماده:

د حکم نص بايد قاطع، صريح او د هر ډول لفظي او معنوی تعقید
څخه خلاصه وي.

دوه سوه یو شپيتمه ماده:

۱- د محکمی حکم د محاکمی له پای ته رسیدونه وروسته دواړو
خواوو ته بیله څنډه او روں کېږي.

۷۰ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

۲- د محکمی پریکره د لسو ورخو په او بدرو کې تنظیم، ترتیب او صادریږي.

دوه سوه دوه شپیتمه ماده:

قضائی هیأت نه شنی کولای چې په قضیه کې د حکم د اورولو نه وروسته خپله پریکړه تعديل یا نقض کړي.

دوه سوه دری شپیتمه ماده:

محکمه په هر حال کولای شنی په پریکره کې املایی، انشایی غلطی او عددی اشتباہ گانی تصحیح کړي، قضائی هیأت په پریکره کې غلطی او اشتباہ گانی تصحیح کوي او تر هغې لندی لاسلیک کوي.

دوه سوه خلور شپیتمه ماده:

په حکم یا پریکره کې د ابهام د موجودیت په صورت کې محکمه کولای شنی په قضیه کې د شاملو کسانو د عرضی له مخې په غونډله کې د قضائی هیأت په واسطه د پریکړي په متن کې د بدلون راوستلو نه پرته هغه توضیح کړي خو په دی شرط چې پریکړه تطبیق شوی نه وی.

دوه سوه پنځه شپیتمه ماده:

په هغه صورت کې چې د وروستی پریکړي تطبیقول د پیسود ورکولو مستلزم وي محکممه کولای شنی په قضیه کې د شاملو کسانو د عرضی له مخې د محکوم علیه د شتمنی د خرنګوالی یا نورو حالتونو په تشبیتولو سره د حکم په نص کې د قسطونو په ورکولو تجویز کړي.

دوه سوه شپې شپیتمه ماده:

په لندنيو حالنوکۍ د محکمی پریکړه قطعیت مومی:
۱- د قانوني عذر خخه پرته د شکایت د مودی پای ته رسیدل.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۷۱

۲- پورتنی محکمی ته د شکایت یا اعتراض و پاندی کول په هغه صورت کې چې په پورتنی محکمه کې د قضی په خپلوا سره پریکړه نقض نه شي.

خوارلس فصل د محکمی قرار

دوه سوه اووه شبیتمه ماده:
د محکمی قرار قضائی تصمیم دی چې د دعوی ماهیت ته متوجه ندي خپرني په شکل کې صورت نیسي.

دوه سوه آته شبیتمه ماده:
د محکمی قرار د دی قانون د دوه سوه دری خلوپنتمی مادی د حکم سره سه د مشوری په خونه کې د قضائی هیأت په واسطه صادرېږي.

دوه سوه نه شبیتمه ماده:
په عادی موضوعاتو کې کولای شي ددې قانون د دوه سوه آته شبیتمی مادی د حکم له په پام کې نیولو خخه پرته د قضائی هیأت له مشوری نه وروسته قرار صادر کړي او په محضر کې بی درج کړي.

دوه سوه اویایمه ماده:
د محکمی قرار عندالصدور ابلاغېږي.

دوه سوه یو اویایمه ماده:
د محکمی قرار د لاندنسیو مطلوبونو لرونکی دی:
۱- د قرار د صادریدو نېټه او خای.
۲- د قرار د صادر وونکی محکمی نوم، د محکمی او د قضائی غونډۍ د منشی جوړښت.
۳- د شخړۍ د موضوع په قضیه کې شامل کسان.

۷۲ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

- ۴- هغه موضوع چې د هغه په هکله قرار صادر بېږي.
- ۵- هغه علتوونه او سبیونه چې ممحکمه د هغه پر بنا خیل قرار صادر کړی دي.
- ۶- د محکمی قانونی اتكاء.
- ۷- نتیجه اخیستنه او د قضائی هیأت وروستی تصمیم.
- ۸- د هغه قرار پر خلاف د شکایت د مودی تاکل چې د قانون له مخی وروستی نه وي.
- ۹- په هغه موردو نو کې چې قرار د قانون د حکمونو سره سم وروستی وکیل شی.

پنځلسم فصل د حکم سبیونه (د ثبوت وسیلې)

دوه سوه دوه اویايمه ماده:

د ثبوت وسیلې چې د حکم سبیونه جو روی په لاندی ډول دي:
۱- اقرار.

۲- بینه (سندونه، شاهدان، قاطعه او مستنبطه قرینې).

۳- یمین (لوپه).

۴- نکول.

دوه سوه دری اویايمه ماده:

اقرار په ممحکمه کې پر هغى چاری باندی له اخبار خخه عبارت دي چې د دعوى د لورى د حق پاتې کبدل يا د اقرار کوونکۍ پر خلاف یو حالت ثابتوي.

دوه سوه خلور اویايمه ماده:

د محکمی په وړاندی د حقوقی او قانونی اهلیت لرونکې مقر اقرار په هغه صورت کې د اعتبار وړ دی چې ظاهر الحال بې مکذب نه وي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۷۳

دوه سوه پنځه اویایمه ماده:

اقرار د حاضر مقرله به قبلولو مقید نه دی خورد بی د مقرله، له خوا صورت نیولی شی په هغه صورت کې چې د اقرار یوه برخه د مقر له له خوا رد شی په پاتې برخه کې اقرار صحیح دی.

دوه سوه شپږ اویایمه ماده:

د غایب پر حق باندی اقرار د مقر له اقرار خخه د غایب د خبریدو او تصدیق تر وخت پوری نه نافذیوې.

دوه سوه اووه اویایمه ماده:

له هغه اقرار خخه رجوع چې دی قانون د دوه سوه دری اویایمی مادی د حکم سره سم صورت نیولی وی اعتبار نه لري.

دوه سوه آته اویایمه ماده:

په نه افراز شوی سهم کې په مشاع اقرار صحت لري.

دوه سوه نهه اویایمه ماده:

که مدعی علیه د مدعی په ادعا کې د محکمی په وړاندی اقرار وکړي، محکوم علیه پیژندل کېږي.

دوه سوه اتیایمه ماده:

که مدعی علیه انکار وکړي مدعی مکلف دی د خپل ادعا د ثابتولو له پاره محکمی ته اثباتیه مدرکونه وړاندی کړي.

دوه سوه یو اتیایمه ماده:

اثباتیه مدرکونه په لاهدی ډول دي:

۱- سندونه.

۲- د شاهدانو شهادت.

۳- قرینې.

۷۴ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دوه سوه دوه اتیایمه ماده:

سندونه دوه چوله دی:

۱- رسمي سندونه.

۲- عرفی سندونه.

دوه سوه دری اتیایمه ماده:

رسمی او عرفی سندونه هغه سندونه دی چې د مدنی قانون د نهه سوه یو نوی یمی مادی په لومړی او دوه یمه فقره کې تصریح شوی دی.

دوه سوه خلور اتیایمه ماده:

رسمی سندونه د مقر، ورثی او د هغه د قایم مقام په هکله د دعوى له دوران خخه د مخه د اعتبار وړ او د الزام دلیل دی.

دوه سوه پنځه اتیایمه ماده:

چا چې په رسمي سندونو کې د پیښندنی د شاهد په توګه منزل شوی او خانته د سند د مندرج ملکیت ادعا وکړي، نوموږي رسمي سنند د هغه پر خلاف دعوى له دوران نه د مخه د الزام دلیل دی.

دوه سوه شپږ اتیایمه ماده:

د رسمي سندونو پر خلاف د مدعى دعوى د مدعى علیه له خوا د مبطل سند په وړاندی کولو سره باطل يا د مدعى علیه په اقرار سره ثابتیږي.

دوه سوه اووه اتیایمه ماده:

فرمانو، رسمي سندونه د محکمی قطعی پريکړي او قرارونه په هغه صورت کې چې له جعل او تزویر خخه عاري وي او په دولتی اداره يا د قضا په دیوان کې د محفوظ ثبت لرونکي وي مشتبه سندونه شميرل کېږي د اثبات او الزام دلیل دی.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۷۵

دوه سوه اته اتیایمده ماده:

هغه رسمي سندونه چې به جوړونه او تنظیم کې بې د قانون شرطونه او حکمونه په پام کې نیول شوی نه وی د عرفی سندونو حیثیت لري.

دوه سوه نهه اتیایمده ماده:

هغه عرفی سندونه چې د دواپو خواوو تر منئ لیکل شوی او د هغنوی لاسلیک، مهر او یا گوتی پکی لکیدلی وی په هغه صورت کې چې دواپه خواوی خپل مهر، لاسلیک او گوتی تصدیق کړې د رسمي سندونو په شان د اعتبار وړ دي.

دوه سوه نوی یمه ماده:

هغه عرفی سند چې د شخص په لیک او کتابت سره لیکل شوی او لاسلیک شوی وی په هغه صورت کې چې د هغه لیکنه او لاسلیک د اړوند کار پوه او اهل خبری له خوا تثبتیت شی د رسمي سند په خیر د اعتبار وړ دي.

دوه سوه یو نوی یمه ماده:

هغه کسان چې عرفی سندونه د هغوي په مهر، لاسلیک، یا د گوتی د نښی په لرلو سره په یوه خصوصت کې وړاندی کېږي مکلف دي چې خپل مهر، لاسلیک او یا د خپلی گوتی تصدیق یا ورڅه انکار وکړي سکوت د انکار په حکم کې دي.

دوه سوه دوه نوی یمه ماده:

وارث د خپل مورث د مهر، لاسلیک او گوتی په تصدیق کولو یا انکار کولو نه مجبوريې یوازی د اقرار، انکار یا د بې خبری د خرګندولو حق لري.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

دوه سوه دری نوي يمه ماده:

د خانگو د لاسليک شوي مکاتبيو، تيلگرام او نورو پابيو مينوت چې
په دفتر کې موجود وي د عرفی سندونو حيشت لري.

دوه سوه خلور نوي يمه ماده:

د محکمو په ټولو وشيقو کې د پيژندني د دوو شاهدانو شهادت درج
کول چې د شهادت ورکولو اهليت ولري هرو مرو دي. پيژنديل شوي
کسان د محکمي په وړاندی له دی حکم خخه جلا دي.

دوه سوه پنځه نوي يمه ماده:

د ورشې او شريک د تعدد په صورت کې که د هغوي د جملې خخه
خیني کومه وشيقه ترتیب کړي وي دا وشيقه یوازی د ترتیب کوونکو په
برخه کې د اعتبار وړ ده پاتي ورشی او شريکان پکي نه شاملېږي.

دوه سوه شپړ نوي يمه ماده:

(۱) قاضي په هغه محکمه کې چې دنده تر سره کوي نه شي کولانې
چې د خپل څان، پلار، نیکه، مور،انا، اولاد، ورور، خور، میره او
میرمني او د اړوندي محکمي کار کوونکو له پاره وشيقه ترتیب کړي.
(۲) د اړوندي محکمى د قاضى له خوا د شاهدانو، اهل خبرى يا
ڇبارونکي په توګه د دی مادى د لوړې فقرى د مندرجو کسانو قبلول
جواز نه لري.

دوه سوه اووه نوي يمه ماده:

د دی قانون د دوه سوه شپړ نوي يمي مادى د مندرجو کسانو وشيقي
په ګاونډي محکمه کې جوړېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۷۷

دوه سوه آته نوي يمه ماده:

د رسمي سندونو د مشبوهیت او جعل پر بناء د عريضو وارسي به
واکمني لو مرپني محکمی پوري اره لري.^{*}

دوه سوه ننه نوي يمه ماده:

كه د سندونو د مشبوهیت، جعل يا تزویر په باب عريضي نورو
مرجعو ته وړاندی شی د اړوندي علاقه داري، ناهيوي، بشاري يا د
ولسوالي محکمي ته ليږدول کېږي.^{*}

دری سومه ماده:

که د سندونو په هکله د مشبوهیت، او جعل ادعاد ثابتولو
غوبنستونکي وي د موضوع جزائي تعقیب د حق العبدی ترور وستي
دوران پوري خنله يېږي.^{*}

دری سوه لو مرپري ماده:

که محکمه د دليلونو له ارزیابی نه وروسته د مشبوهیت او جعل
ادعا واردونه ګئي د دعوى د نه دوران قرار صادرولي. د دغه قرار پر
خلاف استیناف غوبنستل کېداي شی.

دری سوه دو همه ماده:

که محکمه د دليلونو له ارزیابي خخه وروسته د مشبوهیت او جعل
ادعا وارد و ګئي د مشبوهیت او جعل د دعوى دوران قرار صادرولي
او مدعى ته تفهيم کوي ترڅو خپل صورت دعوى وړاندی کړي^{*}

* ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۰ او ۳۰۲ مادي تعديل شوي، د تعديلونو برخې ته دي
مراجعةه وشي.

۷۸ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دری سوه دریمه ماده:

- (۱) که د امر ظواهر، د دعوى يو د دوارو خواوو وراندي کراي شوي سند محكمي ته مشبوه بنيكاره شى محكمه کولاي شى په رسمي توګه د هغه مشتى له جورپونكى مرجع خخه وغوارې.
- (۲) د دى مادى د لومړي فقرى مندرج حکم په وراندى شوي تصديق کې د اشتباه په صورت کې هم تطبيقې.

دری سوه خلورمه ماده:

- (۱) هغه برآمدگى او يا عبارتونه چې د يو رسمي سند د کربنسو د ترمنځ يا په دوو خواوو کې ليکل شوي دى اعتبار نه لري.
- (۲) په هغه صورت کې چې د دى مادى د لومړي فقرى مندرج زياتوالى د سند د مقر، مقر له او شاهدانو له خوا تصديق او لاس ليک شوي او د جورپونكى له خوا مهر يا لاسليک شوي وي د اعتبار ور دى.

دری سوه پنځمه ماده:

هغه عبارتونه چې د تول پور يا د هغه د يوې برخى د تر لاسه کولو په باب د مدیون په لاس کې د يو سند پرمخ او يا شا باندی د داین له خوا ليکل شوي دى په هغه صورت کې د اعتبار ور دى چې داین د هغه په سموالي باندی معترف وي او ياد هغه په ليک او کتابت سره ليکل شوي او لاسليک شوي وي.

دری سوه شپږمه ماده:

هغه لوري چې اصلی سند يى د رسمي مقامونو سره قيد وي او محکمی ته د سند د وراندى کولو د اړتیا سره سره د باوری دليلونو پر بنا له وراندى کولو خخه يى عاجز وي د محکمی په واسطه د اصلی سند غوبښته کولاي شى. له دغى چارى خخه راپیدا شوي لګښتونه د سند د خاوند په غاړه دى.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۷۹

دری سوه اوومه ماده:

هغه سندونه چې له هبوا د خخه د باندي جور شوي دي به هغه حال کې د اعتبار وړ ګرځداي شې چې نوموري سند د افغانستان جمهوریت یو د سیاسي نماینده گیو له خوا جوړ او تصدیق شوی وي او د بهرنیو چارو وزارت هم په رسمي توګه د هغه له سموالي خخه ډاډ څرګند کړي وي.

دری سوه اتمه ماده:

پر هغه سند باندي د استناد په صورت کې چې په بهرنی ژبه جوړ شوی دي ګتيه اخيستونکي مکلف دي اصلی سند د هغه د مصدقه ڇبارني سره جوخت محکمی ته وړاندی کړي.
که د وړاندی کړاي شوی سند ڇبارنه د مقابل لوړي يا محکمی د منلو وړونه ګرځي د محکمی له خوا د سند د وړاندی کوونکي يه لکښت سره د هغه بیا ڇبارلو ته لاس پوري کېږي. د لومړنی ڇبارني سره د دوهمي ڇبارني د سمون لرلو په صورت کې مقابل لوړي ته د تاواني شوی د مراجعي حق نه اخلاق کېږي.

دری سوه نهمه ماده:

که د وړاندی کړاي شوی سند د مشبوهیت او جعل دعووى د محکمی د غونډي په وخت کې منځنه راشي څرنګوالى يې ددعوي په څانګړي فورمه کي ور داخليږي. د ادعا کوونکي لسلیک او ګونته د هغه په پای کې نیول کېږي.

دری سوه لسمه ماده:

(۱) که د مشبوهیت او یا جعل د ادعا په هکله سند د دعوی په ماھیت کې اغیزمنه نه وي د محکمی په وړاندی د اعتبار وړ نده د مدعی نور مدرکونه او سندونه اوری.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

(۲) که د مشبوهیت او جعل دادعا په باب وړاندی کړای شوی سند د دعوى په ماھیت کې اغیزمن وي محکممه د مشبوهیت یا جعل د دعوى د خپرلو په باب قرار صادروي او داير شوی اصلی دعوى د وورستیو پړاوونو تر تبرپدو پوري ځنډوی.

دری سوه یوولسمه ماده:

د مشبوهیت او جعل مدعى مکلف دی چې خپله ادعا په واکمنه محکممه کې د یوی میاشتی په بهیرکی تعقیب کړي.*

دری سوه دوولسمه ماده:

که د مشبوهیت او جعل مدعى د دی قانون د دری سوه یوولسمی مادی په مندرجه موده کې د باوری عذر نه پرته خپلی دعوى ته حاضر نه شي محکممه د مدعى د حاضریدو له پاره بله نېټه تاکی او اوروی یې، په هغه صورت کې چې مدعى بیسا هم په تاکلی موده کې د مشبوهیت او جعل دعوى تعقیب نه کړي د مشبوهیت او جعل په هکله د هغه د دعوى له پاره بله موده نه تاکل کېږي، محکممه دواړه خواوی جلبوی او دايره شوی اصلی دعوى خېږي.*

دری سوه دیارلسمه ماده:

که د جعل د دعوى رسیدګي د اصلی دعوى د واکمنی محکمی نه پرته د بلی محکمی له خوا صورت ونيسی د جعل خپرونکی محکممه مکلفه ده د خپلو اجر آټوله نتيجې خخه هغې محکمی ته چې اصلی دعوى خېږي وقتا فوقتا خبر ورکړي.*

* ۳۱۲ او ۳۱۳ مادې حذف شوی، د تعديلونو برخې ته دي مراجعه وشي.

* ۳۱۳ ماده تعديل شوې، د تعديلونو برخې ته دي مراجعه وشي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۸۱

دری سوه خوار لسمه ماده:

د مشبوه او جعلی سندونو په خپرلو کې د لاتنديو تکو به بام کې نیوول ضروري دي:

- ۱- پر ليک باندي خير كبدل.
- ۲- پر لاسليک باند خير كبدل.
- ۳- پر مهر باند خير كبدل.
- ۴- د گوتى پر نښه باند خير كبدل.
- ۵- له تصحیح نه پرته ګل کول موئیل او قلم و هل.
- ۶- له مهر او لاسليک خخه پرته برآمده ګي.
- ۷- د وثيقى د شاملينو فوتو.
- ۸- د وثيقى په اصل او ثبت کې توپیر.

دری سوه پنځلسمه ماده:

د مشبوهیت او جعل د اعدا د خپرلو خرنګوالي بر سيره پر هغو حکمونو چې پدی قانون کې اړکل شوی دي د هغې خانګړي لایحي په واسطه چې د وثيقو ليکني او د وثيقى اشتباه پکى توضیح کېږي او دستري محکمی عالي شوري بي تصویبوي تنظیمیري.

دری سوه شپار سمه ماده:

د مدنی او عامه حقوقو په قضيو کې د مرافعه غوبښتنی ادعا چې د ابرا او سولی د وثيقو د مشبوهیت یا د اقرار، ابراء، او سولی د پريکړو له مخې مطرح کېږي. د مشبوهیت او جعل د اعدا دوراندي کولو د نېټي خخه د اعتبار ورده خود وثيقى د اصل یا د پريکړي د صادریدو له نېټي خخه نه.

دری سوه اووه لسمه ماده:

پورتنۍ محکمه د دي قانون په دری سوه شپار سمه ماده کې مندرجې وثيقى او پريکړي د مشبوهیت یا جعل او دلایلو له مخې خپرلو په

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

هغه صورت کې چې مشبوهیت او جعل موجود نه وي په تأیید يې حکم کوي.

دری سوه اتلسمه ماده:

که چېرى د محکمی حکم د اقرار اصلاح او ابراء پر اساس او یا د قضا د دیوان د محفوظ ثبت لرونکو وثیقو او رسمي سندونو پر بنا صادر شوي او د نوموريو سندونو په باب د جعل او مشبوهیت ادعا منئته راغلی نه وي پورتنی محکمه د قضائی قرار په صادرولو سره د دغه ډول حکم مرافعه غوبښتنی ردوی.

دری سوه نولسمه ماده:

محکمه نه شی کولای د هغه سندونو مشنی اشخاصو ته ورکړي کوم چې د مشبوهیت او جعل ادعا ور باندي شوي ۵۰.

دری سوه شلمه ماده:

که د یو سند د جعلیت په باب د محکمی پريکړه قطعی شی د باطليدو د حکم لټهيز د سند د اصل او کندی په پاڼي کې لیکل کېږي او د اړوندي محکمی د رئیس مخصوص مهر پر کېږي.

دری سوه یووېشتله ماده:

(۱) د شاهدانو شهادت د قضا په غونډه کې د اشهد په لفظ سره پر حق باندي له اخبار خخه عبارت دي.

(۲) محکمه مکلفه ده د شاهدانو د شهادت شرایط په کلکه په پاڼي کې ونيسي.

(۳) شهادت د اثباتیه توان له مخى له سند خخه وروسته په دوه يمه درجه کې خای لري.

(۴) د شهادت نصاب او شرایط بي د اسلامي شريعت د حکمونو تابع دی.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون ۸۳

دری سوه دوه ويشتمه ماده:

د شاهدانو شهادت د قضائی هیأت په غونډه کې په منفرد دول د دعوى د دواړو خواوو په حضور کې اوږيدل کېږي.

دری سوه در ويشتمه ماده:

محکمه د شاهدانو د شهادت له اوږيدو د مخه مکلفه ده د شاهدانو بشپړ شهرت خانته معلوم کړي.

دری سوه خلیر ويشتمه ماده:

(۱) که مدعی د قضائی هیأت او د دعوى د لوري په وړاندی د شاهدانو له حاضريدو نه د مخه د محکمی د پوښتنی په خواب کې د شاهدانو بشپړ شهرت معرفی کړي خود حاضريدو په وخت کې محکمی ته نور شاهدان حاضر کړي محکمه دا شاهدان نه قبلوی.
(۲) په هغه صورت کې چې مدعی هماغه شاهدان چې مخکی د هغوي بشپړې پېژندني معرفی کړي دي کېت مت حاضر کړي، شاهدانو ته محکمه اجازه ورکوي چې شهادت ووايې.

دری سوه پنځه ويشتمه ماده:

که په حقوقی معاملاتو کې محکمی ته د غونډی په تاکلی ورځ یو د شاهدانو حاضر شی او بل یو شاهد د قانونی باوری عذر له امله ونشو حاضریدلی، محکمه د حاضر شوی شاهد خرګندونی اوری او د غایب شاهد حاضريدو ته مهلت تاکی.
د حدودو او قصاص په قضيو کې شاهدان له دی حکم خخه جلا دی.

دری سوه شپړ ويشتمه ماده:

د شاهدانو شهادت په قضائی غونډه کې د محکمی د قضائی هیأت د یوه له خوا ثبتیږي د شاهدانو او د دعوى د دواړو خواوو په مخکی لوستل کېږي او د هغوي لسلیک مهر او د ګوتی نښی پکی کېږي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دری سوه اووه ويشتمه ماده:

- (۱) که شاهدان د اربعه حدودو د زیاتوالی یا د مدعی بها د تعدد له امله خپل شهادت له یاده ونه شی ويلاي، خپل شهادت دی د لیکنی له مخی د محکمی د هیأت په وړاندی ولوی او په لازم وخت کې د اپتیا سره سم د مدعی، مدعی عليه او مدعی بها خواته اشاره وکړي.
(۲) د حدود او قصاص په دعوی کې د لیکنی له مخی شهادت ورکول جواز نه لري.

دری سوه آنه ويشتمه ماده:

- که مدعی عليه د شاهدانو له اقامی نه وروسته د شاهدانو شهادت تصدیق کړي او یا د مدعی بها پر اصل باندی اقرار وکړي محکمه خپل حکم د مدعی عليه د اقرار پر بنا صادروي.

دری سوه نهه ويشتمه ماده:

- د تیری د دفع له مدعی خخه ذوالیدی شاهدان غوبنتل کېږي او د ذوالیدی د اثبات نه وروسته له مدعی عليه خخه حجت او برهان غوبنتل کېږي د حجت او برهان له اقامی خخه د مدعی عليه د عاجز کېدو په صورت کې پر مدعی بها باندی د مدعی عليه د تیری په بندیدو او دفع کېدو حکم صادرېږي.

دری سوه د پرمده ماده:

- (۱) د شاهدانو د حاضرولو له پاره د مودی او مهلت د تاکلو واک د واتین د اوېد والی او حاضریدو د کیفیت د په نظر کې نیولو سره د محکمی خخه دي.
(۲) محکمه د شاهدانو د اقامی او مدعی ته تر دری ئلی پوري د حاضرولو وخت ورکوي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۸۵

دری سوه پو د پرشمه ماده:

که مدعی د محکمی په وړاندی و وایې چې که هر خومره وخت ماته راکړ شی شاهدان حاضر ولی نه شم د مدعی خرګدونی د دعوی په فورمه کې ثبیتېږي او د هغې په پای کې د گوتی نښه او لاس لیک یې اخیستل کېږي، که بیا وروسته مدعی شاهدان راوري نه قبليېږي.

دری سوه دوه د پرشمه ماده:

که شاهدان د مدعی د غوبنتنی پر بنا طوعاً محکمی ته را نه شی محکمه کولای شي د مدعی د غوبنتنی له امله شاهدان را جلب کړي.

دری سوه دری د پرشمه ماده:

(۱) د مدعی بها د ثابتولو له پاره د متواترو شاهدانو نصاب تر پنځه ویشت کسه لپه نه وي.

(۲) د متواترو شاهدانو په هکله پت او بنکاره تزکیه د تطبیق وړ نده.

دری سوه خلور د پرشمه ماده:

له محکمی خخه د باندی د شاهدانو شهادت اعتبار نه لري.

دری سوه پنځه د پرشمه ماده:

د فرع په هکله د اصل او د اصل په هکله د فرع، د میرمنی په هکله د میره او یا د دی پر خلاف شهات او تر دویمی درجی پوری د نورو خپلوانو شهادت جواز نه لري.

دری سوه شپږ د پرشمه ماده:

د شراکت په حال کې د شریک په هکله د شریک او په ګټه کې د رفیق په هکله د رفیق شهادت صحیح نه دی.

دری سوه اووه د پرشمه ماده:

(۱) د ملزمه شاهدانو تزکیه او د تزکیه د شرایطو خرنګوالی د اسلامی شریعت د حکمونو تابع دی.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

(۲) ستره محکمه مکلفه ده د ملزمه شاهدانو د پت او بسکاره تزکیی کپنلاره د اسلامی شریعت د حکمونو سره سم تنظیم کری او د اجراء و پروگرخوی.

دری سوه اته د پرشمه ماده:

(۱) قاطعه قرینه هغه ده چې د هغى په دلالت د یو مجھول امر وجود معلومېږي دا دلالت قرینه د یقين تر حد پوری رسوی د هغى له ظاهر خخه د متنازع فيها موضوع په اصل کې ګتیه اخیستل کېږي.

(۲) که چا په یوه موده کې د بل چا مالکانه تصرفات ګګوري او د ماشومتوب، لیونتوب او ورتنه نورو قانونی معاذیرو د نشتولای سره سره د خپل خان له خوا د مالک په شان دعوی و نه کړی که وروسته بیا دعوی و کړی د هغه د ملکیت دعوی د قاطعه قرینې په دلالت سره منتفی ۵۵.

دری سوه نهه د پرشمه ماده:

(۱) مستنبطه قرینه هغه قرینه ده چې محکمه یې د دعوی د اړوندو حالتونو او د محاکمی له بهير خخه استنباطوی او وروسته په خپل حکم کې د دليل په توګه ورباندی اتكا کوي.

(۲) پر مستنبطه قرینه باندی قانون د صریح نص د شته والی په صورت کې اتكا جواز نه لري.

دری سوه خلوپښتمه ماده:

لوره او له لوری خخه نکول: که مدعی په محکمه کې د نورو وسیلو او اثباتیه مدرکونو له وړاندی کولو خخه عاجز شی کولاهی شی چې مدعی عليه ته لوره متوجه کړی پدغه صورت کې محکمه د مدعی د غوبښتني له امله مدعی عليه ته قسم ورکوي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۸۷

دری سوه یو خلوپښته ماده:

که مدعی علیه په محکمه کې لوره وکړله د مدعی دعوی رد کېږي،
د اوستني خصومت په قطع کېدو حکم صادرېږي.

دری سوه دوه خلوپښته ماده:

په هغه صورت کې چې دعوی د خو مطلبونو لرونکوي په یوه لوره
بسنه کېږي.

دری سوه دری خلوپښته ماده:

لوره يا له لوری خخه نکول په محکمه کې د خصم يا د هغه د قايم
مقام په حضور اعتبار لري.

دری سوه خلور خلوپښته ماده:

د لوری متنل او يا له لوری خخه نکول په خپله مدعی علیه پوری اړه
لري، له لوری خخه د وکیل د ډډه کولو او یا د هغه له نکول خخه
کومه اغیزه نه رامنځته کېږي.

دری سوه پنځه خلوپښته ماده:

که مدعی د خپلی لوری حق اسقاط کړي محکمه د مدعی د خصومت
په نه کولو حکم صادرولي.

دری سوه شپږ خلوپښته ماده:

په هغه صورت کې چې مدعی علیه له لوری خخه نکول وکړي
محکمه دی و مدعی ته د مدعی بها په رد کولو او یا سپارلو
محکوموي.

دری سوه اووه خلوپښته ماده:

مدعی علیه کولاهي شی د مدعی د دعوی په مقابل کې صحیح دفع ته
لاس پوری کړي. د مدعی علیه دفع په لاثنیو حالتونو کې صحیح
دفع شمیرل کېږي:

۸۸ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

- ۱- مدعی له خپلی دعوی خخه ابراء کړي ۵۵.
- ۲- مدعی مدعی بها یې هبه کړي ۵۵.
- ۳- مدعی بها یې له مدعی خخه پېرودلی ۵۵.
- ۴- مدعی ته مطلوبه حق ایفا کړي ۵۵.

دری سوه اته خلوپښتمه ماده:

- (۱) که بالدفع مدعی د دفع له ثابتولو خخه عاجز شی د اصل مدعی د لوری غوبښنه کولای شي.
- (۲) د مدعی عليه د دفع له دعوی خخه د مدعی د نکول په صورت کې د اصل مدعی دعوی رد کېږي او د محکوم عليه ئای نیسی.

دری سوه نهه خلوپښتمه ماده:

- که مدعی پر ایفأ، هبه، شرأ او ابراً باندی د مدعی عليه دفع په مقابل کې لوره وکړي په دغه صورت کې مدعی عليه پړکېږي.

دری سوه پنځوسمه ماده:

- د نه اثبات په صورت کې د دفع په ترڅ کې اقرار، مدعی عليه د مدعی بها په ورکولو محکوموي. د اقرار په غیر متضمنه دفع کې د دعوی بهير په خپل اصلی حالت دوام مومي.

دری سوه یو پنځوسمه ماده:

- د دعوی دفع د قانوني دعواوو د نورو شرایطو د رعایتولو مستلزم دي.

دری سوه دوہ پنځوسمه ماده:

- محکمه د مدنی قانون د یو زرو دوہ ویشتمی مادی خخه تر یو زرو خلیر ویشتمی مادی پوری د مندرجو حکمونو د په نظر کې نیولو سره د خصم د غوبښنی نه پرته په مستقیم ډول مدعی ته د لوری توجیه

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۸۹

کوی دا لوره د قضا په واک کې ده او بشپړونکي لوره ده چې
موردونه بې دا دی:

۱- د استحقاق په دعوی کې چې مدعی بها بل چا سره وی او
مستحق د هغې په هکله د استحقاق دعوی وکړي، محکمه مدعی ته

د هغه د حق له ثابتېدو نه وروسته او د حکم له صادرولو نه د مخه د
لادنيو چارو په باب د لوري توجيه کوي:

- مدعی بها بې په چا پلورلى نه ده.

- مدعی بهائي چا ته د سوغات او صدقې په ډول ورکړي نده.

- مدعی بها بې چاته هبه کړي نه ده.

۲- پر مرې باندۍ د پور او یا حق په دعوی کې محکمه مدعی ته د
هغه د حق د ثابتېدونه وروسته او د حکم له صادرولو نه د مخه د

لادني چاري په باب د لوري توجيه کوي:

- مدعی بها بالذات یا بالواسطه د مرشوي سپې له خوا ورته ورکړ
شوی نده.

۳- د شفع په دعوی کې محکمه شفیع ته د شفع د حق د ثابتېدو نه
وروسته او د حکم له صادرولو نه د مخه د لادنيو چارو په هکله د

لوري توجيه کوي:

- دوخت سره سم د شفع غوبښنه کړي ده.

- د خپل د شفع حق بې په هیڅ ډول له منځه وری نه ده.

۴- د عیب له امله د مبیعی دردولو په دعوی کې محکمه مدعی ته د
عیب له ثابتېدو نه وروسته او د حکم له صادرولو نه د مخه د لادني

چاري په هکله د لوري توجيه کول:

- پر عیب باندۍ صراحتاً یا د لالنآ خپل رضایت بنودلې نه وی.

۵- پر غاییه میرې باندۍ د نفقې په دعوی کې محکمه میرمنی ته د
حق د ثابتېدو نه وروسته او د حکم له صادرولو نه د مخه په لادنيو

چارو کې د لوري توجيه کوي:

۹۰ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

- میره وده ته نفقة پرى اینېنى نده.

. ۵۵ - د بى د خېل نکاح له عقد خخه خلاصه کړي نه.

دري سوه دري پنځوسمه ماده:

محکمه مدعی عليه ته د مدعی د غوبښني پر اساس د خدائ د ذات پر نامه باندي بى له تکراره یوه پلا سوګند ورکوي.

دري سوه خلور پنځوسمه ماده:

د لورى په کولو نياست جواز نه لري.

دري سوه پنځه پنځوسمه ماده:

د هغى پېښى او فعل په اړوند موضوع کې چې په خپله لوړه کوونکي سپرې بى منځته راوبرې وي قاطعه لوړه (یمین البات) او د بل چا د پېښى او فعل په اړوند موضوع کې د علم لوړه توجیه کېږي.

دري سوه شپې پنځوسمه ماده:

د یو چارى په واقع کېدو او با نه واقع کېدو په اړوند موضوع کې د سبب لوړه او د همدا اوس په بقایا نه بقا په اړوند موضوع کې د حاصل لوړه توجیه کېږي.

دري سوه اووه پنځوسمه ماده:

يو بل ته د دواړو خواوو د لورى دردولو په اړوند موضوع کې د مدنی قانون د پنځم باب د خلورم فصل د لومړي برخی مندرج حکمونه په پام کې نیوں کېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۹۱

درېيم باب په پورتنيو محکمو کې اجرآت لومړۍ فصل د لادننيو محکمو پر پريکړو باندي شکایت او اعتراض

دری سوه اته پنځوسمه ماده:

شکایت او اعتراض د لادننيو محکمی له پريکړي خخه د غير قانع، محکوم عليه له حق خخه عبارت دي چې له پورتنيو محکمی خخه د حاکمی محکمی د قضائی اجرآتو پر خلاف د شکایت په وړاندی کولو سره غوبښتل کېږي.

دری سوه نهه پنځوسمه ماده:

(۱) غير قانع محکوم عليه کولای شي د ناحیوی، بناري، ولسوالی او د علاقه داری د حاکمی محکمی د صادر کړای شویو حکمونو پر خلاف پورتنيو محکمی ته شکایت او اعتراض وړاندی کړي.

(۲) غير قانع محکوم عليه کولای شي د ولایتونو د محکمود دیوانونو د صادره حکمونو پر خلاف چې په لومړنۍ ډول حکم صادر کړي دي د ستري محکمی اړوندو دیوانونو ته شکایت او اعتراض وړاندی کړي.

دری سوه شپیتمه ماده:

مدنی خارنووال چې په قضیه کې د مدعی يا مدعی علیه په ډول ګډون کېیدی د لادننيو محکمی د حکمونو پر خلاف اعتراض کولای شي.

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دری سوه یو شپیتمه ماده:

- د لاتنیو محکمو د نهایی حکمونو پر خلاف په لاتنیو موردونو کې
شکایت او اعتراض صورت مومنی:
۱- د قانونی حکمونو په تطبیقولو کې خطا.
۲- د قانونی حکمونو په تأویل کې خطا.
۳- د غیر قانونی حکم د صادریدو په دلیل په اجرآتو کې بطلان.

دری سوه دوه شپیتمه ماده:

- د شکایت او اعتراض اساسی شرایط دا دی:
۱- د لاتنی محکمی پریکړه چې د حکم د صفت لرونکي وي.
۲- د لاتنی محکمی پر صادر شوی پریکړه باندی د محکوم عليه د
رضایت نشتوالی.
۳- د اعتراض د وړاندی کولو قانونی مودی په پام کې نیویل.
۴- د پورتنی محکمی له خوا د خپرلود واک لرل.
۵- د هغئي ځانګړۍ سند نشتوالی چې د محکوم عليه د اعتراض حق
له منځه وړي وي.
۶- پورتنی محکمی ته د مدعی، مدعی علیه یا د هغوي د قانونی
ممثلي له خوا د اعتراض وړاندی کول.
۷- د محکوم عليه په رضایت سره د لاتنی محکمی د حکم نه تطبیق
او اجرأ کېدل.

دری سوه دری شپیتمه ماده:

- د بناري، ناحيوی، ولسوالي او علاقه داری د محکمی پر پریکړو
باندی د اعتراض خپرل د ولایت د محکمی د ریاست د اړوندو
دیوانونو له واک خخه دي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۹۳

دری سوه خلور شپیتمه ماده:

د ولایت د محکمی د ریاست د دیوانونو او د دی د انډول محکمی پر لومړنيو پريکړو باندی د اعتراض خپړل د ستري محکمی د اړوند دیوان له واک خنځه دی.

دری سوه پنځه شپیتمه ماده:

د شکایت او اعتراض د وړاندی کولو موده د حکم د صادریدو او ابلاغ نه وروسته یوه میاشت ده.

دوهم فصل د شکایت يا اعتراض وړاندی کولو ډول

دری سوه شپږ شپیتمه ماده:

د لاندې محکمی پر پريکړه باندی د غیر قانع محکوم عليه شکایت د چاپې عريضې د وړاندی کولو په ترڅ کې صورت نيسې.

دری سوه اووه شپیتمه ماده:

د شکایت په باب عريضه په مستقیم ډول پورتنۍ محکمی یا حاکمی محکمی ته وړاندی کېږي.

دری سوه اته شپیتمه ماده:

که غیر قانع لوری د حکم د ابلاغولو د هغى پانې په پای کې چې د بناري، ناجوي، ولسوالۍ او د علاقداری د محکمی له خوا ورته ورکول کېږي خپل نه قناعت ولیکې دغه امر د شکایت حیثیت لري.

دری سوه نهه شپیتمه ماده:

د غیر قانع لوری عريضه باید د موضوع د اصل او د لاندې محکمی د حکم د بيان لرونکي وی.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

دری سوه اویايمه ماده:

د غیر قانع محکوم عليه دشکایت عریضه چې پورتنی محکمی یا حاکمی محکمی ته وړاندی کېږي رسمي وي. د محکمی په دفتر کې ثبت او شکایت کوونکی ته رسید ورکول کېږي.

دری سوه یو اویايمه ماده:

کوم شکایت او اعتراض چې د تاکلی مودی له تبرېدو نه وروسته وړاندی کېږي د خپړلو وړندی وړاندی کوونکی ته یې بيرته مستردېږي خو دا چې شاکی یا معترض باوری عذر وړاندی کړي.

دری سوه دوه اویايمه ماده:

د شکایت پانه د وړاندی کوونکی یا د هغه د قانونی ممثل په واسطه لاسلیک کېږي.

دری سوه دری اویايمه ماده:

د شارنوال اعتراض چې پورتنی محکمی ته وړاندی کېږي د دنده لرونکی خارنوال په واسطه لاسلیک کېږي.

دری سوه خلور اویايمه ماده:

که شکایت د قانونی ممثل په واسطه وړاندی شی په شکایت پانه کې د وثيقی د نمبر او نبټی پر ليکلوبه سپره د وثيقی اصل، فوتوكاپې یا تصدیق شوی کاپې هم پورتنی محکمی ته وړاندی کېږي.

دری سوه پنځه اویايمه ماده:

پورتنی محکمه د شکایت پانی د تر لاسه کولونه وروسته د پريکړي اړوندی پانی د هغې له مرجع خڅه مطالبه کوي.

دری سوه شپږ اویايمه ماده:

د پريکړي اړوندی پانی د رارسيدو سره سم قضائي هيأت ته سپارل کېږي نومورې هيأت په دی مطلب باندی د خان د پوهولونه وروسته

د مدنی محکماتو د اصولو قانون ۹۵

چې شکایت په تاکلی موده کې وړاندی شویدی او پانې اداری نمیگړتیاوی نه لري به اندراج کولو بی امر کوي.

دری سوه اووه اویايمه ماده:

د شکایت کوونکی مفصل اعتراض د شکایت له وړاندی کولو نه وروسته د شلو ورځو په بهير کې وړاندی کېږي.

دری سوه اته اویايمه ماده:

ليکل شوی شکایت يا مفصل اعتراض د لاهديو مطلبونو لرونکي دي:

۱- د شکایت يا اعتراض د مرجع د محکمی نوم.

۲- د شاکۍ يا اعتراض کوونکی پیژندنه.

۳- د شکایت يا اعتراض د موضوع د پريکړي لندېز.

۴- د تر اعتراض لاندی پريکړي د صادرکوونکی محکمی نوم.

۵- د پريکړي د نه سموالي دليلونه.

۶- د شاکۍ يا اعتراض کوونکی غوبښته.

۷- د شکایت يا اعتراض مل پانو او سندونو فهرست.

دری سوه نهه اویايمه ماده:

د دي قانون په دری سوه اته اویايمه ماده کې مندرج شکایت او يا اعتراض په دوو نسخو کې پورتنې محکمی ته وړاندی کېږي.

دریېم فصل د پورتنې محکمی لوړمنی اجرآت

دری سوه اتیايمه ماده:

د پورتنې محکمی د تحریراتو خانګه د معترض د ليکلی شکایت يا اعتراض یو نقل د قضائی هیأت د غور او کتنې نه وروسته مقابل لوری ته سپارلی او ليکلی خواب ئخنی اخلى.

۹۶ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دری سوه یو اتیایمه ماده:

- (۱) که شاکی د لیکل شوی مفصل اعتراض له وراندی کولو نه چده وکړي یا د اعتراض له وراندی کولو خخه د خپل عجز په باب عذر بنکاره کړي محکمہ د هغه پر شفاهی د لیلونو باندی بسنې کوي د هغه د خرګندونو په پای کې لسلیک او د ګوتی نښه بی اخلى.
(۲) د دی مادی د لومړۍ فقری حکم د شاکی او معترض د مقابل لوری په هکله هم د تطبيق وړ دي.

دری سوه دوه اتیایمه ماده:

- پورتنی محکمہ په لادنیو موردونو کې د شکایت د اجرآتو د خنډولو په باب قرار صادروي او شاکی یا معترض ته د شکایت او یا اعتراض د تصحیح کولو په هکله مهلت ورکوي:
۱- په هغه صورت کې چې شکایت یا اعتراض د وراندی کوونکو له خوا لسلیک شوی نه وي.
۲- په هغه صورت کې چې شکایت سره جوخت لازمي ضمیمي محکمی ته وراندی شوی نه وي.
۳- په هغه صورت کې چې د شکایت یا اعتراض له امله دولتي محصول ورکړ شوی نه وي.

دری سوه دری اتیایمه ماده:

- شکایت یا اعتراض له پاره د مرور زمان موده محکمی ته د هغه د وراندی کولو له نبته خخه محاسبه کېږي. پدی شرط چې د شکایت یا اعتراض وراندی کوونکي په تاکلی موده کې د دری سوه دوه اتیایمی مادی د مندرج قرار لارښودني تر سره کړي.

دری سوه خلور اتیایمه ماده:

- د شکایت وراندی کوونکي کولای شي له خپل شکایت خخه لاس واخلي خو پدی شرط چې پريکړه د درېيمګړي شخص تر شکایت یا

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۹۷

اعتراض لندی واقع شوي نه وي پدغه صورت کې محکممه د شکایت یا اعتراض خخه د لاس اخیستنی قرار صادروي او پدی هکله کې اجرآت پای ته رسوي.

دری سوه پنځه اتیايمه ماده:

- (۱) د شکایت او اعتراض لندی قضیه د دواړو خواوو له خړګندونو نه وروسته د خارنسوال د اعتراض او د دواړو خواوو له خواب سره د مطالعی د بشپړولو په خاطر قضائی هیأت ته سپارلی کېږي.
- (۲) قضیه د قضائی هیأت د مطالعی له بشپړیدو نه وروسته په اجدا کې درج کېږي د شکایت د خېړلو او د قضائی غونډی د دا پرېدو خای د دعوى د دواړو خواوو او د قضیي د شاکی کسانو خبرتیا ته رسول کېږي.

دری سوه شپږ اتیايمه ماده:

که دواړه خواوی د شکایت یا اعتراض له وړاندی کولو نه وروسته په وروستې پړاو کې په اصلاح سره موافقه وکړي او د موافقه محکمی ته په لیکلې ډول وړاندی کېږي او د تأیید کېدو په صورت کې پورتنې محکممه د اجرآټو په پای ته رسیدو تصمیم نیسي.

څلورم فصل

د شکایت او اعتراض د خېړلو په خاطر د قضائی غونډی دا پرېدل

دری سوه اووه اتیايمه ماده:

د قضائی غونډی رئیس د شکایت او اعتراض د خېړلو په پړاو کې د دی قانون د دوه هم باب د درېیم فصل د حکمونو د په نظر کې نیولو سره د قضائی غونډی د نظم د تأسینولو په خاطر لازم تدبیرونه نیسي.

۹۸ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دري سوه اته اتيايمه ماده:

- د قضائي غوندي رئيس د غوندي له پرانيستلو او د قضائي هيأت د جورپشت او د مدنی خارنوال له پيژندلو نه وروسته لانداني موضوعات يېي د څېړلو په خاطر اعلانوی:
- د څېړلو وړ قضيبي ډول.
 - د شاکۍ يا معترض پيژندنه.
 - د هغى محکمې پيژندنه چې د هغى د پريکړې پر خلاف اعتراض شوي دي.
 - د دعوى د دواړو خواوو هویت په دغه غونډه کې د غونډي د منشى له خوا ثبت کېږي.

دري سوه نهه اتيايمه ماده:

- د قضيبي د څېړلو له نېټۍ او ځای خخه د خبر نه لرلو په دليل د دعوى يو د شاملو کسانو د نه حاضريدو په صورت کې محکمه د څېړنۍ چارۍ خنډوی.

دري سوه نوی یمه ماده:

- (۱) د قضيبي د څېړلود نېټۍ او ځای خخه په پوهيدو سره سره د دعوى يو د شاملو کسانو نه حاضرېدل د څېړلو خنډنه شي کېداي.
- (۲) که محکمه يېي نه حاضرېدل مؤجه وبولى کولاهي شي چې د قضيبي څېړل وڅنډوی.

دري سوه یو نوی یمه ماده:

- (۱) محکمه په غونډه کې د خارنوال يا مدافعه وکيل غير مؤجه نه حاضرېدل پورتنې خارنوال يا د مدافعه وکيلانو ټولني ته خبر ورکوي.
- (۲) که د محکمې د جلب نه وروسته مدافعه وکيل تر لسو ورڅو پوري قضائي غونډي ته حاضر نه شي محکمه د هغه دنه حاضريدو موضوع

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۹۹

چې د قضيې د خپرلود خنډیدنی سبب شوي دی په رسمي توګه د مدافعو و کیلانو د هیأت ټولنی ته ابلاغغوي.

دری سوه دوه نوی یمه ماده:

(۱) د استیناف په پراو کې د قضيې خپرل د هفه رپوت په لوستلو سره چې د پایو په مطالعه کولو سره جوړ شویدی د غونډی د رئیس یا قاضیانو د یوتن په واسطه پیل کېږي.

(۲) رپوت د قضيې د خرنګوالی د لاتنی محکمی د حکم د شکایت او اعتراض د دلیلونو او هغو نورو موادو لرونکۍ دی چې محکمی ته نوی وړاندی شوی دی او هم د هغو مدرکونو لرونکۍ دی چې محکمه د پريکړي د سموالی په منظور یې خپرې.

دری سوه دری نوی یمه ماده:

(۱) پورتنی محکمه د قضيې خپرل په وخت کې د موجودو دلیلونو او هغو دلیلونو له مخې چې د دواړو خواوو او یا په قضيې کې د نورو شاملو کسانو په واسطه وړاندی شوی دی په شکایت شویو برخو کې او په هغو برخو کې چې پر خلاف یې شکایت نشته دی او هم د هغو کسانو په ارتباټ چې شکایت یې وړاندی کړي نه دی د لاتنی محکمی د پريکړي قانونیت او مدلل توب ارزیابی کوي.

(۲) محکمه د قضيې په هر اړخیزه ارزیابی کې د شکایت او اعتراض د دلیلونو تابع نه دی یوازی د خپرل وسیله یې بولی.

دری سوه خلور نوی یمه ماده:

قضائی هیأت د قضيې د رپوت له لوستل کېدو نه وروسته د دعوى د شاملو کسانو خرگندونی چې په قضائی غونډه کې حاضر شوی دی اوږي لوړۍ شکایت وړاندی کونکۍ یا وکيل بی، مدنی خارنوال د اعتراض د وړاندی کولو په صورت کې خرگندونی کوي. د دعوى د

..... ۱۰۰ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

دواپو خواوو د شکایت د وراندی کیدو په صورت کې د مطلبونو په خرگندولو کې د لومړی توب حق د مدعی خخه دي.

دری سوه پنځه نوی یمه ماده:

په قضیه کې شامل خارنوال د اپوندو کسانو د خرگندونو خخه وروسته د پريکړي د قانونيت او مدلل توب يا د معکوس حالت په هکله خرگندونی کوي.

دری سوه شپږ نوی یمه ماده:

دقضیي د شاملو کسانو د خرگندونو او د خارنوال د راي له اوږيدو نه وروسته قضائی هیأت د قضائی تصمیم د نیولو په خاطر د مشوری خونی ته ورنوئڅي.

دری سوه اووه نوی یمه ماده:

دقضائی هیأت مشوری، تصمیم او اعلانوں یې د دی قانون د دوه هم باب د دوو لسم فصل د مندرجو حکمونو سره سم صورت نیسي.

دری سوه اته نوی یمه ماده:

پورتنی محکمه په وروستی پړاو کې د قضیي د لومړنی څېړنی نه وروسته لاندې واکونه لري:

۱- د لاندې محکمۍ د پريکړي د باطلیدو په صورت کې د بیا څېړلو په خاطر واکمنی محکمۍ ته د قضیي استول.

۲- د لاندې محکمۍ د پريکړي د نقض په صورت کې یا د بیا څېړلو په خاطر د زیاتو د لیلونو او تحقیقاتو د راټولولو په منظور حاکمی محکمۍ ته د قضیي استولو ته د اړتیا په صورت کې د نوی پرپکړي صادرولو ته لاس پوري کوي.

۳- د بطلان او نقض له موردونو خخه لیری او د شکلی نیمګې تیا اوو یا په عددونو او رقمونو کې د سهو او خطا د اشتباہ ګانو لرونکې د لاندې محکمو پريکړي د پورتنی محکمۍ له خوا نقض او یا باطل

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۰۱

کېږي نه، خو یوازی د نیمګړتیا د استدراک او اصلاح له پاره لاتدنی محکمی ته اعاده کېږي.
۴- د لاتدنی محکمی د پرېکړۍ تأییدول په هغه صورت کې چې د غور کېدو په نتیجه کې د قانون سره د هغى سمون لرل بنګاره شی.

دری سوه نهه نوی یمه ماده:

- د پرېکړۍ د بطلان سببونه په لاتدی ډول دي:
۱- په پرېکړه کې د قضاد اساسی اړکانو نشتوالی.
۲- د مخاصلی له پاره د دعوى یود دواړو خواوو د واک نشتوالی.
۳- د مدعی بها په هکله د غیر متحمل الشبوت او یا د عینی واقعیت سره مخالف د قضائی پرېکړۍ صادریدل.
۴- د واک نه لرونکی قضائی هیأت له خوا د پرېکړۍ صادریدل.
۵- د واک نه لرونکی محکمی له خوا د پرېکړۍ صادریدل.

څلور سومه ماده:

- د پرېکړۍ د نقض موردونه په لاتدی ډول دي:
۱- د پرېکړۍ نه مدلل توب.
۲- د هغو حالتونو د توضیح نشتوالی کوم چې د قضیي د روښانه کېدو ارزښت لري.
۳- د قضیي له حالتونو سره په پرېکړه کې د مندرجو د لیلونو سمون نه لرل.
۴- د قوانینو له حکمونو خخه سمه استفاده نه کول.
۵- د مدعی د نه حاضریدو له امله د خصومت نه کولو د پرېکړۍ صادریدل.
۶- هغه نوری خطاګانی چې د قانون له مخې د پرېکړۍ د نقض باعث وګرځی.

۱۰۲ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

خلور سوه لومړۍ ماده:

د لاندниو محکمو د پريکرو خخه د پورتنېو محکمو تأیید د قرار به
واسطه صورت نيسې.

پنځم فصل

د پربکری دنه سموالي او د هغې د نقض په هکله د پورتنې محکمی د
قرار صادرول

خلور سوه درېیمه ماده:

د نقض په هکله د پورتنې محکمی تصمیم د قرار به دول صادرېږي او
نوموږي قرار د لاندنيو مطلبونو لرونکي دي:

۱- د قرار د صادرېدو نېټې او څای.

۲- د قرار د صادرروونکي محکمی نوم.

۳- د قضائي هيأت جوړښت.

۴- د مدنی خارنوال او د قضيې د خېړنې د شاملو کسانو پېښندنې.

۵- د شکایت یا اعتراض دوراندی کوونکي شخص پېښندنې.

۶- د لاندни محکمی د پريکرې لنډ متن.

۷- د وراندی شوی شکایت یا اعتراض لنډ متن.

۸- په محکمه کې د قضيې په خېړلو کې د شاملو کسانو خرګندونې.

۹- د مدنی دعوى د راپارولو عوامل او د محکمی نتيجه اخیستنې.

۱۰- د محکمی د استناد وړ قانون.

۱۱- د پربکرې د نقض په هکله د قضائي هيأت تصمیم.

خلور سوه درېیمه ماده:

د پربکرې د نقض کېدو او بیا خېړلو ته د هغې د استنادو په صورت
کې پورتنې محکمہ په خپل قرار کې لاندني مطلبونه په ډاګه کوي:

۱- د قضيې د توضیح وړ حالتونه.

د مدنی محکماتو د اصولو قانون ۱۰۳

۲- د اثبات د غوبتني و پ دليلونه.

۳- هغه نور اجرآت چې په لادنی محکمه کې تر سره کېږي.

څلور سوه څلورمه ماده:

د لادنی محکمی د پربکړي د نقض په هکله د پورتنی محکمی قرار د شکایت و پنه دی او قطعی دی.

څلور سوه پنځمه ماده:

(۱) د بیا خپړلو په برخه کې د بطلان یا نقض په هکله د پورتنی محکمی د قرار د مندرجاتو تطبیق هرو مرو دي.

(۲) لادنی محکمہ د خپل حکم په صادرولو کې د پورتنی محکمی قرار ته په بې قید او شرط غارې اینښودنی اړنه ده.

څلور سوه شپږمه ماده:

د وړاندی شوی شکایت یا اعتراض درد کېدو په صورت کې، پورتنی محکمہ په خپل قرار کې درد دليلونه تصریح کوي.

شپږم فصل

د لادنی محکمی په قرار باندی د شکایت او اعتراض وړاندی کول

څلور سوه اوومه ماده:

د قضیي دواړه خواوی کولاهي شی د محکمی د هغه قرار په خلاف چې په لومړي پپاو کې صادر شوی دی شکایت او اعتراض وړاندی کړي.

څلور سوه ائمه ماده:

لادنی قرارونه د شکایت او اعتراض و پ ګرزیداړ شی:

۱- هغه قرارونه چې د ولایت د محکمی، د بناري، ناحیوی، ولسوالی او علاقه داری د محکمی له خوا د واک لرلو او واک نه لرلو له مخې صادر شوی وي.

۱۰۴ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

- ۲- هغه قرارونه چې د مودی د تبرېدو یا نه تبرېدو په هکله صادرېږي.
- ۳- نور هغه موردونه چې د دی قانون له مخی د لاندی محکمی قرار د شکایت او اعتراض وړو ګنل شی.

څلور سوه نهمه ماده:

پورتنی محکمہ د لاندی محکمی پر قرارونو باندی د شکایت او اعتراض له خېړلو نه وروسته چې په قانون کې اړکل شوی دی په لاندی دول تصمیم نیسي:

- ۱- قرار بی تأیید، شکایت یا اعتراض بې رد کوي.
- ۲- قرار بی نقضوی، موضوع لاندی محکمی ته د بیا خېړلو له پاره استوی.
- ۳- هغه قرار چې د دعوی په ماہیت کې صادر شوی دی نقضوی او لوړنی محکمی ته د پربکړی د صادرولو په خاطر بی استوی.

څلور سوه لسمه ماده:

د لاندی محکمی د قرار د نقضولو په هکله د پورتنی محکمی صادره قرار د دی قانون د څلور سوه نهمی مادی په مندرجو حالتونو کې واجب التعامل دی.

اووم فصل

د لاندی محکمی د صادره حکمونو پر خلاف د شکایتونو په خېړلو کې د پورتنيو محکمو واکونه

څلور سوه یوو لسمه ماده:

که د قانون د حکمونو سره سم د قضیې د پربکړی واک له یوی محکمی خخه بلی محکمی ته سپارل شوی وی د صادر شوی پربکړی پر خلاف د شکایت استدعا حاکمی محکمی یا د هغه ولایت د

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۰۵

محکمی ریاست ته وړاندی کېږي چې د پربکړی صادر وونکی
محکمہ د هغې به قضائی ونډ کې خای لري.

څلور سوه د ټولسمه ماده:

(۱) د تاکلی مودی د تبرېدونه وروسته د دواړو خواوو د شکایت حق
له منځه ئې.

(۲) په هغې صورت کې چې د دعوی یو د دواړو خواوو قایم مقام په
تاکلی موده کې شکایت و نه کړي هغه لوری چې له دی بابته تاوانی
شوی وی په لاندنه محکمہ کې د قایم مقام پر خلاف دعوی اقامه
کولاني شي.

څلور سوه د ډیارلسمه ماده:

که یو د دواړو خواوو خڅه په تاکلی موده کې شکایت وکړي هغه بل
لوری د شکایت د مودی د سرته رسیدو سره سره د دعوی د پای ته
رسیدو او پریکړي تر وخت پوری د شکایت واک لري.

څلور سوه خوار لسمه ماده:

هغه کسان چې پر دعوی یې په لاندنه محکمہ کې بالذات یا د وکيل،
ولی، وصی یا قیم په واسطه پریکړه شوی وی د شکایت حق هم هفو
کسانو له پاره خوندی دی.

څلور سوه پنځلسمه ماده:

پورتنی محکمہ نه شي کولاني چې د لاندنه محکمی د مخکینی
پربکړي خڅه پرته په مستقیم دوبل د دعوی حل او فصل ته لام پوری
کړي خو دا چې په قانون کې بل ډول اټکل شوی وی.

۱۰۶

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

څلور سوه شپارسمه ماده:

د محکمی پرېکړي ته د صغیر، ليونی، معتوه یا ولی، وصی، وکیل او قیم صریح یا ضمنی رضایت د اعتبار وړ نه دی کوم وکیل چې د خپل مؤکل له خوا د قناعت کولو واک لري له دی حکم خخه جلا دي.

څلور سوه اووه لسمه ماده:

لادنی موردونه د لادنی محکمی پرېکړه باندی د ضمنی قناعت په حکم کې دي:

۱- د محکمی په لګښتونو یا محسول کې محکوم له سره د محکوم عليه روغه جوره.

۲- له محکوم له خخه د محکوم عليه له خوا د پور دور کې له پاره د مهلت غوبښنه.

۳- د موضوع په اصل کې د شاکۍ نه شکایت او د محکمی له لګښتونو خخه د شکایت بسنه.

څلور سوه اتلسمه ماده:

که شاکۍ یا متعرض په تاکلی موده کې خپل اعتراض یا شکایت وړاندی کې او په خپله د خبر ورکولو او باوری عذر خخه پورته پورتنی محکمی ته حاضر نه شي محکمه د شکایت یا اعتراض د حق د ساقطیدو په هکله خپل تصمیم صادروي او د محکمی تصمیم په دفتر کې د ثبت نه وروسته اړوندو مرجعو ته اورول کېږي.

څلور سوه نولسمه ماده:

په تاکلی موده کې محکمی ته د متعرض د مقابل لوري د نه حاضریدو په صورت کې د متعرض د اعتراض حق په خپل حال پاتی کېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۰۷

خلور سوه شلمه ماده:

د مودی د سرته رسیدو او د دربیم گپی شخص له حق سره د لاندنسی محکمی د حکم د تماس لرلو په دلیل د معتبرض د اعتراض د حق ساقطیدل د لاندنسی محکمی د پربکپی پر خلاف د دربیمگپی شخص د اعتراض د حق خنډ کبدای نه شي.

خلور سوه یو ویشتمه ماده:

د وروستی حکم د تطبیق او اجرأ نه وروسته د دربیم گپی شخص اعتراض د باوری عذر د وراندی کولو نه پرته اعتبار نه لري.

خلور سوه دوه ویشتمه ماده:

د بنماری، ناحیوی، ولسوالی او د علاقه داری د محکمی د حکم نقض او بطلان له دغونه محکمو سره د ورته درجی محکمی له خوا صورت نیوالی نه شي.

خلور سوه در ویشتمه ماده:

د پورتنی محکمی له خوا د شکایت د اوریدلو واک د مدعی بها د بیی له مخی قانوناً تحدید شویدی هغه دعوای چې موضوعات یی په لاندی چول ڈکر کېږي له نوموری تحدید شخه جلا دی:

- ۱- د لبنتی د حق دعوی یا دهغی د احداث دعوی.
- ۲- د دروازی او کړکی د بندولو دعوی.
- ۳- د متروکه مالونو د ویش دعوی.
- ۴- د اثبات، ترک او له دعوی خخه د ډډه کولو په جهت کې د شفع حق.
- ۵- د ګاونډی د ودانی د جګکوالی دعوی او د هغې د ضرر د دفع کولو غښتنه.
- ۶- د مبرز او ناووه چې د بل شخص د حویلی خواهه وی د ضرر د دفع کولو دعوی.

۱۰۸ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

- ۷- له ګډي ويالي خخه د نوي لبنتي د کيندلو دعوي.
- ۸- د قنات د کيندلو دعوي که د هغه د کيندلو له امله بل قنات ته تاوان پيښ شي.
- ۹- د نيمگپر، قانوني اهليت نه لرونکو او غایابو کسانو دعوي چې مدعى يا مدعى عليه واقع شوي وي او د هغوي په ضرر حکم صادر شوي وي.
- ۱۰- د حق آبي دعوي.
- ۱۱- د مرور د حق دعوي.
- ۱۲- د مرور زمان دعوي.
- ۱۳- هغه دعوي چې يوه خوايی دولت وي او د دولت د قضایاوو د اداري استازی محکوم عليه شي.

څلور سوه څلیر ويشتمه ماده:

د محکوم علیه د تعدد او یو د هغوي له خوا د شکایت د وړاندی کولو په صورت کې که حکم د تجزیې وړ ګنل شي هغو کسانو چې شکایت نه دی کړي د شاکۍ له شکایت خخه برخمن کیدلاني نه شي.

څلور سوه پنځه ويشتمه ماده:

د لادنيو محکمو د غير نهايی پريکو او صادر شوي قضائي قرارونو پر خلاف د شکایت او اعتراض اپوند حکمونه د لادنيو محکمو پر نهايی حکمونو او قرارونو باندی هم تطبيقيري.

څلور سوه شپږ ويشتمه ماده:

د ولایت د محکمکي دیوانونه د قانون له حکمونو سره توپیر لرلو د قانون په تطبيق کې د خطا، په تاویل کې خطا یا په اجرآتو کې د هغسى بطلان په صورت کې چې د غير قانوني حکم په صادریدو منجر شوي وي مدنی قضيې پر وروستي حکمونو باندی د دعوي د لوری د شکایت یا د خارنوال د اعتراض پر بنسټ خپږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۰۹

څلور سوه اووه ويشتمه ماده:

په هغه صورت کې چې د لاندني محکمی پريکره او قرار د قانون د حکمونو سره سم صادر شوي وی او له نيمګړي تياوو خخه ليږي وی که د نوموري پرېکړي پر خلاف شکایت او اعتراض بې خایه وګنيل شي پورتنې محکمه د وروستي حکم د قانوني توب او د هغه د تنفيذ کېدو په هکله خپل قضائي قرار صادروي.

څلور سوه آته ويشتمه ماده:

که د لاندни محکمی په پريکړه کې قانونيت په پام کې نیول شوي نه وی ددې قانون د دری سوه آته نوی یمي مادي د دوه یمي فقری حکم تطبيقېږي.

څلور سوه نهه ويشتمه ماده:

که د لاندни محکمی وروستي پريکړه بطلان سره مخامنځ شی قضيه واکمنی محکمی ته د بیا خېړلو په خاطر استول کېږي.

څلور باب

د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضيو په دیوان کې اجرآت

څلور سوه دېرشمہ ماده:

په وړ وړاندی شوېوو قضيو کې د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضيو د دیوان واکونه په لاندني ډول دي:

- ۱- د قانون د صراحت سره سم د قضيو لوړنې خېړنې.
- ۲- په وروستي پراو کې خېړنې.
- ۳- د قانونيت له مخې خېړنې.

لومړۍ فصل د قضیو لومړنی خېړنی

څلور سوه یو د پېشمې ماده:

د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو دیوان هغه قضیبی خېږی چې د قانون د حکمونو سره سم د لومړنی خېړنی په خاطر ورته احاله کېږي.

څلور سوه دوه د پېشمې ماده:

د ولایت او لوبي ولسوالی د محکمو حکمونه په هغه صورت کې چې دوهم خل بیا نقض شی په لومړنی ډول د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو په دیوان کې خېړل کېږي.

څلور سوه دری د پېشمې ماده:

د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو دیوان حکم چې د دی قانون د څلور سوه یو د پېشمې او څلور سوه دوه د پېشمې مادو سره سم صادرېږي وروستی ۵۵.

څلور سوه څلور د پېشمې ماده:

د محکمی هغه اصول او قاعدي چې په لومړنی پړاو کې د قضیو په حل او فصل کې د اجرأ وړ دی د ستری محکمی د مدنی قضیو د دیوان په لومړنی خېړنی کې هم د پاملنی وړ دی.

څلور سوه پنځه د پېشمې ماده:

په هغه پريکړه کې چې په لومړنی ډول د دیوان تر خېړنی لاندی نیولی کېږي د رأیو د اختلاف په صورت کې د رأیو په اکثریت سره وروستی پريکړه صادرېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۱۱

دوه هم فصل د فرجام غوبښتنی شرایط او په هغې پوری اجرآت

څلور سوه شپږ د پرشمه ماده:

غیر قانع لوری، مدنی خارنوال او د دولت د قضایاوو استازی کولای شی خپل شکایت او اعتراض د هغو قضیو په هکله چې د ولایتونو، لوبي ولسوالۍ د محکمو د دیوانوونو او د کابل د نیاري محکمی په واسطه په لوړنې دول ور باندی پریکړي شویدی حاکمی محکمی یا د ستري محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو دیوان ته وړاندی کړي. محکمہ مکلفه ده چې فرجام غوبښتنه ثبت کړي او د رارسیدو لیکلی سند یې فرجام غوبښونکی ته وړکړي.

څلور سوه اووه د پرشمه ماده:

- ۱- د فرجام غوبښتنی موده دوه میاشتی ده.
- ۲- د دغې موډی محاسبه د حکم د ابلاغ کېدو له نېتني خخه صورت نیسي.

څلور سوه آنه د پرشمه ماده:

د کابل په مرکز کې د فرجام غوبښتنی د استدعا د وړاندی کولو مرجع د ستري محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو دیوان دی او په ولایتونو کې فرجام غوبښونکی کولای شی خپله استدعا د ولایت د محکمی ریاست ته وړاندی کړي.

څلور سوه نهه د پرشمه ماده:

د عامه حقوقو په قضیو کې هريو غیر قانع لوری، د دولت د قضایاوو استازی یا مدنی خارنوال فرجام غوبښتلی شي.

۱۱۲ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

خلور سوه خلوپښته ماده:

د فرجام غوبښتنی استدعا د لادنېو مطلبونو لرونکي ۵ه:

- ۱- د دعوى د دواړو خواوو پیژندنۍ.
- ۲- د حکم د صادرکوونکي محکمی نوم.
- ۳- د هغې پريکړي حکم چې ورڅه شکایت صورت نیسې.
- ۴- د محکمی د حکم د ابلاغغلو نېټه.
- ۵- د فرجام غوبښتنی موجبات.

خلور سوه یو خلوپښته ماده:

هغه استدعا چې پکي د دی قانون د خلور سوه خلوپښتمی مادی حکم په پام کې نیول شوي نه وی د فرجام غوبښتنی د خپلود مقام له خوا مستردېږي او له دی امر خخه راپیدا شوي خنډ د فرجام غوبښتنی په قانونې موده کې نه شميرل کېږي.

خلور سوه دوہ خلوپښته ماده:

د حکم د ابلاغ پانی په پای کې نه قناعت هم فرجام غوبښنه شميرل کېږي.

خلور سوه دری خلوپښته ماده:

د حکم صادرکوونکي محکمہ د دی قانون د خلور سوه خلوپښتمی مادی د حکم سره سم د فرجام غوبښتنی فورمه جوړ وي.

خلور سوه خلور خلوپښته ماده:

که د فرجام غوبښتنی استدعا د ستري محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضایاوو د ډیوان ته وړاندی شي د نوموری ډیوان تحریرات د موضوع پانی او د لادنې محکمی پريکړه له اړوند مرجع خخه راغواړي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۱۳

خلور سوه پنځه خلوپښته ماده:

به ولایتونو کې د فرجام غوبښتني د استدعا د خپلولو مرجع مکلف دي
ديوی اوئي په بهير کې د موضوع پانۍ په رسمي توګه ستري
محکمی ته واستوی.

خلور سوه شپر خلوپښته ماده:

د اړوندو مراجعيو په واسطه د فرجام غوبښتني د خپرنۍ د قانوني
پړاوونو په پام کې نه نیوں چې د پاڼو په لیېلولو کې په خنډ او ضرر
منجر شی د سر غپوونکو د مسئولیت باعث کېږي.

خلور سوه اووه خلوپښته ماده:

په هغو قضیو کې چې دولت د دعوي لوري وي اړوندی پانۍ د
محکوم علیه د شکایت يا د دولت د قضایا وو د استازی د اعتراض
له کبله د نوموري اداري له لاری د ستري محکمی دیوان ته احاله
کېږي.

درېبیم فصل په وروستي پړاو کې خپرنې

خلور سوه انه خلوپښته ماده:

په وروستي پړاو کې د خپرنۍ په باب ددې قانون د درېبیم باب مندرج
حکمونه د ستري محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو په دیوان
کې د تطبیق وردي د نقض او لاندلي محکمی ته د قضیي د لیېلولو
حالت له دی حکم خڅه جلا دي.

خلور سوه نهه خلوپښته ماده:

ستره محکمه د قضیو د وروستي خپرنۍ په پړاو کې لاندلي واکونه
لری:

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

- ۱- په کلی او یا قسمی دول د لاتدنی محکمی د پربکری یا قرار نقض او یا باطلول او اروندي محکمی ته د همهغۇ قاضيانو یا په نوی ترکيib سره د بىا خېرلۇ په خاطر د قضىيى لېرل.
- ۲- د قانون پر حکم باندى د استناد د خطدا تصحیح په خاطر د پربکری صادرول بە هغە صورت کې چې د پربکری د نقض کيدو نه وروسته پە قضييە کې د نويو دليلونو یا بشپړونکو دليلونو راټولولو ته اړتیا منځ ته رانه شی او د قضييى حالتونه د لاتدنی محکمی پە واسطه پە بشپړ او صحیح ډول خېرل شوی وي او یوازی د قانون پر حکم باندى پە استناد کې خطدا صورت نیولى وي.
- ۳- له دی امله چې د موضوع خېرل د پريکری د صادرولو غوبنستونکى ده د محکمی قرار د نقض پە صورت کې حاکمی محکمی ته د بىا خېرلۇ په خاطر د پانو اعاده کول، پە دغه حالت کې د ستری محکمی پە دیوان کې د دواړو خواوو حضور ته اړتیا نشته.
- ۴- د لاتدنی محکمی د حکم تأييدول، د قانون سره سم د هغە د صادریدو پە صورت کې.

خلور فصل

د قانونيت له مخى د لاتدنیو محکمود و روستيو حکمونو خېرل

خلور سوه پنځوسمه ماده:

د ولایتونو، لوبيي ولسوالي او د کابل د بناري محکمی د وروستيو حکمونو په هکله د فرجام غوبنستونکى خېرل د ستری محکمی په واک کې د چې د فرجام غوبنستونکى د استدعا پر بنسټي د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیيود دیوان پە واسطه عملی کېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۱۵

څلور سوه یو پنځوسمه ماده:

- (۱) د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو دیوان د لاندیو محکمو وروستی حکمونه یوازی د قانونیت او اسلامی شریعت له حکمونو سره د هغه د سمون لرلو له مخی څېږي.
- (۲) که نوموری دیوان د غور په نتیجه کې دا ډله شی چې د لاندی محکمی حکم د قانون او اسلامی شریعت د حکمونو سره سم صادر شوی دی شکایت او اعتراض رد کوي او دورrostی حکم په تنفیذولو باندی قرار صادرولي.
- (۳) که د ستری محکمی د اپوند دیوان د غور په نتیجه کې ثابت شی چې د لاندیو محکمو په وروستیو حکمونو کې قانونی خطأ صورت نیولی ده پربکړه نقضوی او حالتونه یې له دلیلونو سره تصریح کوي او د نوی پربکړی د صادرولو له پاره لاندی محکمی ته یې استوی.

څلور سوه دوہ پنځوسمه ماده:

- د دی قانون په دری سوه نهه نوی یمه ماده کې درج شوی لاندیو محکمود وروستیو حکمونو د بطلان موجبات او په څلور سوومه ماده کې درج شوی د نقض اسباب د لاندیو محکمود وروستیو حکمونو د څېړلو په پړاو کې د قانونیت له مخی هم د تطبیق وړ دی.

څلور سوه دری پنځوسمه ماده:

- د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو په دیوان کې د نه قناعت له کبله د لاندیو محکمود وروستیو حکمونو څېړل د اعتراض په وړاندی کولو موقوف نه دی د قانونی نیمګړیا وو د شته والی په صورت کې نوموری حکمونه نقض کېږي.

۱۱۶ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

خلور سوه خلور پنځوسمه ماده:

د قانون له حکمونو سره د توپیر لرلو په دلیل د پربکړي په نقض کې هغو قانونی سندونو ته اعتبار ورکول کېږي چې د لاتنی محکمی د حکم د صادریدو په وخت کې نافذوو.

خلور سوه پشنه پنځوسمه ماده:

په لاتنیو محکمو کې د ستري محکمی د اړوند دیوان په امر د نقض شوی پربکړي بیا خېړل د نوی استدعا او عربیضی په وړاندی کولو موټوف نه دی.

خلور سوه شپږ پنځوسمه ماده:

د فرجام غوبښتنی د خېړلوا په پړاو کې د محکمی د پربکړي له موضوع خخه بهرا اعتراضونه د خېړلوا وړ ندی، نوی دعوى ګنبل کېږي.

خلور سوه اووه پنځوسمه ماده:

هغه حکمونه چې په حادثه دعوى کې د اصلی دعوى په ترڅ کې صادریږي د اصلی دعوى له پربکړي نه د مخه د فرجام خېړلوا وړ نه دی.

خلور سوه آته پنځوسمه ماده:

فرجام غوبښته د لاتنی محکمی په پربکړه پوری مربوط د اړوندو حکمونو تنفيذ څنډوی.

خلور سوه نهه پنځوسمه ماده:

د ستري محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیيو دیوان د قانونیت له مخی د لاتنیو محکمو د وروستیو حکمونو د خېړلوا په وخت کې کولاهی شی چې د دعوى دواړه خواوی جلب کړي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۱۷

خلور سوه شپیتمه ماده:

که د دعوی د لوری د استدعا او شکایت له کيله د ستری محکمی اړوند دیوان د ولایت د محکمی د دیوان حکم چې د مودی د سرته رسیدو او یا د دعوی د لوری د استیناف غوبښتني د حق دردولو پر بنسته صادر شوی دی نقض کړي موضوع یې د لاندې محکمی دیوان ته د نوی دوران له پاره اعاده کوي.

خلور سوه یو شپیتمه ماده:

که د مودی د سرته رسیدو قرار یا حکم چې د ولایت د محکمی د اړوند دیوان له خوا صادر شوی وی د نقض ورنه وی او شاکی یوازی د لومړنی محکمی د پربکړی پر قانونیت باندی اعتراض یا شکایت ولري د ولایت محکمه قضیه د قانونیت له مخې خېږي.

خلور سوه دوہ شپیتمه ماده:

که د ولایت د محکمی اړوند دیوان د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو دیوان له تصمیم سره مخالف حکم صادر کړي او نوموږي دیوان د ولایت د محکمی دوهمه پریکړه د نقض وړ تشخیص کړي د ستری محکمی د مدنی قضیو بشپړ هیات موضوع خبری.

خلور سوه دری شپیتمه ماده:

که د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د قضیو دیوان د لاندې محکمی د اړوند دیوان د دوهمه پریکړی د صادریدو نه وروسته د اقامه شویو دلیلونو پر بنا قانع شی د حکم په تنفیذ کيدو قرار صادروي.

خلور سوه خلور شپیتمه ماده:

د لاندې محکمی د حکم د نقضیدو او نوموږي محکمی ته د دعوی د بیا لیپلو په هکله د ولایت د محکمی قرار د ستری محکمی د مدنی او عامه حقوقو د دیوان په وړاندی د فرجام غوبښتني وړ نه دی.

۱۱۸ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

خلور سوه پنځه شپیتمه ماده:

که د لاندни محکمی پرېکړه د بطلان نیمگړتیا ونه لري او یوازی د جزیې او شکلني نیمگړتیا او لرونکی وي پرېکړه د حکم صادر وونکی محکمی ته اعاده کېږي په دغه صورت کې د دعوی نوی کېدل او د شاهدانو حاضریدل لزوم نه لري.

خلور سوه شپر شپیتمه ماده:

د فرجام خېړلو دیوان کولای شي هغه اصلی پانۍ چې د دعوی دواړه خواوی لاندни محکمی ته وړاندی کړي دي د کتنې له پاره راوغواړي.

خلور سوه اووه شپیتمه ماده:

که فرجام غوبښونکی د قضیې د رارسیدو نه د یوی میاشتی په بهير کې د باوری عذر نه پرته خپل اعتراض فرجام خېړونکی دیوان ته وړاندی نه کړي او په خپله حاضر نه شي د لاندни محکمی د پرېکړي د تنفيذ او یا نقض په هکله قضائي قرار صادر بېږي.

خلور سوه آنه شپیتمه ماده:

د فرجام خېړونکی دیوان صادره قرار د لاندنيو مطلبونو لرونکی دي:

۱- د دعوی د دواړو خواوو پیژندنی، کسب او استوګنئۍ.

۲- د دعوی د تحریک سبب.

۳- د لاندни محکمی حکم.

۴- د دواړو خواوو د اعتراض او د وړاندی شویو دليلونو لنډیز.

۵- د تنفيذ اسباب.

۶- د قانونيت له مخې د نقض او بطلان سببونه.

خلور سوه نهه شپیتمه ماده:

هغه پرېکړه یا قرار چې د فرجام خېړونکی دیوان له خوا نقض یا باطل شویده حاکمی محکمی ته اعاده کېږي. کومه محکممه چې پرېکړه ورليېل شوي ده مکلفه ده چې د فرجام خېړلو حکم او یا تصمیم په هم

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۱۹

هغو لفظونو او تورو سره په خپله دوهمه پريکره کې ور دا خل کړي. د دغى چاري په نه رعایتولو سره پريکره د دوهم خل له پاره نقض کېږي.

څلور سوه اوبيايمه ماده:

که په یوه دعوي کې محکوم عليه له یو تن خخه زيات وي او د هغوي د یو تن د فرجام غوبنتني له کبله پريکره نقض شی نوريي له دی نقض خخه استفاده کولاهي نه شي، لاشنی موردونه له دی حکم خخه جلا دي:

- ۱- د پور په ورکولو باندي د اصيل او کفیل محکومیت.
- ۲- د ورثي او شريکانو تر منځ د خمکو او مالونو تر که اوویش.

څلور سوه یو اوبيايمه ماده:

که د مرافعه محکمی محکوم عليه د فرجام خپنو د دیوان له خپلو نه د مخه مړ شي د فرجام غوبنتني حقوق بي ورثي ته لېردول کېږي.

څلور سوه دوه اوبيايمه ماده:

محکوم عليه له پريکړي نه د باندي پر درېیمګړي شخص باندي فرجام غوبنتني نه شي.

څلور سوه دری اوبيايمه ماده:

که محکوم عليه د فرجام غوبنتني د مودي له سر ته رسیدونه وروسته مړ شي ورثه بي د فرجام غوبنتني حق نه لري. باوری عذر له دی حکم خخه جلا دي.

څلور سوه څلور اوبيايمه ماده:

د ملزمه شاهدانو نه تزکیه کېدل پريکره د فرجام خپلو د دیوان د غور وړ ګرخوی او حاکمی محکومي ته بي د لېرلو باعث کېږي.

۱۲۰

..... د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

خلور سوه پنځه اویايمه ماده:

د فرجام غوبښتنی د حق او یا د مودی د سرته رسیدو په هکله
اختلاف را منځته کېدل د فرجام خېړلو د دیوان په واسطه د موضوع
د خېړلو باعث کېږي.

خلور سوه شپر اویايمه ماده:

د فرجام خېړلو د دیوان په قضیه کې خپلی خېړنی په لاندني ډول تر سره
کوي:

- ۱- د دعوى د دواړو خواوو د دليلونو د قوت او ضعف خېړل.
- ۲- د لاندني محکمی په حکم کې د مندرجو دليلونو د قوت او ضعف
خېړل.

خلور سوه اووه اویايمه ماده:

لاندني محکمی مکلفی دی د دعوى د دواړو خواو په لانس کې موجود
دليلونه او د خپل حکم دليلونه د قانوني مادو او د اسلامي شريعه د
جزئياتو په يادولو سره په پړپکره کې په خرگند ډول درج کړي.

خلور سوه انه اویايمه ماده:

د وړاندی شویو دليلونو او سندونو د په پام کې نیولو سره د فرجام
غوبښونکي د اعتراضاتو تردید او یا قبلیدل ماده په ماده په قرار کې
لیکل کېږي.

خلور سوه نهه اویايمه ماده:

د لاندني محکمی صادره قرار او پړپکړي په لاندنيو موردونو کې د
فرجام خېړلو وړ نه دی:

- ۱- هغه حکمونه چې پر صريح اقرار او یا ابراء مستند وي او فرجام
غوبښونکي یوازی د خپل حضوري اقرار یا ابراء خخه منکرو وي او
قوی دليلونه چې وثيقه یې مشبوه کې موجود نه وي. په نه حضور او

د مدنی محکماتو د اصولو قانون ۱۲۱

نه اقرار باندی د متواتر نفی د شاهدانو شته والی له دی امر خخه جلا دی.

۲- د واپر و خواوو د قناعت پر بنا چې رسمي بنه بی حاصله کړی وي د فرجام غوبښتني د حق ساقطېدل.

۳- د هغه حکم، حکم چې واپر و خواوی په خیل رضایت سره د هغه د حکم پر قاطعیت اقرار کړی او حکم په شرعی وثیقه کې درج شوی وي.

پنځم باب

د مدنی او عامه حقوقو په قضیو کې پر روسټیو پرېکړو او قرارونو باندی نوی کتنه

لومړۍ فصل

نوی کتنه

څلور سوه اتیایمه ماده:

قاضی القضاط، لوی خارنوال، متضرر هر یو کولای شي چې د نیو د لیلونو د رامنځته کبدو له امله د محکمو پر روسټیو قرارونو یا پرېکړو باندی اعتراض وکړي.

څلور سوه یو اتیایمه ماده:

د محکمو پر روسټیو پرېکړو یا قرارونو باندی نوی کتنه د ستری محکمی د عالی شوري له واک خخه ده.

څلور سوه دوہ اتیایمه ماده:

د نوی کتنی موردونه دا لاندی دی:

۱- د شاهدانو د شهادت د کذب ثابتېدل.

۲- د اهل خبری د استنتاج د کذب ثابتېدل.

۳- په اثباتیه سندونو او مدرکونو کې د جعل او تزویر ثابتېدل.

۱۲۲

د مدنی محکماتو د اصولو قانون

۴- د ژبارونکی د نا سمی ژبارنی ثابتېدل چې په حکم کې اغیزمن وی.

۵- د محکوم عليه له خواو مثبته سند وړاندی کېدل کوم چې د حکم د صادریدو په وخت کې موجود نه وی.

۶- نور نوی علتوونه چې د خپرنې په وخت کې محکمی ته معلوم نه وو او د حکم د صادریدو نه وروسته خرگند شوی وی او یا د خپرلو په وخت کې اصلًا د پام وړ ګرځیدلی نه وی او پورتنی نوموری علتوونه د حکم د لغو کبدو موجب وګرځی.

دوه هم فصل
د نوی کتنی اړوند اجرآت

څلور سوه دری اتیايمه ماده:

که د وروستی حکم د لغوی په هکله باوري دلیلونه موجود وی د ستری محکمی عالی شوری د حکم په لغو کبدو قرار صادروي، قضیه یې د بیا خپرلو له پاره حاکمی محکمی یا بلی محکمی ته استوی.

څلور سوه څلور اتیايمه ماده:

که د ستری محکمی عالی شوری تر کتنی لادی قضیه د زیاتو خپرنو وړ تشخیص کړی د قضیي سوابق د لومنې ارزیابی په خاطر د ستری محکمی د عالی شوری د غریبو د یو تن تر ریاست لادی د مدنی دیوان له دوو تنو غړیو خڅه جور شوی کمپسیون ته سپاري.

څلور سوه پنځه اتیايمه ماده:

لومړنی کمیسیون پر وروستی پرپکړه باندی د معترض اعتراض تر غور لادی نیسی او د دی قانون د څلور سوه دوه اتیايمی مادی د حکم له مخی ارزیابی کوي یې، د لزوم په صورت کې کولانی شی د

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۲۳

قضیي دواړه خواوی احضار کړی او د موضوع خرنګوالي له هغوي
څخه وپښتی:

څلور سوه شپږ اتیايمه ماده:

دنده لرونکی کمیسیون خپلی نظری په دوو نسخو کې تنظیموی او
له سوابقو سره یو ئایا د ستري محکمی د عالی شوري د دارالاشاء
ریاست ته یې سپاري.

څلور سوه اووه اتیايمه ماده:

په هغه صورت کې چې غوبنتونکي متضرر شخص وي د نوي کتنۍ د
غوبنتليک د وړاندی کولو مرجع ستړه محکمه ده.

څلور سوه اته اتیايمه ماده:

(۱) پر وروستيو حکمونو باندي د نوي کتنۍ د استدعا د وړاندی
کولو موده د شخصي احوالو (کورني،) په قضيو کې دری میاشتی ده.
(۲) د دی مادی د لوړمې فقری د مندرجې مودې پېل د وروستي
پړکړي د صادریدو له نېټې څخه محاسبه کېږي.

څلور سوه نهه اتیايمه ماده:

د نوي کتنۍ د څېړلو موده د اعتراض د وړاندی کولونه وروسته دری
میاشتی ۵۵.

شپږم باب متفرقه حکمونه

څلور سوه نوي یمه ماده:

د مدنی او عامه حقوقو په قضيو کې د غیر قضائي غونډو تصمیمونه
او قرارونه د اعتبار وړ نه دی.

۱۴۳ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

خلور سوه یو نوی یمه ماده:

د مدنی حقوقو په موضوعاتو کې قضاوت د عربیضی او دعوی له
وراندی کولو نه وروسته صورت نیسی.

خلور سوه دوه نوی یمه ماده:

قاضی نه شی کولای چې د قضاوت واک وبل قاضی ته وسپاری خو
دا چې په قانون کې بل ډول تصریح شوی وي.

خلور سوه دری نوی یمه ماده:

قاضی نه شی کولای چې د قانون د خرگند امر نه پرته او بیله قانونی
موجب خخه د خپل واک په دنه کې د قضیو حل او فصل تعطیل او
وختنديو.

خلور سوه خلور نوی یمه ماده:

قاضی مکلف دی چې د قضائی نزاہت سره د مخالفو کړو وړو او
ویناواو خخه په کلکه ڇډه وکړي.

خلور سوه پنځه نوی یمه ماده:

د قاضی قضاوت د وخت، خای، موضوع او پیښی د په پام کې نیولو
سره تقیید، تخصیص او تجزیه کیدای شي.

خلور سوه شپږ نوی یمه ماده:

که د دعوی موضوع پور یا د منقولو او غیر منقولو مالونو پیرودل وي
او مړ شوی مدعی عليه شرعی وارث ونه لري د دولت د قضایا وو
اداره د قضا په وړاندی د مری قانونی مثل شمیرل کېږي او محکمه
د موضوع په هکله رسیدګي کوي.

خلور سوه اووه نوی یمه ماده:

قاضی نه شی کولای په هیڅ ډول سره مدعی، مدعی عليه او شاهدانو
نه تلفین وکړي.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۲۵

څلور سوه اته نوي یمه ماده:

قاضي باید د هېواد پر نافذو قوانینو او د اسلامي شريعت پر حکمونو باندی د بشپړی احاطې خخه بر سېره د ټولنۍ پر دود، عاداتو او عمومي عنعنو باندی پوره خبرتیا ولري.

څلور سوه ننه نوي یمه ماده:

پر اثباتیه مدرکونو باندی مستند د قضا حکم د ورژو د یوتن یا د ځینو پرله او پر خلاف د ورژی پر ټولو باندی حکم دي.

پنځه سوومه ماده:

قضا مظہر ده نه مثبت، محکوم به په حقیقت کې ثابت امر دي او قاضي د قانوني او شرعی وړاندی شویو دلیلونو پر اساس خرگندوی یې.

پنځه سوه یوومه ماده:

د قاضي حکم د قانون د صريح حکم د نشتوالی په صورت کې د اسلامي شريعت د اساساتو سره سم صادرېږي په محکوم به کې د زور اوڅواک لرونکی دي.

پنځه سوه دوه یمه ماده:

صغر، لیونې، معتوه، محجور او غایب په مستقیم ډول شرعی خصم نه شي کېدای.

پنځه سوه درېیمه ماده:

د بناري، ناحيوی، ولسوالۍ او علاقداری د محکمو پرېکړي چې د مدعى یا مدعى عليه د اقرار یا د مدعى، مدعى عليه یا د هغوي د مورث له اقرار خخه د حکم وړ وثيقی پر اساس یا د شرعی ابرا پر بنا وی د استیناف وړ نه دي، پورتني محکمه په دغو موردونو کې د

۱۶ د مدنی محاکماتو د اصولو قانون

استیناف غوبنستنی په رد کولو تصمیم نیسی، مشبوه وثیقی له دی
حکم خخه جلا دی.

پنځه سوه څلورمه ماده:

ستره محکمه مکلفه ده د دعوى د سموالي د شرایط او ورته نورو په
هکله د دی قانون د حکمونو د اغیزمن تطبیق په خاطر ځانګړي
قادی او لایحی چې د ستری محکمی د عالی شوري له خوا
تصویب شوی وي وضع کړي.

پنځه سوه پنځمه ماده:

د علاقه داری او ولسوالی د محکمو پریکړي چې د حکم سبیونه پکی
لوړه (حلف) یا د لوړی اسقاط وی د لاتنیو اجراتو تابع دي:

۱- که نومورپی پربکړه په پورتني محکمه کې نقض شی د دی قانون د
درېیم باب د څلورم فصل د حکمونو مراتب په پام کې نیول کېږي.

۲- په هغه صورت کې چې نومورپی پربکړه په پورتني محکمه کې د
نقض ورونه ګنیل شی او مدعى د شاهدانو د اقامه کولو غوبنستونکي
وی د ولایت د محکمی اپوند دیوان او د هغې انډول محکمې د
قضائی قرار په ترڅ کې قضیه د شاهدانو د اقامه کولو د دوران له
پاره اپوندي محکمې ته استوی.

۳- په هغه محکمه کې چې قضیه ورته احاله شوی د یوازی د
شاهدانو د اقامی موضوع د دعوى په نوی فورمه کې درج کېږي او له
مدعى خخه د شاهدانو د حاضرولو په خاطر استحضاری اخیستل
کېږي. د دی منظور له پاره د دعوى نوی دوران د نوی صورت دعوى
د وړاندی کولو غوبنستونکي نه دی.

۴- په لومړي محکمه کې د دعوى د بیا دا پرېدلونه وروسته د
شاهدانو د راولو موده یوه میاشت ده.

د مدنی محاکماتو د اصولو قانون ۱۲۷

- ۵- که مدعی شاهدان اقامه کړل او نوموری شاهدان قبول یا رد شول، په دواړو حالتونو کې بايد قضیه پورتنيو محکمو څخه تبره شی.
- ۶- که مدعی د یوی میاشتی په موده کې د شاهدانو له حاضرولو څخه عاجز شی لومړنۍ پریکړه قطعیت مومي.
- ۷- د شاهدانو د اقامی له پاره لومړی محکمی ته د قضیي قانونی وړاندی کېدل د لومړنۍ پرپکړي بشپړونکی حیثیت لري، استینافی نه دی، د مرافعوی محصول تابع نه دی.

پنځه سوه شپږمه ماده:

دا قانون په رسمي جریده کې له خپریدو نه یوه میاشت وروسته نافذیېږي او ددې په نافذیدو سره د ۱۳۳۸ د تالی د میاشتی د شلمی نبټي د عدلی محکمو اداري اصولنامه د هغې له ضمیمو سره، د ۱۳۳۷ د کال د جدی د لومړی نبټي د حقوقی عدلی محاکماتو د اجرآټو اصول د ۱۳۲۴ د کال د سنبلی د اووه ويشتمی نېټي د لومړنیو دعواوو د مودی د تاکلو د اصولو او په حقوقی او جزائی دعواوو کې د مرافعې او تمیز د استماع اصولنامه د ټولو اړوندو ضمیمو او تعدیلاتو او د ۱۳۳۱ د جدی د خلیر ويشتمی نېټي نافذ شوي د محاکماتو د اصولو واحده ماده او د هغو نورو قوانینو او تقنیني سندونو حکمونه چې د دی قانون له حکمونو سره توپیر ولري لغوه کېل کېږي.

د مدنې محاکماتو د اصولو د قانون تعدیلونه

د مدنی محکماتو د اصولو د قانون تعدیلات ۱۳۱

د مدنی محکماتو د اصولو د قانون د خینو مادو د تعديل او
حذف په هکله د افغانستان اسلامي جمهوریت د رئیس تقینی

فرمان

گنه: (۱۳۵)

نېټه: ۲۷/۱۳۸۶/۱۰

لومړۍ ماده:

د ۱۳۶۹ هجري لمریز کال په (۷۲۲) گنه رسمي جريده کې
خپور شوی د مدنی محکماتو د اصولو د قانون دوه سوه
پنځلسمه، دوه سوه اته نوي يمه، دوه سوه نهه نوي يمه، دري
سوه دوه يمه او دري سوه ديارلسمه مادي دي په لاندي ډول سره
تعديل شي:

۱- دوه سوه پنځلسمه ماده:

د غیر منقولو مالونو په دعواوو کې د حکم د صحت په منظور،
د ذوالیدی د شاهدانو اقامه کېدل د دعوي له صحت وروسته
معتبر دي. د ذوالیدی د شاهدانو له حاضرولو خڅه د مدعی د
عاجزه کېدو په صورت کې، د خصمینو تصدیقونه د اعتبار وړ
دي. د نه ذوالیدی په هکله د مدعی عليه د انکار او حلف په
صورت کې، موضوع، د خصومت په پرپنځودو سره پای مومي.

۲- دوه سوه اته نوي يمه ماده:

درسمی سندونو د مشبوهیت یا تزویر په هکله د عریضو
وارسي، په هغې ابتدائیه محکمې پوري مربوط دي چې
اصل دعوي رسیده ګي کوي.

۱۳۲

د مدنی محاکماتو د اصولو د قانون تعدیلات

محکمه د تزویر ادعا په یوه وخت کې له اصل دعوي سره یوځای د یوې فیصلې په ترڅ کې منفصله کوي.

-۳- دوه سوه نهه نوي یمه ماده:

که چېږي د سندونو د مشبوهیت یا تزویر په هکله عريضي نورو مراجعته وړاندې شي، اړوندي ابتدائيه محکمي ته رجعت ورکول کېږي.

که چېږي تر ادعا لاندې سند په هغې محکمي کې چې قضيه تر رسیده گئي، لاندې نيسسي، نه وي ترتیب شوی، د ترتیبونکې محکمي د حوزې نظر د قضائي نیابت په خبر هغې محکمي ته چې قضيه ترسیده گئي، لاندې نيسسي، وړاندې کېږي.

د سندونو د مشبوهیت یا تزویر په هکله ادعا د مقر، شاهدانو یا د هغوي د قانوني قايم مقام لخوا صورت مومي.

-۴- دري سومه ماده:

د سندونو د مشبوهیت یا تزویر د موضوع جزايو تعقیب، د حق العبدی دعوي په هکله د محکمي تر قطعي یا نهايې فیصلې پوري، معطلېږي.

-۵- دري سوه دوه یمه ماده:

که چېږي محکمه د دليلونو له ارزونې وروسته، د مشبوهیت یا تزویر ادعا وارده وګني، مدعې پوهوي (تفهيم کوي) خو څلې صورت دعوي د موضوع له اصل دعوي سره یوځای وړاندې کېږي.

د مدنی محاکماتو د اصولو د قانون تعدیلات ۱۳۳

۶- درې سوه دیار لسمه ماده:

که چېرې د مشبوهیت یا تزویر د دعوی رسیده گئي له اصلی دعوی سره یو ئای صورت و مومنی رسیده گئي کوونکې (څېرونکې) محکمه مکلفه ده د خپلو کړنو د پایلو خخه هغې محکمې ته چې سند په هغې کې ترتیب شوی دي یا د هغه مخزن ادارې ته چې د سند کنده په هغه کې قرار لري، وخت په وخت خبر ورکړي خود بیعې یا د منی له ورکړي خخه ډډه وشي.

دوه یمه ماده:

دمدني محاکماتو د اصولو درې سوه یوولسمه او درې سوه دولسمه مادي دې حذف شي.

دریسمه ماده:

د هغه تعديل او حذف د توشېج له نېټې خخه نافذ او په رسمي جريده کې دې خپور شي.

حامد کرزۍ
د افغانستان د اسلامي
جمهوریت رئیس

قانون اصول محاکمات مدنی

جريدة رسمى شماره (٧٢٢)
مؤرخ ١٣٦٩ / ٥ / ٣١ هـ . ش

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۳۷

فرمان رئیس جمهوری افغانستان

شماره: ۱۳۴۱

تاریخ: ۱۳۶۸/۹/۱۹

توشیح قانون اصول محاکمات مدنی جمهوری افغانستان مطابق به حکم فقره دوم ماده هفتادوپنجم قانون اساسی ج.ا.قانون اصول محاکمات مدنی ج.ا به داخل پنج صد و شش ماده که بر اساس صلاحیت های تقویض شده در فرمان شماره (۱۴۸۹) مؤرخ ۱۳۶۷/۱۱/۳۰ در مورد اعلام حالت اضطرار طی مصوبه شماره (۱۸۰) مؤرخ ۱۳۶۸/۵/۵ شورای وزیران به تصویب رسیده توشیح می دارم. این فرمان همراه با مصوبه شورای وزیران و قانون اصول محاکمات مدنی جمهوری افغانستان جهت نشر در جریده رسمی به وزارت عدیله گسیل گردد.

نجیب الله

رئیس جمهور افغانستان

..... ۱۳۸ قانون اصول محاکمات مدنی

مصوبه شورای وزیران جمهوری افغانستان شهر کابل

شماره: ۱۸۰

تاریخ: ۱۳۶۸/۵/۵

در مورد قانون اصول محاکمات مدنی جمهوری افغانستان شورای وزیران جمهوری افغانستان بر اساس صلاحیت های تفویض شده در فرمان شماره (۱۴۸۹) ۱۳۶۷/۱۱/۳۰ رئیس جمهور در مورد اعلام حالت اضطرار تصویب می نماید:

- ۱- قانون اصول محاکمات مدنی جمهوری افغانستان به داخل (۵۰۶) ماده منظور است.
- ۲- مصوبه شورای وزیران جهت توشیح به مقام ریاست جمهوری ارایه گردد.

سلطانعلی کشتمند

رئیس کمیته اجرائیه شورای وزیران

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۳۹

قانون اصول محاکمات مدنی جمهوری افغانستان

باب اول

فصل اول

احکام عمومی

ماده اول:

این قانون به تأسی از حکم ماده (۱۰۸) قانون اساسی جمهوری افغانستان به منظور تنظیم امور مربوط به قضاوی و طرز رسیدگی قضایای مدنی در محاکم جمهوری افغانستان وضع گردیده است.

ماده دوم:

اهداف اساسی این قانون قرار ذیل است:

- ۱- رعایت تساوی حقوق اتباع و تطبیق احکام قوانین جمهوری افغانستان در قضایای مدنی.
- ۲- تنظیم رویه عادلانه در جلسات قضائی.
- ۳- تعیین حدود حقوق و جایب طرفین دعوا، شهود و اهل خبره.
- ۴- تنظیم طرز العمل شهادت و ارزیابی اسناد قانونی، قرائن قاطعه، قرایین مستتبه و اسباب حکم.
- ۵- تنظیم امور مربوط به استیناف خواهی، فرجام خواهی و تجدید نظر به فیصله ها و قرار های نهائی محاکم.
- ۶- تسريع رسیدگی دعاوی مدنی.

ماده سوم:

رسیدگی به دعاوی مدنی از صلاحیت محاکم جمهوری افغانستان است.

۱۴۰ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده چهارم:

اصطلاحات آتی در این قانون معانی ذیل را دارد:

- ۱- قاضی: شخصی است که حکم می‌کند.
- ۲- محکوم له: شخصی است که به نفع او حکم شده باشد.
- ۳- محکوم علیه: شخصی است که به ضرر او حکم شده باشد.
- ۴- محکوم به: آنچه که موضوع حکم قرار گرفته باشد.
- ۵- طریق حکم: طرز و روش اصدار قرار و فیصله است.
- ۶- قضاء: حکمی است که توسط قاضی به الفاظ و کلمات مخصوص به صورت قلع و جزم صادر می‌شود.
- ۷- حکم: قضاویت قاضی است به اینگونه الفاظ صادر می‌شود که حکم نمودم تو در موضوع ملزم می‌باشی و حکم خود را به رد و یا سپردن مدعی بهای تصریح نماید و یا حکم کردم که در مدعی بهای مدعی علیه مزاحم مباشد.
- ۸- قضای الزام: حکم بر ثبوت مدعی بهای است.
- ۹- قضای بالترک: حکم بر عدم اثبات است.
- ۱۰- استیناف خواهی: آن است که محکوم علیه به حکم صادره محکمه شهری، ناحیوی، ولسوالی یا علاقداری قناعت ننموده شکایت و اعتراض خود را به محکمه ولایت و یا محکمه لوى ولسوالی تقديم نماید.
- ۱۱- فرجام خواهی: آن است که محکوم علیه به حکم صادره محکمه ولایت یا محکمه لوى ولسوالی قناعت ننموده شکایت یا اعتراض خود رابه دیوان مربوط ستره محکمه تقديم نماید.
- ۱۲- اهل خبره: اشخاص مسلکی است که در رشته های خاص دارای تخصص، معلومات یا تجربه کافی باشند.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۴۱

فصل دوم

دعوى

مادة پنجم:

دعوى خواستن حق است از غير در پيشگاه محكمه.

مادة ششم:

شخصى كه حق را مى خواهد مدعى و شخصى كه حق از او خواسته مى شود مدعى عليه است.

مادة هفتم:

طرفيين دعوى مطابق احكام قانون داراي اهليت قانوني باشند. درصورت نقصان يا فقدان اهليت قانوني و غياب احكام ولايت، وصايت و قيموميت قابل تطبيق است.

مادة هشتم:

مدعى بهما شى خواسته شده و شامل حقوقى است كه قوانين جمهورى افغانستان آنرا پيش بينى و موضوع دعوى قرار گرفته بتواند.

مادة نهم:

(۱) نماینده قانونی دولت در قضایای مدنی كه حقوق و وجایب نفع وضرر کلی یا قسمی دولت مطرح باشد به حیث مدعی یا مدعی عليه قرار می گیرد.

(۲) نماینده دولت به منظور حکم مندرج فقره اول این ماده اداره قضایای دولت می باشد.

۱۴۲ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده دهم:

در قضایای که اهالی قریه به صورت مشترک ذینفع باشند حضور بعضی آنها به حیث مدعی یا مدعی علیه در محکمه کفایت می‌کند مانند چراگاه، راه عام و امثال آن.

ماده یازدهم:

- (۱) دعاوی که در جهت نفع و ضرر متوفی و یا متروکه صورت می‌گیرد و حضوریکی از ورثه بحیث مدعی یا مدعی علیه برای رسیدگی در محکمه کافی است.
- (۲) در دعوی متروکه عینی، وارثیکه متروکه در حیاط اوقرار دارد بحیث خصم شناخته می‌شود.

باب دوم

فصل اول

استدعا

ماده دوازدهم:

- (۱) استدعای حق مدنی توسط عريضه رسمی مطالبه می‌شود.
- (۲) عريضه حقوقی مستقیماً به محکم یا از طریق شعبات حقوق به محکم تقدیم و مورد رسیدگی قرار می‌گیرد.

ماده سیزدهم:

عریضه حقوقی حاوی مطلب ذیل می‌باشد:

- ۱- اسم، ولد، محل سکونت اصلی و فعلی، بیشه، نمره تذکرہ مدعی و مدعی علیه.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۴۳

- ۲- تعیین انداره مدعی بها و خلص مقصد دعوى.
- ۳- بیان جنس، نوع، قیمت مدعی بها در صورتی که منقول باشد. در صورتی که مدعی بها عقار باشد ذکر موقعیت، نوعیت و مساحت آن نیز حتمی است.
- ۴- امضاء یا نشان انگشت عارض. در صورتی که عارض وکیل، وصی یا قیم باشد ذکر نمره و تاریخ سند وکالت، وصایت و قیمومیت با شهرت مکمله آن ضرور است.
- ۵- تاریخ ایجاد حق و تاریخ تقدیم عريضه.

ماده چهاردهم:

در صورتی که مدعی بها مشترک و مدعی متعدد باشد استدعا توسط عريضه واحد صورت می‌گیرد.

ماده پانزدهم:

در صورت وحدت سبب دعوى در مدعی بها و تعدد مدعی عليه استدعا توسط عريضه واحد صورت می‌گیرد.

ماده شانزدهم:

- (۱) عريضه ای که به محکمة نیصلاح تقدیم می‌گردد محکمه بعد از احضار معروض عليه آنرا بررسی نموده در صورت قناعت معروض عليه قرار قضائی صادر وجهت اجرأ به اداره حقوق ارجاع می‌دارد.
- (۲) در صورت انکار معروض عليه محکمه مطابق به احکام قانون رسیدگی می‌نماید.

۱۴۴ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة هفدهم:

عريضه ايکه به اداره حقوق تقدیم میگردد در صورت عدم قناعت مدعی عليه یا طرفین محول مکمله میشود.

فصل دوم

مبادی دعوی

مادة هجدهم:

تحریرات مکمله ذیصلاح عرایض وارد را تسلیم و بعد از ملاحظه رئیس مکمله به دفتر مربوط ثبت مینماید.

مادة نوزدهم:

در صورتی که مکمله در رسیدگی به قضیه خود را ذیصلاح تشخیص ننماید قرار رد آن را صادر میکند.

مادة بیست و یکم:

در قضیه ای که اعتراضات ابتدایی صورت گیرد مکمله اعتراضات را در جلسه قضائی که از طرف مکمله تعیین میگردد رسیدگی و تصمیم قضائی اتخاذ میگردد.

مادة بیست و دویم:

اعتراضات ابتدائی قرار ذیل است:

- ۱- عدم صلاحیت رسیدگی قضیه از طرف مکمله.
- ۲- فقدان صلاحیت و اهلیت مدعی و مدعی علیه.
- ۳- متوجه نبودن ادعای مندرج عريضه بر مدعی علیه.
- ۴- صدور حکم قضائی قبلی در موضوع بين عارض و معروض.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۴۵

- ۵- عدم نواليدي مدعى عليه متکي براسناد مثبته در مدعى بهای غير منقول.
- ۶- ارتباط قضيه با دعواي که در محکمه ديگر داير است.
- ۷- داير بودن قضيه مندرج در عريضه در محکمه ديگر.
- ۸- تحت مرور زمان بودن قضيه مورد دعوى.

مادة بيست و دوم:

هيأت قضائي درموارد مندرج مادة (۲۱) اين قانون به حضور طرفين موضوع را رسيدگي نموده قرار قضائي صادر و به طرفين ابلاغ می دارد.

مادة بيست و سوم:

طرفی که به قرار قضائي مندرج مادة (۲۲) این قانون قناعت نداشته باشد می تواند طی مدت بيست روز اعتراض خود را به محکمه حاکمه یا محکمه فوقانی تقديم نماید در این حالت محکمه حاکمه مکاف است به معترض به قید تاریخ رسید داده و اعتراض را بعد از ثبت در دفتر مربوط به محکمه فوقانی احاله نماید.

مادة بيست و چهارم:

میعاد تقييم صورت دعوى و جواب دعوى بدون عذر معقول از پانزده روز بيشتر بوده نمى تواند.

مادة بيست و پنجم:

تحririrat محکمه مکاف است از وصول صورت دعوى، جواب دعوى وضمایم آن به مدعى ومدعى عليه باقید تاریخ رسید بدهد.

۱۴۶ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده بیست و ششم:

تحریرات محکمه بعد از وصول دعوی در صورت صحت آن به تشخیص هیأت قضائی اجرآت مربوط به محصول را مطابق قانون انجام و صورت دعوی را به امر تحریری رئیس محکمه درج فرمد معین نموده و یک نسخه آن را به تعیین وقت به مدعی علیه غرض تهیه جواب تسلیم می‌دهد. و در صورت عدم صحت دعوی مدعی به تصحیح صورت دعوی مکلف می‌شود.

ماده بیست و هفتم:

محکمه بعد از تهیه جواب مدعی علیه تاریخ جلسه رسیدگی قضیه را به طرفین ابلاغ نماید.

ماده بیست و هشتم:

در دعاوی بسیط و دعواهای که ایجاب رسیدگی عاجل را نماید به ملاحظه استدعا و اظهارات شفuoی طرفین رسیدگی بعمل می‌آید. دعاوی بسیط نظر به اوضاع و احوال متداعین و شرایط زیست به تشخیص محکمه ذیصلاح مربوط است.

ماده بیست و نهم:

مدعی ای که دعوی خود را در میعاد قانونی به محکمه تقدیم نه نماید محکمه به ترک خصوصت قرار قضائی صادر و عریضه را به مرجع مربوط مسترد می‌نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۴۷

ماده سی ام:

درصورتی که مدعی علیه جواب تحریری خود را درمیعاد قانونی به محکمه تقدیم ننماید محکمه به جواب شفوى او اکتفا نموده در موضوع رسیدگى قضائی نماید.

ماده سی و یکم:

هرگاه مدعی بعد از صدور قرار قضائی مندرج ماده (۲۹) به محکمه مراجعه نماید محکمه سوابق موضوع رامطالبه و بعد از احضار طرف مقابل در موضوع رسیدگى می نماید. مدعی دراین حالت به تعقیب دعوی خود مکلف می باشد.

ماده سی و دوم:

هرگاه مدعی بار دوم درمیعاد قانونی به اقامه دعوی خود حاضر نشود و اطلاع دایر بر عذر قانونی به محکمه ندارد باشد محکمه مجدداً به ترک خصومت قرار صادر می نماید.

ماده سی و سوم:

قرار مندرج ماده (۳۲) این قانون تابع احکام استیناف خواهی بوده مگر این که قانون برخلاف آن حکم نموده باشد.

ماده سی و چهارم:

(۱) محکمه ایکه قرار مندرج ماده (۳۲) را صادر نموده و قرار مذکور توسط محکمة فوقانی نقض گردد مکلف است به رسیدگی قضیه اقدام نماید.

(۲) محکمة فوقانی مکلف است قرار نقض خود و رسیدگی مجدد قضیه را توسط محکمة اولی به طرفین ابلاغ نماید.

۱۴۸

قانون اصول محاکمات مدنی

ماده سی و پنجم:

مدعی بعد از ورود قضیه به دفتر محکمه غرض رسیدگی مجدد مکلف است در خلال یک ماه دعوی خود را به محکمة مربوطه اقامه نماید درصورتی که بدون عذر قانونی به داخل میعاد مقرره دعوی خود را اقامه ننماید محکمه به ترک خصوصیت قرار صادر می نماید و این قرار نهائی می باشد.

ماده سی و ششم:

در دعوی نکاح، مدعی مکلف است درحال عدم عذر مؤجه از تاریخ وصول عريضه دعوی خود را در خلال مدت یکماه به محکمه تقدیم نماید با سپری شدن این موعد محکمه می تواند به ترک خصوصیت قرار صادر نماید برای مدعی صرف یکبار حق استیناف خواهی داده می شود.

هرگاه محکمه اولی یار دوم به ترک خصوصیت قرار صادر نماید این قرار نهائی می باشد.

ماده سی و هفتم:

محکمه دارای دفاتر ذیل می باشد:

۱- کتاب واردہ و صادرہ.

۲- کتاب اندرج دوسیه های جزائی.

۳- کتاب اندرج قضایای مدنی و تجاری.

۴- اجندای جلسات قضایای عاجل.

۵- اجندای جلسات قضایای عادی.

۶- فورمه اوراق حکم قضائی.

۷- فورمه ثبت اوراق حکم قضائی.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۴۹

- ۸- فورمۀ اصل و ثبت قرارهای قضائی.
- ۹- دفتر محاسبه اوصیا.
- ۱۰- دفتر ثبت شکایات و اعتراض بر احکام نهائی و غیرنهائی محاکم ولایات.
- ۱۱- دفتر ثبت استیناف خواهی.
- ۱۲- ابلاغ نامه.
- ۱۳- کتاب ثبت سندات محصولی.
- ۱۴- شهریه (تابلو).
- ۱۵- کتاب ثبت عرایض.
- ۱۶- دفتر تعرفۀ محصولی.
- ۱۷- دفتر حاضری.
- ۱۸- دفتر نظارت بر تطبیق فیصله های قطعی.
- ۱۹- سایر دفاتر مورد نیاز.

مادۀ سی و هشتۀم:

تعداد و انواع دفاتر و کتب محاکم نظر به خصوصیات کار هر محکمه متفاوت بوده و هر یک از محاکم مطابق به خصوصیت کار خود از دفاتر مندرج مادۀ (۳۷) این قانون استفاده می‌نماید.

مادۀ سی و نهم:

با در نظر داشت احکام این قانون سایر ملکیت های کارمندان اداری محاکم توسط لایحه جدگانه ای که شورای عالی ستره محکمۀ آن را تصویب می‌نماید تنظیم می‌گردد.

..... قانون اصول محاکمات مدنی ۱۵۰

فصل سوم

جريان رسیدگی قضایای مدنی در محاكم

ماده چهل:

رسیدگی به تمام دعاوی مدنی در محاکم جمهوری افغانستان علنی می- باشد. مگر در حالاتی که رسیدگی علنی نظم عامه را اخلال و یا سبب افشاءی اسرار محترمانه زندگی اشخاص گردد.

ماده چهل و یکم:

جلسات علنی در روز های رسمی دایر به علاقه مندان اجازه حضور داده می شود.

ماده چهل و دوم:

ابلاغ حکم محکمه در تمام حالات علنی می باشد.

ماده چهل و سوم:

جلسات سری به حضور داشت اشخاص شامل قضیه و ممثل قانونی آنها دایر و در صورت لزوم شهود، اهل خبره و ترجمان اشتراک می نمایند.

ماده چهل و چهارم:

شخصی که سن (۱۵) سالگی را تکمیل نکرده و شامل قضیه نباشد در جلسات قضائی اشتراک کرده نمی تواند.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۵۱

ماده چهل و پنجم:

تحریرات مکمله مکلف است قبل از دایر شدن جلسه، مدعی و مدعی علیه یا ممثل قانونی شان، شهود، اهل خبره و ترجمان را در محل مختص به آن جایه‌جا نماید.

ماده چهل و ششم:

هیأت قضائی زمانی وارد اطاق جلسه می‌گردد که وقت تدویر جلسه آماده و اشخاص مندرج ماده (۴۵) حاضر گردیده باشند.

ماده چهل و هفتم:

حين داخل شدن هیأت قضائی به اتاق جلسه تمام حاضرین به پا ایستاده می‌شوند زمانی‌که قضات اخذ موقع نمودند به جای خود می‌نشینند.

ماده چهل و هشتم:

رئیس جلسه قضائی رسمیت جلسه را به نام خداوند توانا ودادگر افتتاح، ترکیب هیأت قضائی، خارنوال و اهل خبره، ترجمان و منشی جلسه به اطلاع حاضرین می‌رساند.

ماده چهل و نهم:

رئیس جلسه قضائی حقوق و وجایب و مکلفیت‌های اشخاص شامل قضیه و جلسه را توضیح و منشی جلسه قضائی دستور قرائت اجنداً جلسه را صادر و بعد از معرفی مدعی و مدعی علیه و یا ممثل قانونی آنها رسیدگی قضیه را آغاز می‌نماید.

۱۵۲ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده پنجماه:

رئیس جلسه حین رسیدگی قضیه نخست به مدعی یا ممثل قانونی او و سپس به مدعی علیه و یا ممثل قانونی او موقع می‌دهد تا دعوی و دفاع شان راقرائت نمایند.

ماده پنجماه ویکم:

ظرفین دعوی به کمال آزادی مطالبات خود راقرائت و توضیحات می-دهد قبل از ختم گفتار یک طرف، طرف دیگر حق ندارد صحبت جانب مقابله را قطع کند.

ماده پنجماه ودوم:

استیضاح از مدعی، مدعی علیه و سایر اشخاص ذیربطر از صلاحیت رئیس جلسه بوده هرگاه در جریان محاکمه مطالبی نزد اعضای قضائی جلسه قابل استیضاح باشد به اجازه رئیس جلسه از طرفین استفسار به عمل می‌آید.

ماده پنجماه وسوم:

منشی جلسه مکلف است تمام جریان محاکمه را به ارتباط دعوی و مدافعت شهادت شهود و اظهارات اهل خبره بدون کم وکاست قید محضر جلسه نموده و در پای آن امضای رئیس و اشخاص مربوط را اخذ نماید.

ماده پنجماه وچهارم:

رهبری و انتظام جلسه قضائی از صلاحیت رئیس جلسه می‌باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۵۳

ماده پنجم و پنجم:

اشخاص شامل قضیه، مثل قانونی طرفین دعوی، شهود، اهل خبره، مترجمین و سایر شاملین جلسه قضائی مکاف به رعایت نظم جلسه و اطاعت از اوامر رئیس جلسه می‌باشند.

ماده پنجم و ششم:

مدعی، مدعی علیه و یا مثل قانونی آن‌ها، شهود، اهل خبره و مترجمین مکاف اند حین اظهارات و توضیح مطالب به پا بایستند مگر این‌که رئیس جلسه اجازه نشستن را به آن‌ها بدهد.

ماده پنجم و هفتم:

شخصی که نظم جلسه را برهم می‌زند رئیس جلسه او را اخطار می‌دهد در صورت تخلف رئیس می‌تواند اخلال کننده را از اتاق جلسه خارج نماید.

ماده پنجم و هشتم:

هرگاه اخلال کننده نظم جلسه مدعی، مدعی علیه یا مثل قانونی آنها باشد در صورت تکرار تخلف محکمه می‌تواند اخلال کننده را به جزای نقدی که از سه هزار افغانی بیشتر نباشد یا حبس الی یک هفته محکوم نماید.

ماده پنجم و نهم:

اگر اخلال کننده خارنوال مدنی باشد محکمه با صدور قرار قضائی به تعویض وی اقدام می‌نماید.

۱۵۴ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده شصتم:

در صورتی که اخلال کننده وکیل دفاع پاشد محکمه او را مطابق احکام قانون تأثیب می‌نماید.

ماده شصت و یکم:

هرگاه شخص در جلسه قضائی مرتكب جرم قباحت و یا جنحه گردد از طرف محکمه مطابق به احکام قانون مجازات می‌گردد.

ماده شصت و دوم:

محکمه مجازات مندرج مواد (۵۸) الی (۶۰) این قانون را به داخل حکم قضائی واجب التعییل تعیین و حکم مذکور غیرقابل استیناف است.

ماده شصت و سوم:

در حالات مندرج مواد (۵۸) الی (۶۰) این قانون محکمه می‌تواند قبل از ختم جلسه حکم صادر شده را لغو نماید.

ماده شصت و چهارم:

هرگاه محکمه در جرم جنحه در همان جلسه قضائی متهم را محکوم به جزاً ننماید و یا جرم ارتکابیه جنایت پاشد محکمه مکلف است، محضر واقعه را ترتیب وامر گرفتاری متهم را صادر و موضوع رابه خارنوال مربوط احواله نماید اصدار حکم در این مورد در محکمه مجاور قریب صورت می‌گیرد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۵۵

فصل چهارم
اجتناب و رد قاضی

ماده شصت و پنجم:

رئیس واعضای محکمه هریک در حالات آتی از اشتراک در ترکیب محکمه و رسیدگی به دعوی مدنی اجتناب می‌ورزند.

۱- در صورتی که در قضیه مورد رسیدگی ذینفع و یا دعوی مربوط به اصول و فروع، زوج، زوجه و یا اقارب آنها باشد.

اقارب به این منظور عبارت است از برادر، برادرزاده، خواهر، خواهرزاده، کاکا، عمه، خاله، ماما، خسر و خشو.

۲- در صورتی که در اسناد مربوط به قضیه مطروحه در محکمه سند را تحریر یا امضاء نموده یا در موضوع دعوی قبلًا به حیث خارنوال، حکم، اهل خبره یا شاهد اظهار عقیده کرده باشد.

۳- در صورتی که بین رئیس یا اعضای محکمه یا یکی از طرفین قضیه دعوی موجود باشد.

۴- در صورتی که بین رئیس یا یکی از اعضای محکمه با یک طرف دعوی خصومت قبلی موجود باشد.

ماده شصت و ششم:

قضاتی که برطبق حکم مندرج فقره (۱) ماده (۶۵) این قانون با همدیگر قرابت داشته باشند نمی‌توانند در ترکیب محکمه در رسیدگی قضیه مدنی شامل شوند.

۱۵۶ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة شصت و هفتمن:

قاضی می تواند در صورت بروز اسبابی خارج از احوال مندرج در مواد (۶۵ و ۶۶) این قانون از اشتراک در رسیدگی دعوی اجتناب نماید.

مادة شصت و هشتم:

در احوال آتی اشتراک رئیس واعضای محکمه در رسیدگی بعدی قضیه مجاز نمی باشد:

- ۱- در صورت اشتراک در رسیدگی ابتدایی قضیه.
- ۲- در صورت اشتراک در رسیدگی قضیه در دیوان های ستره محکمه.

مادة شصت و نهم:

در صورت موجودیت حالات مندرج مواد (۶۷ و ۶۸) این قانون قاضی مکلف است موضوع اجتناب خود را در قضیه به محکمه تقدیم نماید.

مادة هفتادام:

طرفین دعوی می توانند در حال موجودیت یکی از حالات مندرج مواد (۶۷) و (۶۸) این قانون رد قاضی را در رسیدگی به موضوع تقاضا نمایند.

مادة هفتادویکم:

طلب رد قاضی به صورت تحریری و مستند قبل از آغاز رسیدگی موضوع در خلال سه روز به محکمه تقدیم می گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۵۷

ماده هفتاد و دوم:

- ۱- هیأت قضائی محکمه اسباب و دلایل رد را طی جلسه قضائی بررسی نموده درمورد قبول و عدم قبول به اکثریت آراء تصمیم اتخاذ وقرار صادر می نماید.
- ۲- درصورت تساوی آراء به رد قاضی ترجیح داده می شود.

ماده هفتاد و سوم:

درصورتی که درمحکمة ابتدائیه یک نفر قاضی باشد تقاضای رد به محکمة فوقانی تقدیم و در حال قبول رد، قاضی دیگری به رسیدگی قضیه مؤظف می گردد.

ماده هفتاد و چهارم:

هرگاه مطالبه رد متوجه تمام هیأت قضائی محکمه ابتدائیه باشد در صورت قبول رد، هیأت قضائی دیگری از طرف محکمه فوقانی به منظور رسیدگی و صدور حکم تعیین می گردد.

ماده هفتاد و پنجم:

هرگاه اسباب رد متوجه هیأت قضائی یکی از دیوان های ریاست محکمه ولایت یا محکمه معادل آن باشد رئیس محکمه به اشتراک یک نفر قاضی دیگر در مورد قبول و عدم قبول رد تصمیم اتخاذ می دارد.
درصورتی که اسباب رد متوجه رئیس محکمه ولایت، محکمه معادل آن یا اعضای ستره محکمه باشد شورای عالی ستره محکمه در مورد تصمیم اتخاذ می کند.

۱۵۸ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة هفتاد و ششم:

زمانی که موضوع رد قاضی مطرح باشد رسیدگی اصل دعوی معطل قرار داده می‌شود.

مادة هفتاد و هفتم:

هرگاه موارد رد قاضی ثابت نشود محکمه ای که به عدم ثبوت رد تصمیم می‌گیرد درخواست کننده رد دارای سوء نیت (مدعی، مدعی علیه) به جزای نقدی الی سه هزار افغانی محکوم می‌گردد.

مادة هفتاد و هشتم:

قرارهای که از طرف محکمه در مورد رد صادر می‌شود نهایی می‌باشد

فصل پنجم

صلاحیت رسیدگی در قضایای مدنی

مادة هفتاد و نهم:

دعاوی مدنی در مرحله ابتدایی توسط محکمة شهری، ناحیوی، ولسوالی یا علاقه داری فیصله می‌شود جزء در حالاتی که قانون طور دیگری تصریح کرده باشد.

مادة هشتادام:

محکمه به رسیدگی دعوا اقدام می‌نماید که از طرف شخصیت‌های حقوقی یا حکمی حل و فصل آن تقاضا شده باشد.

مادة هشتاد و یکم:

(۱) دعوی مدنی در محل سکونت مدعی علیه حل و فصل می‌گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۵۹

(۲) هرگاه مدعی علیه محل سکونت متعدد داشته باشد دعوی مدنی علیه وی در محکمة رسیدگی می‌شود که مدعی علیه حین استدعا در حوزه قضائی آن سکونت داشته باشد.

ماده هشتادو دوم:

در صورتی که زن شوهردار مدعی علیه باشد رسیدگی دعوی از صلاحیت محکمة محل اقامت شوهر می‌باشد.

ماده هشتادوسوم:

در صورتی که دختر حایز سن ازدواج یا دارای اهلیت حقوقی کامل مدعی علیه باشد رسیدگی دعوی از صلاحیت محکمة محل اقامت پدر و یا محارم شرعی می‌باشد که متكلف اعماشه و پرورش وی است.

ماده هشتادو چهارم:

هرگاه شخص فاقد یا ناقص اهلیت، مدعی علیه باشد رسیدگی دعوی از صلاحیت محکمة محل اقامت ولی، وصی یا قیم می‌باشد.

ماده هشتادو پنجم:

اقامتگاه محجور، مفقود و غایب اقامتگاه قایم مقام قانونی آنها می‌باشد.

ماده هشتادو ششم:

هرگاه کارکنان دولت، منسوبین قوای مسلح در قضایای مدنی مدعی علیه باشند رسیدگی دعوی از صلاحیت محکمة محل کار آنها می‌باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی

ماده هشتاد و هفتم:

دعوی مسافر یا کوچی در صورتی که مدعی و مدعی علیه باشند در محکمة شهری، ناحیوی، ولسوالی یا علاقه داری دایر می‌گردد که طرفین صلاحیت رسیدگی محکمه را قبول نمایند.

ماده هشتاد و هشتم:

هرگاه یکی از طرفین دعوی به صلاحیت محکمه ای که به دعوی مذکور رسیدگی می‌کند اعتراض داشته باید اعتراض خود را قبل از دایر شدن دعوی به همان محکمه تقدیم کند در غیر آن صلاحیت محکمه قبول شده تلقی می‌گردد.

ماده هشتاد و نهم:

هرگاه مدعی علیه در محل سکونت مدعی حداقل یکسال اقامت نموده باشد محکمة ذیصلاح محکمة محل سکونت مدعی می‌باشد.

ماده نودم:

محکمة ذیصلاح برای رسیدگی معاملات مدنی تاجر یا پیشه وری که مدعی علیه باشد محکمة محل تجارت، پیشه و یا محکمة محل سکونت اصلی وی است.

ماده نود و یکم:

در صورتی که برای اجرای یک معامله معین قانونی اقامتگاهی اختیار گردد محکمة ذیصلاح برای رسیدگی دعوی ناشی از معامله محکمة اقامتگاه اختیار شده است.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۶۱

ماده نود و دوم:

رسیدگی دعوی تقسیم یا ترکه از صلاحیت محکمه شهری، ناحیوی، ولسوالی، علاقه داری می باشد که عین مورد تقسیم یا ترکه در حوزه آن قرار دارد.

در صورت موجودیت عین در حوزه های مختلف قضائی صلاحیت رسیدگی از محکمه ای می باشد که قسمت اعظم عین در آن واقع باشد.

ماده نود و سوم:

انتقال دعوی بعد از دایر شدن دریک محکمه و درج در فورمان خاص به محکمه دیگر جواز ندارد در صورت تقاضای اجتناب از طرف قاضی یا رد وی از طرف مدعی علیه در همان محکمه هیأت قضائی دیگری تعیین و به دعوی رسیدگی می نماید.

ماده نود و چهارم:

هرگاه صلاحیت حوزوی یا موضوعی محکمه به انفاذ قانون جدید تغییر یابد رسیدگی قضیه از صلاحیت محکمه ای می باشد که دعوی در آن دایر است.

ماده نود و پنجم:

رسیدگی دعوی قضایای مدنی مربوط به اتباع خارجی مقیم در افغانستان از صلاحیت محاکم جمهوری افغانستان است.

ماده نود و ششم:

رسیدگی دعوی مربوط به تبعه خارجی که در افغانستان محل سکونت نداشته باشد در حالات آتی مربوط به محاکم جمهوری افغانستان می باشد:

۱۶۲ قانون اصول محاکمات مدنی

- ۱- در صورتی که خارجی در جمهوری افغانستان از خود اقامتگاه اختیاری داشته باشد.
- ۲- در صورتی که موضوع عقد یا محل تنفيذ آن در جمهوری افغانستان باشد.
- ۳- در صورتی که دعوی مربوط به مطالبه ترکه در جمهوری افغانستان آغاز یافته باشد.
- ۴- در صورتی که کل یا قسمتی از اموال متروکه در جمهوری افغانستان باشد.

ماده نودوهفتم:

رسیدگی دعوی تفریق به سبب غیاب یا مفقودی زوج از صلاحیت محکمة محل سکونت مدعی میباشد.

ماده نودوهشتم:

رسیدگی دعوای تقریق به سبب حبس علیه زوج محبوس مطابق احکام قانون از صلاحیت محکمة محل حبس زوج میباشد.

ماده نودونهم:

اقامه دعوی به سبب ضرر علیه زوجی که در افغانستان محل سکونت و یا اقامت داشته مدعی علیه بعد از تحقق اسباب ضرر، زوجه خود را ترک و به خارج فرار نموده باشد در محکمة محل سکونت زوجه صورت میگیرد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۶۳

ماده صدم:

محکمه باصلاحیت برای اقامه دعوی علیه شخصی که بدون مجوز قانونی افغانستان را ترک نموده باشد در حالات آتی محکمه محل سکونت مدعی می باشد:

- ۱- دعوی نفقة زوجه، اصول و فروع.
- ۲- دعوی ثبوت نسب.
- ۳- دعوی سلب ولایت.
- ۴- دعوی سلب وصایت و قیمومیت.

فصل ششم

اجرآت مربوط به قضایای خانواده

ماده یکصدویکم:

موضوعات ذیل شامل قضایای خانواده است:

- ۱- ازدواج و حقوق ناشی از آن.
- ۲- حقوق ناشی از معاشرت زوجیت.
- ۳- منازعات مالی ناشی از رابطه زوجیت.
- ۴- دعوی مربوط به نسب.
- ۵- مسایل مربوط به حضانت و نفقة طفل.
- ۶- انحلال ازدواج به هر علتی که باشد.
- ۷- مسایل مربوط به زوج غایب و مفقود.
- ۸- سایر موضوعاتی که مطابق احکام قانون از قضایای خانوادگی تشخیص گردد.

۱۶۴ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة يكصدو دوم:

- (۱) انصراف از دعوى نامزدى در صورت احاله به محکمه به داخل قرار قضائى رسیدگى مى گردد.
- (۲) قرار محکمه در مورد انصراف از دعوى نامزدى قطعى بوده قابل رسیدگى محکمة فوقانى نمى باشد.

مادة يكصدو سوم:

- استدادهدايا مطابق به احکام قانون صرف ازنامزدمطالبه شده مى تواند.

مادة يكصدو چهارم:

- (۱) محکمه قبل از دوران دعوى نکاح اطمینان خود را به شهرت عقد حاصل مى نماید.
- (۲) معلومات درمورد شهرت عقدنکاح از حاضرین محفل عقد صورت مى گيرد.

مادة يكصدو پنجم:

- اجرآات و رسیدگى محکمه بعد از اخذ معلومات مبنی بر دوران دعوى نکاح یا رد دعوى به داخل قرار قضائى به عمل مى آيد و اين قرار قطعى است.

مادة يكصدو ششم:

- (۱) هرگاه حين رسیدگى دعوى نکاح درمورد محل بود وباش مدعى عليه اختلافی رونماگردد، محکمه راجع به تعیین محل اقامات مدعى عليها با نظر داشت مصالح طرفین تجویز اتخاذ مى نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۶۵

(۲) در تجویز محکمه راجع به تعیین محل اقامت زن محل اقامت پدر، پدرکلان، برادر و بالترتیب محارم شرعی زن و موقعیت مؤسسات خیریه شامل می‌باشد.

(۳) محکمه می‌تواند با مطالعه مصالح طرفین در تعیین یکی از محلات مذکوره تصمیم اتخاذ نماید.

ماده یکصدو هفتم:

هرگاه زن دریکی از محلات مندرج فقره (۲) ماده (۱۰۶) این قانون اقامت داشته باشد حل و فصل دعوی مربوط تابع اجندای عاجل است.

ماده یکصدو هشتم:

اقامه دعوی فسخ نکاح منکوحه به علت عدم تکمیل اهلیت ازدواج درهنگام عقد بعداز تکمیل سن (۱۷) سالگی جواز ندارد.

ماده یکصدو نهم:

ثبتیت اهلیت ازدواج طبق احکام مندرج فصل دهم این باب صورت می-گیرد.

ماده یکصدودهم:

هرگاه در دعوی تقریق به سبب ضرر، ضرر مورد ادعا مؤوجه نباشد و نزد محکمه خوف شقاق و اختلاف بین زوجین متصور گردد محکمه دو نفر شخص عادل را یکی از اقارب زوج و دیگری از اقارب زوجه جهت اصلاح آن‌ها به حیث حکم تعیین می‌نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی

ماده یکصدویازدهم:

در دعوی تفریق به سبب ضرر، حکم بیش از دو مرتبه تعیین شده نمی‌تواند.

ماده یکصدو دوازدهم:

محکمه با استناد دلایل فراهم شده توسط حکمین حکم خود را مؤجه صادر می‌نماید.

ماده یکصدو و سیزدهم:

توجیه سوگند در دعاوی تفریق به سبب ضرر صورت نمی‌گیرد.

ماده یکصدو چهاردهم:

هرگاه عیب زوج در خلال مدت یکسال مرفوع نگردد محکمه با نظر داشت حکم ماده (۱۷۹) قانون مدنی به تفریق بین زوجین حکم می-نماید.

ماده یکصدو پانزدهم:

در دعوی تفریق به سبب غیابت در صورتی که زوج مسکن معلوم و معین داشته باشد محکمه موضوع را به زوج غایب کتاباً اعلام نموده مدتی راجهٔ عودت به مسکن زوجه و یا خواستن وی به اقاماتگاه خودش برای زوج تعیین نماید.

ماده یکصدو شانزدهم:

در صورتی که زوج غایب با وجود وصول اعلام محکمه و انقضای مدت معینه به غیابت خود ادامه دهد محکمه با تعیین وکیل برای غائب به موضوع رسیدگی می‌نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۶۷

ماده یکصده و هفدهم:

هرگاه زوج غائب مسکن معلوم و معین نداشته و یا اصول اعلام تحریری به زوج غایب ممکن نباشد موضوع به تعیین مدت احضار ذریعه رادیو اعلان می‌گردد. مدت به این منظور از تاریخ اعلان کمتر از یکماه بوده نمی‌تواند.

ماده یکصده و هجدهم:

در صورتی که زوج غایب با وجود اعلان رادیو بدون ارایه عذر قانونی در مدت معین حاضر نگردد محکمه بعد از تعیین وکیل مسخر در موضوع رسیدگی و به تفریق بین زوجین حکم می‌نماید.

ماده یکصدونوزدهم:

دعوی انحلال ازدواج علیه زوج مفقود که حیات و ممات آن معلوم نباشد با انتظار داشت حکم ماده (۳۲۶) قانون مدنی قبل از انتخابی مدت چهار سال جواز ندارد.

ماده یکصده و بیستم:

در تعیین حکم و مسایل مربوط به آن و رد دعاوی تفریق به سبب عیب، ضرر و عدم انفاق و غیابت زوج محکمه احکام قانون مدنی را نیز رعایت می‌نماید.

۱۶۸ قانون اصول محاکمات مدنی

فصل هفتم

رسیدگی به قضایای حقوق عامه

ماده یکصد و بیست و یکم:

عرايض مربوط به دعاوی حقوق عامه مستقیماً به محکمه شهری کابل محاکم ولايات یا لوی ولسوالی تقديم در موضوع به ترتیب ذیل اجرآت میگردد:

- ۱- ابلاغ کتبی محتويات عريضه به اداره قضایای دولت.
- ۲- مطالبه سوابق قضیه، حضور نماینده قضایای دولت وممثل قانونی شخصیت های حکمی با تعیین تاریخ.
- ۳- استماع اظهارات و دفاع طرفین قضیه در جلسه مقدماتی.

ماده یکصد و بیست و دوم:

هرگاه بعدازاستماع اظهارات و دفاع، محکمه در نتیجه ارزیابی دلایل طرفین دریابد که حل منازعه ایجاب رسیدگی را میکند قرار خود را مبنی بر دوران دعوی صادر مینماید.

ماده یکصد و بیست و سوم:

درصورتی که محکمه درجلسه مقدماتی به این نتیجه برسد که نزاع اصلاً ایجاب رسیدگی محکمه رانمی نماید قرار خود را مبنی بر عدم دوران دعوی صادر میکند.

ماده یکصد و بیست و چهارم:

قرارقضائی مندرج ماده (۱۲۲) این قانون قطعی نبوده به اثر شکایت طرف قضیه یا اعتراض نماینده قضایای دولت قابل رسیدگی مجدد در دیوان مربوط ستره محکمه میباشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۶۹

ماده یکصدوبیست و پنجم:

هرگاه در قضیه‌ای که به اداره قضایای دولت مواصلت می‌نماید قناعت طرف مقابل بدون رسیدگی مکمکه حاصل نشود اداره قضایای دولت قضیه را غرض حل و فصل به مکمکه مربوط ارجاع می‌نماید.

ماده یکصدوبیست و ششم:

در مورد موضوعاتی که از طرف اداره قضایای دولت به مکمکه ارجاع می‌شود رعایت احکام مندرج موارد (۱۲۲ و ۱۲۳) این قانون حتی است.

ماده یکصدو بیست و هفتم:

مکمکه در دعوی حقوق عامه به اساس مدارک اثباتیه چون اسناد و شهود حکم خود را صادر می‌نماید.

فصل هشتم

اطلاع، جلب، احضار

ماده یکصدو بیست و هشتم:

مکمکه طرف دعوی را مستقیماً اطلاع و یا اذریجه مراجع مربوط جلب می‌نماید.

ماده یکصدو بیست و نهم:

مکمکه می‌تواند حضور اهل خبره و شخص ثالثی را که توضیحات او برای روشن شدن قضیه مؤثر باشد تقاضا نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی

۱۷۰

ماده یکصد و سی ام:

هرگاه یکی از طرفین به روز معین به محکمه حاضر نگردد از طرف
محکمه جلب می شود.

ماده یکصد و سی و یکم:

فورمه جلب دریک اصل و دو کاپی ترتیب و حاوی مراتب ذیل است:

- ۱- اسم و آدرس محکمه.
- ۲- شهرت و آدرس دقیق طرف دعوی.
- ۳- تاریخ و وقت حضور.
- ۴- معرفی موضوع.
- ۵- تذکرات به مجلوب در قسمت تهیه و ارایه اسناد مربوط به موضوع.
- ۶- اخطار از عواقب عدم حضور.

ماده یکصد و دوم:

محکمه می تواند به هر وسیله ممکن به شمول تیلفون و تلگراف حضور
طرفین دعوی، شهود و اهل خبره را تقاضا نماید.

ماده یکصد و سی و سوم:

فورمه جلب محکمه، توسط مكتوب رسمي به شعبه جلب و احضار
صادر می گردد.

ماده یکصد و سی و چهارم:

شعبه جلب و احضار مکلف است فورمه جلب را به شخص مربوط و یا
ممثی قانونی وی رسانیده استحضراری و امضاء او را در کاپی دوم اخذ
و به محکمه بفرستد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۷۱

ماده یکصدوسی و پنجم:

هرگاه مجلوب سواد نداشته باشد نشان انگشت او به صورت فنی و خوانا به ورق گذاشته شود.

ماده یکصدوسی و ششم:

در صورتی که مجلوب از امضاء یا گذاشتن شصت اباً ورزد کیفیت در فورمه درج و امضاء یکی از اشخاص آتی با آن گرفته می‌شود:
۱- امضاء مسئول شورای محل اقامت یا دو نفر همچوار یا ساکنین محل.

۲- امضاء آمراداره جلب و در صورتی که استنکاف کننده کارکن اداره دولت یا مؤسسات باشد تصدیق آمر اداره مربوط.

ماده یکصدوسی و هفتم:

مراجع جلب و احضار با رعایت انجام مرتب مندرج ماده (۱۳۶) فورمه را توسط مكتوب رسمي به محکمه اعاده می‌نماید.

ماده یکصدوسی و هشتم:

هرگاه مجلوب کارکن ادارات دولتی، مؤسسات یا تصدی‌ها باشد فورمه جلب به اداره مربوط وی نیز فرستاده شده می‌تواند.

ماده یکصدوسی و نهم:

در صورتی که نسبت معاذیر دریافت مجلوب موقتاً به تعویق افتاد مراجع مربوط مکلف است مطالب را رسمیاً به اطلاع محکمه رسانیده بعد از رفع موانع در طی مراحل فورمه جلب، اقدام نماید.

۱۷۲ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة يكصدو چهام:

هرگاه مغلوب فرار، غایب یا مفقود باشد استاد تحقیقاتی آن تکمیل و کیفیت به فورمه جلب درج و به محکمه ارسال می‌گردد.

مادة يكصدو چهل ويكم:

در صورتی‌که مغلوب شامل خدمت در قوای مسلح باشد فورمه جلب از طریق قطعه مربوطه به وی ابلاغ می‌گردد.

مادة يكصدو چهل و دوم:

هرگاه در فورمه جلب مراتب مندرج این قانون مراعات نشده باشد فورمه از طرف محکمه به مراجع مربوطه جهت تکمیل اعاده می‌گردد و مراجع جلب مکلف به تکمیل مراحل فورمه می‌باشند.

مادة يكصدو چهل و سوم:

هرگاه مغلوب به محکمه حاضر و حضور بعدی وی در جلسات آتیه نیز ضروری باشد تاریخ جلسه آینده غرض استحضاری به او ابلاغ و جریان در دفتر مربوطه ثبت می‌گردد.

مادة يكصدو چهل و چهارم:

در صورتی‌که خوف کناره گیری یا فرار طرف دعوی متصور باشد محکمه می‌تواند او را به دادن ضمانت حضور مکلف نماید.

مادة يكصدو چهل و پنجم:

هرگاه مغلوب بعد از استحضاری مراجع جلب و احضار در فورمه جلب یا استحضاری در محکمه از حضور مجدد به محکمه امتناع ورزد محکمه به جلب او برای بار ثانی یا ثالث اقدام می‌نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۷۳

ماده یکصどچهل و ششم:

هرگاه مجبوب علی الرغم تطبیق احکام مندرج ماده (۱۴۵) این قانون باز هم به محکمه حاضر نشود یا مطابق ماده (۱۴۰) این قانون فرار غایب یا مفقود تلقی گردد تقاضای حضور او در خلال موعدی که محکمه تعیین می‌نماید برای آخرین بار از طریق رادیویا روز نامه معتبر کثیرالا منتشار به عمل می‌آید.

ماده یکصدوچهل و هفت:

در صورتی که مجبوب بدون عذر معقول از حضور به محکمه در موعد معینه استنکاف ورزد محکمه احکام غایبی را در باره‌وی تطبیق می‌نماید.

ماده یکصدوچهل و هشتم:

محکمه به اساس تاریخ اجنا به جلب و احضار طرفین دعوی اقدام می‌نماید. دعاوی مستعجله از این حکم مستثنی است.

ماده یکصدو چهل و نهم:

تعیین مدت حضور مجبوب نظر به بُعد مسافه محل سکونت وی و امکانات مربوط به وسایل نقلیه از صلاحیت محکمه می‌باشد.

ماده یکصدو پنجم:

هر نوع اهمال از رعایت احکام مربوط به جلب و احضار مندرج در این فصل از جانب مراجع جلب و احضار از طرف محکمه به اطلاع آمریت این مراجع ابلاغ می‌گردد تا از مخلف بازخواست قانونی به عمل آید.

قانون اصول محاکمات مدنی

۱۷۴

ماده یکصدو پنجاه و یکم:

کنترول از تطبیق حکم ماده (۱۵۰) این فصل در هر پانزده روز از طرف محکمه صورت می‌گیرد.

ماده یکصدو پنجاه و دوم:

تحریرات محکمه از تطبیق مندرجات احکام این فصل نزد رئیس محکمه مسئولیت دارد.

فصل نهم

احکام غایابی

ماده یکصدو پنجاه و سوم:

هرگاه عارض در خلال مدت (۳۰) روز دعوی مندرج عریضه خود را به محکمه تقدیب نکند مطابق احکام این قانون در غیاب وی قرار ترک خصوصت صادر می‌گردد.

ماده یکصدو پنجاه و چهارم:

هرگاه مدعی صورت دعوی خود را به محکمه تقدیم و بعد از دوران دعوی بدون عذر قانونی غایب شود محکمه مطابق احکام فصل (۸) این باب به جلب مدعی اقدام و در صورتی که در میعاد معینه به محکمه حاضر نشود به ترک خصوصت فیصله صادر می‌گردد.

ماده یکصدو پنجاه و پنجم:

هرگاه مدعی علیه بعد از اقامه دعوی مدعی، اقرار کند و در وقت صدور حکم خود را کناره نماید یا بعد از شهادت شهود غایب گردد،

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۷۵

محکمہ در هر دو صورت مدعی علیه را حاضر حکمی دانسته در موضوع اصدر حکم می‌نماید.

مادة يكصدو پنجاه و ششم:

در صورتی که مدعی از احضار شهود اظهار عجز نموده سوگند طرف مقابل را تقاضاً ولی هنگام اجرای تحلیف خود را کناره نماید محکمه مدعی را حاضر حکمی دانسته به حلف و یا نکول مدعی علیه حکم صادر می‌نماید.

مادة يكصدو پنجاه و هفتم:

هرگاه مدعی علیه در مواردی که رد سوگند جواز دارد سوگند را به مدعی رد نماید و مدعی غایب گردد محکمه به نکول مدعی حکم می‌نماید.

مادة يكصدو پنجاه و هشتم:

هرگاه مدعی علیه بعد از تقدیم عریضه به اثر جلب اصلاً حاضر نگردد و یا قبل از دوران دعوی یا بعد از آن غایب گردد و مدعی به حل و فصل موضوع اصرار ورزد محکمه با رعایت احکام فصل هشتم این باب اجرآات و بعد از منقضی شدن میعاد معینه یکی از اقارب درجه اول، زوج یا زوجه غایب را وکیل تعیین و دعوی را رسیدگی می‌نماید.

مادة يكصدو پنجاه و نهم:

در صورتی که اقارب درجه اول غایب، زوج یا زوجه وی حایز شرایط وکالت نبوده یا اقارب وی از قبول وکالت امتناع ورزد به اثر تجویز تحریری محکمه خارنوال مدنی را بحیث وکیل غایب تعیین و دعوی را رسیدگی می‌نماید.

۱۷۶ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة يكصدو شصت:

تعيین وکيل برای شخص غایب از طرف محکمه به داخل اوراق حکم صورت میگيرد اين وکيل صلاحیت های دفاعی غایب را حايز میباشد.

مادة يكصدو شصت و يكم:

در صورتی که مدعی عليه غایب عذر معقول داشته و به محکمه اطلاع بدهد به غرض رفع عذر رسیدگی قضیه الى دو ماه معطل قرار داده میشود.

مادة يكصدو شصت و دوم:

هرگاه مدت تعطیل از دو ماه متراوزگردد محکمه میتواند در رسیدگی قضیه بالاستفاده از وسایل ممکنة قانونی اقدام و در حالات خاص مدت مذکور را تمدید نماید.

مادة يكصدو وشصت و سوم:

(۱) هرگاه غایب بعد از تعیین وکيل از طرف محکمه، حاضر گردد محکمه در حضور وی جريان می یابد.

(۲) هرگاه غیابت وی مكرر یا ناشی از تمرد و اضرار به طرف مقابل باشد اين حضور اعتبار نداشته محکمه در حضور وکيل تعیین شده از طرف محکمه ادامه می یابد.

مادة يكصدو شصت و چهارم:

هرگاه در برابر دفاع مدعی عليه به مدعی اصل، سوگند متوجه و بعداً مدعی دفع غایب گردد در اين صورت محکمه به نیابت از غایب وکيل را تعیین و به مدعی اصل سوگند را توجيه می نماید حلف و نکول درین حالت دارای اثرات قانونی میباشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۷۷

ماده یکصدوشصت و پنجم:

هرگاه مدعی شهود نداشت و حلف مدعی علیه غایب را مطالبه نمود
محکمه حکم معلق به سوگند را برغایب صادر می‌نماید.

ماده یکصدو شصت و ششم:

هرگاه مدعی علیه در خلال مدت دو ماه به محکمه حاضر اما از حلف
نکول نمود این نکول، نکول حقیقی و عدم حضور مدعی علیه بدون
عذر به محکمه در خلال مدت معینه مذکور نکول حکمی می‌باشد در هر
دو صورت محکمه به نکول او حکم صادر می‌نماید.

ماده یکصدو شصت و هفتم:

(۱) هرگاه مدعی علیه غایب در میعاد معینه حاضر و در برابر ادعای
مدعی سوگند یاد نماید به قطع خصومت مدعی حکم صادر گردد.
(۲) آماده‌گی مدعی علیه به حلف بعد از سپری شدن میعاد دو ماه
اعتبار ندارد.

ماده یکصدو شصت و هشتم:

هرگاه ولی، وصی، قیم یا وکیل غایب دعوی را تعقیب ننماید محکمه
نسبت عدم حضور و تعقیب آنها به ترک خصومت حکم نکرده در
صورت دوام غایب عرض قیم، وصی یا وکیل غایب شخص دیگری را به
حیث مثل قانونی و در صورت سلب ولایت از ولی دیگری را به حیث
وصی تعیین و در موضوع حکم خود را صادر می‌نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی

ماده یکصد و شصت و نهم:

هرگاه وکیل دعوی، دعوی مؤکل خود را تعقیب تنماید محکمه صرف یکبار موضوع را به مؤکل ابلاغ و در صورت حضور مؤکل یا تعیین وکیل جدید به حل و فصل دعوی می پردازد در صورت عدم توجه مؤکل به ابلاغ، محکمه به ترک خصوصیت حکم می نماید.

ماده یکصد و هفتادم:

- (۱) وکیل غایب صلاحیت اقرار، ابراء، اصلاح، قناعت و سایر اقداماتی را که به ضرر غایب تمام شود حایز نمی باشد.
- (۲) صلاحیت وکیل تعیین شده از طرف محکمه با نظر داشت حکم ماده (۱۶۳) این قانون بعد از اطلاع و حاضر شدن شخص غایب ختم می شود.

ماده یکصد و هفتاد و یکم:

ممثی حقوق عامه صلاحیت اقرار، ابراء و اصلاح را ندارد مگر این که در قانون طور دیگری تصریح شده باشد.

ماده یکصد و هفتاد و دوم:

احکام غایابی به وکیل ابلاغ و به محکوم علیه اطلاع داده می شود در صورت عدم امکان، ابلاغ به محکوم علیه اطلاع نامه به یکی از اعضای فامیل غایب تسلیم و در صورت عدم موجودیت اعضای فامیل به اداره محل بود و باش و یا اداره محل کارشان سپرده می شود.

ماده یکصد و هفتاد و سوم:

وکیل غایب و ممثی حقوق عامه در برابر حکم صادره محکمه صلاحیت قناعت را ندارد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۷۹

ماده یکصど هفتاد و چهارم:

احکام تبیین وکیل از طرف محکمه در دعاوی تقریق به سبب غیابت و یا مفقودیت زوج، نیز تطبیق می‌شود.

فصل دهم

استفاده از اهل خبره و مطلع در قضایای مدنی

ماده یکصدو هفتاد و پنجم:

- (۱) محکمه می‌تواند به منظور استیضاح وقایع مربوط به دعوی نظرات اهل خبره که در موضوع باساس مسلک و تخصص حایز معلومات کافی و مطابق معیارهای شریعت اسلام دارای اوصاف و شهرت نیک باشد بنابر تقاضای طرفین دعوی یابه تجویز خود مطالبه نماید.
- (۲) اهل خبره قبل از شروع به فعالیت سوگند می‌نماید که وظیفه رابه امانت داری انجام می‌دهد.

ماده یکصدو هفتاد و ششم:

- (۱) محکمه می‌تواند در دعاوی عقاری راجع به قیمت، کروکی، تعیین حدود، مساحت و مسایل ساختمانی در صورت بروز اختلاف طرفین دعوی از اهل خبره کسب معلومات نماید.
- (۲) محکمه می‌تواند در دعاوی مربوط به ملکیت‌های منقول راجع به تعیین قیمت مدعی بها از اهل خبره کسب معلومات نماید.

۱۸۰

قانون اصول محاکمات مدنی

ماده یکصدو هفتادو هفتم:

(۱) اهل خبره به منظور حکم فقره (۱) ماده (۱۷۶) این قانون مساج، کارمند کدستر، متخصص اصلاحات ارضی، مهندس، انجینیر ساختمانی و همچوار می‌باشد.

(۲) اهل خبره به منظور حکم فقره (۲) ماده (۱۷۶) این قانون محاسب، کنترولر، تخنیکران مسلکی و اهل حرفة می‌باشد.

ماده یکصدو هفتادو هشتم:

هرگاه هویت مدعی یا مدعی علیه مشبوه باشد محکمه می‌تواند از مطلعین اهل گذر، وکیل صنفی یا آمر اداره مربوط در مورد اسم، شهرت، پیشه و محل اقامت وی استیضاح نماید.

ماده یکصدو هفتادونهم:

(۱) در صورتی که ثبت سن اشخاص به خصوص در طبقه انانث و اطفال در جریان محاکمه ضروری تلقی گردد و شخص تنکره تابعیت نداشته باشد یا بین سن مندرج تذکره و حالت ظاهری وی تفاوت موجود باشد محکمه نظر داکتر طب عدلی و یا طبیب دیگر را مطالبه می‌نماید.

(۲) در مواردی که تعیین سن با اساس نظر داکتر طب عدلی و یا طبیب دیگر با سوابق قضیه و حالات ظاهری شخص مغایر باشد موضوع تعیین مجدد سن را به هیأت طبی که کمتر از سه نفر نباشد راجع می‌سازد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۸۱

مادة يكصدو هشتادم:

محکمه در مورد عقیم بودن زوجه و یا مصاب بودن وی به امراض صعب العلاج از متخصص نسایی و ولادی و درحال عدم موجودیت متخصص از طبیب، قابله و دایة محلی معلومات می‌نماید.

مادة يكصدو هشتادویکم:

محکمه در دعاوى تقریق به سبب عیب زوج راجع به ثبیت عیب و یا مصاب بودن وی با امراض غیر قابل علاج یا علاج طویل المدت از متخصص مربوط یا هیأت طبی کسب معلومات می‌نماید.

مادة يكصدو هشتادویوم:

اجتناب و رد اهل خبره تابع اساسات عمومی اجتناب و رد احکام مندرج فصل چهارم باب دوم این قانون می‌باشد.

مادة يكصدو هشتادو سوم:

طرفین دعوی حق دارند در صورت موجودیت اسباب مؤجه رد اهل خبره را مطالبه ننمایند محکمه در خلال سه روز از تاریخ تقديم درخواست رد، در مورد تصمیم بگیرد در صورتی که اسباب رد مؤجه ظاهر گردد اهل خبره نمی‌تواند مجدداً در موضوع ابراز نظرکند.

مادة يكصدو هشتادو چهارم:

محکمه می‌تواند در دعاوى که مغلق بودن آن ناشی از مسائل حسابی و معاینه دفاتر اوراق و اسناد باشد یا مغلق بودن دعوی از ناحیه دیگری نشأت نماید یکی از اعضای محکمه و یا اهل خبره را به وارسی موضوع مؤظف و بعداً اجرآت نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی

ماده یکصدو هشتاد و پنجم:

اهل خبره در تمام موارد نظرات خود را تحریری به محکمه تقدیم و در جلسه قضائی قرائت می گردد.

ماده یکصدو هشتاد و ششم:

اهل خبره بعد از قرائت نظر شان در جلسه، مورد استیضاح قرار گرفته می توانند این استیضاح نخست از طرف شخصی که نظر به در خواست او یا وکیل قانونی اش انتخاب گردیده و بعداً از جانب اشخاص شامل قضیه و محکمه صورت می گیرد.

ماده یکصدو هشتاد و هفتم:

محکمه می تواند در صورت عدم وضاحت کافی یا عدم تکمیل نظر اهل خبره را به توضیحات مزید و معاینات تکمیلی امر نماید.

ماده یکصدو هشتاد و هشتم:

در صورتی که محکمه نظر خبیر یا مطلع را غیر مستند و یا متناقض با واقعیت تشخیص نماید نظر مجدد او را تقاضا و یا موضوع را به اهل خبره یا مطلع دیگری می سپارد.

ماده یکصد و هشتاد و نهم:

در حالاتی که اهل خبره حاضر جلسه قضائی می گردد نتایج اظهارات و معاینات وی در محضر (پروتوكول) جلسه قضائی درج می شود.

ماده یکصد و نودم:

محکمه به نظر اهل خبره یا مطلع مقید نبوده نظر ارائه شده را مثل سایر دلایل اثبات ارزیابی می نماید. هرگاه نتیجه ارزیابی محکمه با نظر

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۸۳

اهل خبره وفق نداشت دلایل رد آن را به صورت مفصل در فیصله انعکاس دهد.

فصل یازدهم

تنظيم اجرآت مقدماتی در قضایای مدنی

مادة يكصدو ندويم:

قضیه مدنی که طبق حکم مادة (۱۸) این قانون از طرف تحریرات محکمه به ملاحظه رئیس، معاون یا قاضی محکمه رسانیده می‌شود
تابع رعایت مراتب ذیل می‌شود:

- ۱- در محاکمی که تعداد قضات اصلی یا خدمتی بیش از سه نفر باشد رئیس یا معاون محکمه دو نفر قاضی را از جمله قضات به خاطر مطالعه مقدماتی قضیه تعیین و اوراق از طرف تحریرات محکمه بدون تأخیر به هیأت مؤظف قضائی سپرده می‌شود.
- ۲- در محاکم شهری، ولسوالی، علاقه داری و ناحیوی که تعداد قضات کمتر از سه نفر باشد قضات یا قاضی موجود می‌تواند مطالعه مقدماتی قضایای واردہ را انجام و در زمینه تصمیم اتخاذ نماید.

مادة يكصدوندو دوم:

در صورتی که رسیدگی در قضایای مدنی ایجاب ثبت قیمت، تحدید، تعیین اندازه، تصفیه یا تشخیص سایر حالات ضروری را در مدعی بها نماید محکمه مطابق احکام فصل دهم باب دوم این قانون اجرآت می‌کند.

قانون اصول محاکمات مدنی

مادة يكصد و نود و سوم:

هرگاه محکمه هنگام بررسی تشخیص حالات مدعی بها مستقیماً یا به اثر اظهارات شفاهی طرفین در یابد که کشف جهات واقعی قضیه و رسیدگی عادلانه در ماهیت آن تحلیل بعضی موضوعات دیگر را ایجاب می‌کند قرار قضائی مبنی بر تحلیل موضوعات مشخص را صادر طبق احکام مواد (۱۷۹) الی (۱۸۲) این قانون اجرآت می‌نماید.

مادة يكصدوندو و چهارم:

هرگاه محکمه به کشف بعضی حالات خاص قضایای مدنی ضرورت احساس نماید می‌تواند به اظهارات و دلایل طرفین اطمینان و در غیر آن در زمینه از مراجع مربوط بدون استرداد اوراق طالب معلومات شود.

مادة يكصدو نودو پنجم:

تحریرات محکمه مکلف است بعد از وصول معلومات مندرج مواد (۱۹۲) الی (۱۹۴) این قانون سوابق قضیه را به هیأت قضائی ارائه نمایند.

مادة يكصدوندو ششم:

محکمه نمی‌تواند بدون ضرورت مؤجه اوراق قضایای مدنی را مسترد نماید.

مادة يكصدوندو هفتم:

محکمه نمی‌تواند سیر جریان و رسیدگی قضایای مدنی را بدون دلایل مؤجه معطل کند.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۸۵

ماده یک صد و نو دو هشتمن:

صدر قرار قضائی در ماهیت دعوی مدنی جز در حالاتی که قانون
تصریح نموده باشد جوازدارد.

ماده یک صد و نو دو نهم:

رؤسای دیوانهای ستره مکمه، رؤسای محاکم، معاونین، رؤسای
دیوانهای محاکم ولایات، لوی ولسوالی، محاکم شهری، ولسوالی،
علاقداری و ناحیوی مکلف اند فهرست قضایای مدنی را با توضیح
نوع دعوی و شهرت طرفین دعوی ترتیب و به اساس آن اجرآت نمایند.

ماده دو صدم:

مراحل محاکماتی قضایای مدنی با تعقیب طرف دعوی حد اکثر تا
چهار ماه اكمال و حکم قضائی صادر می گردد.

ماده دو صدو یکم:

مدت مندرج ماده (۲۰۰) این قانون نظر به خصوصیت بعضی قضایای به
اساس دلایل مستند و مؤجه تا یک ماه دیگر قابل تمدید می باشد.

ماده دو صدو دوم:

آغاز مدت رسیدگی قضائی بعد از درج دعوی مدعی، به فورمۀ خاص
آن مدار اعتبار است.

ماده دو صدو سوم:

تشخیص مدعی از مدعی علیه و تفریق خارج از ذوالید حقیقی در
مرحلۀ اول توسط صدور قرار قضائی صورت می گیرد.

..... ۱۸۶ قانون اصول محاکمات مدنی

فصل دوازدهم

جريان محاکمه و حضور اشخاص شامل قضیه

مادة دوصدو چهارم:

مدعی و مدعی عليه مکاف اند که خود یا وکیل، ولی، وصی یا قیم آنها با اسناد مربوط به محکمه حاضر شوند.

مادة دوصدو پنجم:

در جلسات قضائی علاوه بر طرفین دعوی و خارنوال مدنی نماینده ارگانهای دولتی، مؤسسات و اشخاص ثالث اشتراک نموده می‌توانند.

مادة دوصدو ششم:

وکالت خط تا صدور فیصله محکمه ای که دعوی در آن دایر است اعتبار دارد مورد آتی از این حکم مستثنی است:
در صورتی که در وکالت خط صراحتاً صلاحیت استدعا، اعتراض بر حکم و اعاده محکمه، تقديم دعوی و تعقیب آن الى درجه اخیر محکم به وکیل تفویض شده باشد.

مادة دوصدو هفتم:

قضات و کارمندان اداری محاکم نمی‌توانند امر وکالت را انجام دهند به استثنای مواردی که دعوی زوج، زوجه، پدر، پدر کلان، مادر، مادر کلان، پسر و دختر آنها در میان باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۸۷

ماده دوصدو هشتمن:

قضات و کارمندان محاکم در دعوی خود اصلاتاً و در دعوی اشخاص مندرج ماده (۲۰۷) این قانون به صفت وکیل، ولی، وصی و قیم اقدام کرده می‌توانند.

ماده دوصدونهم:

طرفین دعوی به رعایت نوبت به اتاق محکمه رهنمایی و به ترتیب آتی حالات شان بررسی می‌شود:

- ۱- محکمه تشخیص می‌نماید که کدام آنها به حیث اصیل و کدام یکی به صفت وکیل، ولی، وصی و قیم به محکمه حاضر شده است.
- ۲- اشخاصی که نیابتاً به محکمه حاضر می‌شوند و مؤظفین محکمه سند صلاحیت شانرا به دوسیه می‌گذارند.
- ۳- استدعاى مدعى، کلیه استناد و اوراق طرفین از طرف تحریرات محکمه تنظیم می‌گردد.

ماده دوصدودهم:

مدعی صورت دعوی خود را به تفصیل لازم در دو نسخه تقدیم می‌دارد در صورت عدم صحت دعوی، مدعی به تصحیح دعوی مکلف می‌شود.

ماده دوصدو یازدهم:

در صورت صحت دعوی مدعی و رعایت حکم مندرج ماده (۲۶) این قانون مدعی علیه مکلف است در مدت معین جواب تحریری خود را به محکمه تقدیم نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی

۱۸۸

ماده دوصد و دوازدهم:

محاکمه بعد از تقدیم جواب تحریری مدعی علیه تاریخ جلسه محاکمه را به طرفین دعوی تفهیم می‌دارد.

ماده دوصد و سیزدهم:

هرگاه طرفین دعوی بروز معین به جلسه قضائی حاضر شوند رسمیت جلسه اعلان و قرار ذیل اجرآت می‌گردد:

۱- دفاعیه تحریری مدعی علیه متعاقب دعوی مدعی در فورمه خاص (صورت حال) درج و بعداً دعوی مدعی و دفاعیه مدعی علیه به حضور طرفین در جلسه قضائی قرائت و محتویات دعوی و دفاعیه به جانبین تفهیم می‌گردد.

۲- بعد از قرائت دعوی مدعی و جوابیه مدعی علیه اولاً به مدعی موقع داده می‌شود تا دعوی و استناد مربوط را توضیح نماید، ثانیاً به مدعی علیه موقع داده می‌شود تا جوابیه خود را در برابر دعوی مدعی بالایه استناد توضیح نماید.

۳- رئیس جلسه و اعضای هیأت قضائی در مورد ابهام و تناقض از طرفین استیضاح می‌نماید.

۴- منشی جلسه مکلف است به امر رئیس محاکمه رویداد جلسه، توضیحات چگونگی رفع ابهام و تناقض ادعای مدعی و مدعی علیه را یاد داشت و ثبت آن را در ختم محاکمه بعد از قرائت به اعضای طرفین دعوی و هیأت قضائی برساند.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۸۹

ماده دوصدو چهاردهم:

حضور کامل هیأت قضائی در حین مذاکرات و جلسات قضائی ضروری است در غیاب رئیس جلسه و یا یکی از اعضای هیأت قضائی، جلسه دایر شده نمی‌تواند.

ماده دوصدو پانزدهم:

در مدعی بهای غیر منقول بعد از صحت دعوی مدعی اقامه شهود ذوالیدی حتی است.*

ماده دوصدو شانزدهم:

هر گاه یکی از طرفین دعوی در اثنای محاکمه اسناد اثباتیه ای را ارائه نمود که در اوراق مورد مطالعه قبلی محکمه، شامل نبود محکمه اوراق مذکور را بدون موجبات آتی قبول کرده نمی‌تواند:
۱- قناعت محکمه به این‌که ارایه اوراق مذکور در آن وقت ممکن نبوده.
۲- موجودیت عذر معقول دیگری مبنی بر عدم تقدیم اوراق مذکور در آن وقت.

ماده دوصدو هفدهم:

در صورت تحقق یکی از حالات مندرج ماده (۲۱۶) این قانون، محکمه جهت غور بر موضوع جلسه قضائی دیگری را تعیین می‌نماید.

* ماده ۲۱۵ تغییل گردیده، در بخش تغییلات مراجعه شود.

قانون اصول محاکمات مدنی

مادة دو صدو هجدهم:

طرفین دعوی می‌توانند دعوی و دفاعیه‌های را که به داخل نسخه‌های جداگانه به محکمه تقدیم نموده اند قبل از دوران دعوی برای یک مرتبه به اصلاح، تعديل، تنقیص یا تزئید در آن مباردت ورزند مشروط بر اینکه اصلاح مذکور از حیث زیادت و یا نقصان به ماهیت دعوی و دفاع تغییری وارد ننماید.

مادة دو صدو نزدهم:

طرفین دعوی نمی‌توانند در مقابل هر جزء، مدعیات و مدافعت و اعتراضات شان که در یک صورت دعوی آمده است فیصله جداگانه را از محکمه مطالبه ننمایند.

مادة دو صدو بیستم:

هرگاه جریان دعوی و محاکمه و اصدار حکم در یک جلسه انجام نیابد تاریخ دیگری به جلسه بعدی تعیین و به طرفین تفهیم می‌گردد.

مادة دو صدو بیست و یکم:

هرگاه یکی از طرفین دعوا در اثنای محاکمه فوت نماید بنا بر طلب جانب مقابل، ورثه متوفی مذکور به محکمه جلب و محاکمه از نقطه توقف مجدداً آغاز می‌یابد.

مادة دو صدو بیست و دوم:

در صورتی‌که مدعی برای اثبات دعوی خود تقاضای وقت اضافی نماید محکمه مدت لا زمه برایش مهلت می‌دهد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۹۱

مادة دو صدو بیست و سوم:

هرگاه به اوراق و استناد مربوط به دعوی، مدعی و یا دفع مدعی علیه که در دوایر و مؤسسات دولتی مختار و خصوصی موجود باشد در جریان محاکمه ضرورت احساس گردد بغرض استحصال همچو استناد و اوراق مهلت داده می‌شود.

مادة دو صدو بیست و چهارم:

هر گاه وصول اوراق توسط طرفین دعوی میسر نگردد محکمه می‌تواند اوراق مورد ضرورت را از مراجع مربوط رسماً مطالبه نمایند.

مادة دو صدو بیست و پنجم:

هرگاه طرف دعوی از مندرجات اوراق و استنادی که به غرض اثبات دعوی به محکمه تقدیم می‌شود منکر و یا ادعای جعل آن را نماید حسب احکام فصل (۱۵) این باب اجرآت و رسیدگی می‌گردد.

مادة دو صدو بیست و ششم:

دعوی حادث متولد از دعوی اصلی که در اثنای جریان دعوی از طرف مدعی و یا مدعی علیه تقدیم می‌شود، محکمه آنرا در ضمن دعوی اصلی رسیدگی و فیصله می‌کند.

مادة دو صدو بیست و هفتم:

محکمه به دعوی حادث که ایجاب رسیدگی عاجل را نماید قرار قضائی صادر و این قرار نهایی می‌باشد.

مادة دو صدو بیست و هشتم:

هرگاه دعوی حادث ناشی از دعوی اصلی در محاکم فوقانی مطرح گردد به محکمة اولی احاله می‌شود.

۱۹۲ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة دوصدوبيست و نهم:

دعوى حادث طى مراتب مقدماتى را ايجاب نمى کند.

مادة دوصدو سى ام:

محكمه در قضایای که رغبت طرفین را به اصلاح احساس نماید به تعیین مصلحین توصیه می دارد.

مادة دوصدوسي و يكم:

(۱) هرگاه طرفین دعوى بین خود اصلاح نمایند در صورتى که قبل از دوران دعوى و جريان محكمه باشد اصلاح خط تحرير و به موضوع شان خاتمه داده می شود.

(۲) هرگاه اصلاح در جريان دوران دعوى و محاكمه صورت بگيرد صورت اصلاح درج فيصله گردیده به تجويز اصلاح و ختم مذازعه طرفين حكم صادر می شود.

مادة دوصدوسي و دوم:

در صورتى که طرفين به اصلاح موافقه ننمایند محكمه موضوع را تحت دوران قرار داده فيصله صادر می کند.

مادة دوصدوسي و سوم:

تحريرات محكمه مكلف است در جريان محاكمه مراتب آتى را در نظر گرفته ثبت محضرنمايد:

۱- اسم رئيس جلسه و هيأت قضائى، شهرت طرفين دعوى و اسم ترجمان اگر موجود باشد.

۲- اظهارات طرفين.

۳- اسماء شهود با شهرت مكمله شان.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۹۳

- ۴- خلاصه مندرجات اسنادی که طرفین ارائه می‌دارند.
- ۵- تدقیقاتی که از طرف محکمه جراً می‌شود.
- ۶- تصمیمی که از طرف محکمه گرفته می‌شود.

ماده دوصدوسی و چهارم:

در صورت عدم ختم محاکمه و موکول شدن جریان آن به روز دیگر و روزهای بعدی جلسات قضائی به ترتیب ماده (۲۳۲) این قانون در حضر قید و اجرآت صورت می‌گیرد.

ماده دوصدوسی و پنجم:

محضر، سایر اوراق و اسناد قابل نگهداشت یکجا با سوابق قضیه در محکمه حفظ می‌شود.

ماده دوصدوسی و ششم:

بعد از تحقیق و تدقیق قضیه رسیدگی به دلایل، رئیس جلسه از شاملین قضیه توضیحات اضافی را مطالبه می‌نماید در صورتی که طرفین توضیحاتی نداشته باشند رئیس جلسه ختم تحقیق قضیه را اعلان و محکمه به مباحثات قضائی می‌پردازد.

ماده دوصدوسی و هفتم:

مباحثات قضائی حاوی اظهارات اشخاص شامل قضیه بوده که به ترتیب آتی صورت می‌گیرد:

- ۱- اظهارات مدعی و یا ممثل قانونی وی.
- ۲- اظهارات مدعی علیه و یا ممثل قانونی وی.
- ۳- اظهارات شخص ثالثی که در جریان رسیدگی قضیه عریضه جدا گانه در مورد دعوی ارائه نماید.

۱۹۴ قانون اصول محاکمات مدنی

- ۴- نظر خارنوال مدنی شامل قضیه.
- ۵- سایر مطالبیکه ممکن برای سریع محاکمه گردد.

مادة دوصدوسي و هشتم:

اشتراک کننده کان مباحثات قضائی مندرج ماده (۲۳۷) این قانون نمی تواند در اظهارات خود به حالات و دلائلیکه به محکمه توضیح نشده و در جلسه قضائی تحقیق نگرددیه است استثنانماید.

مادة دوصدوسي و نهم:

در صورتیکه دعوی بعد از طی مراتب به درجه اصدار حکم رسیده باشد تبدیل ذات یا تغییر صفات طرفین مانع صدور و ابلاغ حکم نمی گردد. هدف از تبدیل ذات فوت و از تبدیل صفات حدوث جنون و افلas است.

مادة دوصدو چهل:

محکمه در اثنای دوران دعوی در خواست شخص ثالث مبنی بر مطالبه حق، صلاحیت مداخله در دعوی و حضور در محاکمه را می پذیرد.

در صورتیکه مراحل قانونی حکم به پایان رسیده باشد ابلاغ حکم محکمه به طرفین دعوی از اثر این در خواست به تعویق نمی افتد.

مادة دوصدو چهل و یکم:

رئیس جلسه در پایان تحقیق و تدقیق دعوی، مباحثات قضائی و اظهار طرفین مبنی بر نداشتن کدام مطلب اضافی برای گفتن، ختم محاکمه را به آنها اعلام می دارد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۹۵

ماده دوصدو چهل و دوم:

حق اظهارات طرفین بعداز اعلام و اختتام محاکمه خاتمه پیدا می کند.

ماده دوصدوچهل و سوم:

هیأت قضائی بعد از ختم محاکمه به غرض اخذ تصمیم و تنظیم نص حکم به اتاق مشوره قضائی داخل و قبل از آن موضوع از طرف رئیس جلسه به اطلاع حاضرین رسانیده می شود.

ماده دوصدو چهل و چهارم:

بعد از اخذ تصمیم و تنظیم نص حکم هیأت قضائی به اتاق جلسه مراجعه نموده رئیس جلسه حکم محکمه را اعلان، میعاد شکایت و فرجام خواهی را توضیح می دارد.

ماده دوصدوچهل و پنجم:

هر گاه جلسه در دفتر کار هیأت قضائی دایر شده باشد همزمان با اعلان ختم محاکمه، حاضرین از اتاق خارج بعد از اخذ تصمیم جهت ابلاغ حکم به طرفین دعوی اجازه حضور داده می شود.

فصل سیزدهم

فیصله و حکم محکمه

ماده دوصدو چهل و ششم:

تصمیم هیأت قضائی که در ماهیت دعوی بعد از جریان محاکمه اتخاذ می شود به صورت فیصله صادر می گردد.

ماده دوصدو چهل و هفتم:

فیصله محکمه باید قانونی و مستدل باشد.

۱۹۶ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة دوصدو چهل و هشتمن:

محکمه فیصله را صرف به استناد دلایلی صادر می‌نماید که در جلسه قضائی تحقیق و گردآوری شده است.

مادة دوصدو چهل و نهم:

حين اصدار حكم در اتاق مشوره صرف هيأت قضائي مربوط می‌تواند موجود باشد و حضور سایر اشخاص جواز ندارد.

مادة دوصدو پنجمانم:

حكم محکمه به اکثریت آراء هیأت قضائی به ترتیبی صادر می‌گردد که او لاً اعضاء و بعداً رئیس جلسه ابراز رأی می‌نماید. هیچ یک از اعضاء هیأت قضائی حق ندارد بدون مجوز قانونی از ابراز رأی استکاف ورزد.

مادة دوصدو پنجماه و یکم:

هرگاه یکی از اعضاء هیأت قضائی با فیصله اکثریت موافق نباشد نظر مشخص خود را به ورقه جدا گانه تحریر و بعد از امضاء و مهر ضم فیصله می‌نماید این نظر در جلسه قضائی قرائت نمی‌شود.

مادة دوصدو پنجماه و دوم:

افشای نظریات که از طرف قضات در اتاق مشوره ابراز می‌شود مجاز نیست.

مادة دوصدو پنجماه و سوم:

فیصله توسط رئیس جلسه قضائی یا یکی از قضات سهیم در اصدار حکم تحریر و از طرف هیأت قضائی مهر و امضاء می‌گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۹۷

ماده دو صد و پنجاه و چهارم:

فیصله مشتمل از بخش های مقدمه، تشریح، استدلال نتیجه و نص حکم می باشد.

ماده دو صد و پنجاه و پنجم:

بخش مقدمه فیصله شامل مطالب ذیل است:

- ۱- نام محکمه حاکمه، اسم رئیس جلسه، اعضای قضائی، منشی جلسه، خارنوال در صورتی که در جلسه اشتراک نماید.
- ۲- شهرت مکمل مدعی، مدعی علیه با توضیح سکونت، پیشه، وظیفه، محل پیشه وظیفه، نمبر تذکرہ تابعیت و محل صدور آن، شهرت سایر اشخاص شامل قضیه، وکلا و ممثليان قانونی آنها.
- ۳- تشخیص نوع موضوع دعوا.
- ۴- نمبر، تاریخ و محل صدور فیصله، تاریخ ابلاغ، تعداد اوراق فیصله و ضمایم آن.

ماده دو صد و پنجاه و ششم:

بخش تشریحی فیصله حاوی مطالب ذیل است:

- ۱- صورت دعوا مدعی، مدافعت مدعی علیه و سایر مطالبات طرفین دعوا.
- ۲- اقرار یا انکار.
- ۳- شهادت شهود، قبول و یا رد آن.
- ۴- استتاب، قرائن قاطعه و قرائن مستتبه.
- ۵- حلف یا نکول.
- ۶- خلاصه جریان محاکمه.

قانون اصول محاکمات مدنی

مادة دو صدو پنجاه و هفتم:

بخش استدلال فیصله حاوی مطالب ذیل است:

- ۱- صورت تحقیق قضیه در محکمه.
- ۲- وسائل اثبات یا نفی و توضیح دلایل.
- ۳- استدلا لی که محکمه به اساس آن دلایل ارائه شده را قبول و یا رد می نماید.
- ۴- تذکر ماده قانونی که مورد استناد محکمه قرار می گیرد.

مادة دو صدو پنجاه و هشتم:

بخش نتیجه فیصله حاوی مطالب ذیل است:

- ۱- عدم اثبات دعوی.
- ۲- الزام مدعی علیه.
- ۳- اندازه تعویض یا خسارات محکوم به.
- ۴- مصارف محکمه.

مادة دو صدو پنجاه و نهم:

نص حکم فیصله حاوی مطالب ذیل است:

- ۱- ذکر تاریخ جلسه قضائی و صدور حکم به اکثریت یا اتفاق آراء.
- ۲- انکاء به دلایل مشخص با ذکر ماده قانون.
- ۳ - ذکر طرفین دعوی.
- ۴ - تعیین محکوم به.
- ۵ - رد دعوی.
- ۶- ترك خصومت.
- ۷- عدم اثبات دعوی.
- ۸- الزام مدعی علیه.

قانون اصول محاکمات مدنی ۱۹۹

ماده دوصدو شصتم:

نص حکم باید قاطع، صریح و عاری از هر نوع تعقید لفظی و معنوی باشد.

ماده دوصدو شصت و یکم:

۱- حکم محکمه بعد از انجام محاکمه بدون تأخیر به طرفین ابلاغ می- گردد.

۲- فیصله محکمه در ظرف ده روز تنظیم، ترتیب و صادر می شود.

ماده دوصدو شصت و دوم:

هیأت قضائی نمی تواند بعد از ابلاغ حکم در قضیه، فیصله خود را تعديل یا نقض نماید.

ماده دوصدو شصت و سوم:

محکمه در هر حال می تواند اغلاط املایی، انشایی و اشتباهات عددی را در فیصله تصحیح نماید، هیأت قضائی اغلاط و اشتباهات در فیصله را تصحیح و در ذیل آن امضاء می نمایند.

ماده دوصدو شصت و چهارم:

در صورت وجود ابهام در حکم یا فیصله، محکمه می تواند نظر به عریضه اشخاص شامل قضیه بدون تغییر دادن متن فیصله آن را توسط هیأت قضائی در جلسه توضیح نماید مشروط بر این که فیصله تطبیق نشده باشد.

ماده دوصدو شصت و پنجم:

در صورتی که تطبیق فیصله نهایی مستلزم پرداخت وجه مالی باشد، محکمه می تواند نظر به عریضه اشخاص شامل قضیه با نظر داشت

۲۰۰ قانون اصول محاکمات مدنی

ثبتیت وضع دارایی محکوم علیه یا حالات دیگر در نص حکم پرداخت به اقساط را تجویز نماید.

مادةً دوصد و شصت و ششم:

فیصلهٔ محکمه در حالات ذیل کسب قطعیت می‌نماید:

- ۱- انقضای میعاد شکایت بدون عذر قانونی.
- ۲- تقديم شکایت یا اعتراض به محکمة فوکانی در صورتی‌که به رسیدگی قضیه در محکمة فوکانی فیصلهٔ نقض نشود.

فصل چهاردهم

قرار محکمه

مادةً دوصد و شصت و هفتم:

قرار محکمه تصمیم قضائی است که متوجه ماهیت دعوا نبوده در شکل رسیدگی صورت گیرد.

مادةً دوصد و شصت و هشتم:

قرار محکمه در اتفاق مشوره مطابق حکم مادهٔ (۲۴۳) این قانون توسط هیأت قضائی صادر می‌گردد.

مادةً دوصد و شصت و نهم:

محکمه می‌تواند در موضوعات عادی بدون رعایت حکم مادهٔ (۲۶۸) این قانون بعد از مشورهٔ هیأت قضائی قرار صادر و آن را درج محضر نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۰۱

مادة دو صدو هفتادم:

قرار محکمه عندالصدور ابلاغ می گردد.

مادة دو صدو هفتاد و یکم:

قرار محکمه حاوی مطالب ذیل است:

۱- تاریخ و محل صدورقرار.

۲- نام محکمه صادر کننده قرار، ترکیب محکمه و منشی جلسه قضائی.

۳- اشخاص شامل قضیه موضوع مورد منازعه.

۴- موضوعی که راجع به آن قرار صادر می گردد.

۵- علل و اسبابی که محکمه به موجب آن قرار خود را صادر نموده است.

۶- اتکاء قانونی محکمه.

۷- نتیجه گیری و تصمیم نهایی هیأت قضائی.

۸- تعیین میعاد شکایت علیه قراری که قانوناً قطعی نباشد.

۹- تذکر قطعی بودن قرار در مواردی که قرار مطابق به احکام قانون نهایی پنداشته شده باشد.

فصل پانزدهم

اسباب حکم (وسایل ثبوت)

مادة دو صدو هفتادو دوم:

وسایل ثبوت که اسباب حکم را تشکیل می دهند قرار ذیل است:

۱- اقرار.

۲- بینه (اسناد، شهود،証人 قاطعه و مستتبته).

۳- یمین (سوکند).

۲۰۲

قانون اصول محاکمات مدنی

۴- نکول.

مادة دوصدو هفتاد و سوم:

قرار عبارت از اخبار به امری است در مکمله که بقای حق طرف دعوی و یا حالتی را علیه مقریثات سازد.

مادة دوصدو هفتاد و چهارم:

اقرار مقر دارای اهلیت حقوقی و قانونی نزد مکمله در صورتی مدار اعتبار است که ظاهر الحال مکذب آن نباشد.

مادة دوصدو هفتاد و پنجم:

اقرار مقید به قبول مقر له حاضر نیست اما رد آن از طرف مکمله صورت گرفته می تواند در صورتی که قسمتی از اقرار مقر توسط مکمله رد گردد اقرار در مابقی صحت دارد.

مادة دوصدو هفتاد و ششم:

اقرار به حق غایب تا زمان اطلاع و تصدیق غایب از اقرار مقر، نافذ نمی گردد.

مادة دوصدو هفتاد و هفتم:

رجوع از اقراری که مطابق حکم ماده (۲۷۳) این قانون صورت گرفته باشد اعتبار ندارد.

مادة دوصدو هفتاد و هشتم:

اقرار به مشاع در سهم افزای ناشده صحت دارد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۰۳

مادة دو صدو هفتاد و نهم:

هرگاه مدعی علیه نزد محاکمه به ادعای مدعی اقرار کند محاکوم علیه شناخته می شود.

مادة دو صدو هشتاد:

هرگاه مدعی علیه انکار نماید مدعی مکلف است مدارک اثباتیه را جهت اثبات ادعای خود به محاکمه تقدیم کند.

مادة دو صدو هشتاد و یکم:

مدارک اثباتیه قرارذیل است:

- ۱- استناد.
- ۲- شهادت شهود.
- ۳- قرائن.

مادة دو صدو هشتاد و دوم:

استناد دو نوع است:

- ۱- استناد رسمی.
- ۲- استناد عرفی.

مادة دو صدو هشتاد و سوم:

استناد رسمی و عرفی استنادی است که در فقره (۱ و ۲) مادة (۹۹۱) قانون مدنی تصریح گردیده است.

مادة دو صدو هشتاد و چهارم:

استناد رسمی در مورد مقر، ورثه و قایم مقام آن قبل از دوران دعوى قابل اعتبار و دلیل الزام است.

۲۰۴ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة دوصدوهشتاد و پنجم:

شخصی که در استناد رسمی به حیث شهود معرفت پذیرفته شده و ادعای ملکیت مندرج سند را برای خود نماید سند رسمی مذکور قبل از دوران دعوی علیه وی دلیل الزام است.

مادة دوصدوهشتاد و ششم:

دعوی مدعی بر خرد استناد رسمی با ارائه سند مبطل از طرف مدعی علیه باطل یا به اقرار مدعی علیه ثابت می گردد.

مادة دوصد و هشتاد و هفتم:

فرامین، استناد رسمی، فیصله ها و قرار های قطعی محکمه در صورتی که عاری از جعل و تزویر بوده و دارای ثبت محفوظ به اداره دولتی یا دیوان قضایا باشد استناد مثبته شناخته شده دلیل اثبات و الزام است.

مادة دوصدوهشتاد و هشتم:

استناد رسمی که در ترتیب و تنظیم آن شروط و احکام قانون رعایت نشده باشد حیثیت استناد عرفی را دارد.

مادة دوصدو هشتاد و نهم:

استناد عرفی که بین طرفین تحریر و به امضاء مهر و یا شصت شان رسیده باشد در صورتی که جانین مهر و امضا و شصت شان را تصدیق کنند مانند استناد رسمی قابل اعتبار می باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۰۵

مادة دوصدونه‌م:

سند عرفی که به خط و کتابت شخص تحریر و امضا شده در صورتی که خط و امضای وی ذریعه کارشناس مربوط و اهل خبره ثبیت گردد مانند سند رسمی مدار اعتبار است.

مادة دوصدونه‌بکم:

اشخاصی که اسناد عرفی به مهر، امضاء و یا شصت شان در یک خصومت ارائه می‌شود مکلف اند که مهر و امضاء و یا شصت خود را تصدیق و یا انکار نمایند سکوت در حکم انکار است.

مادة دوصدونه‌دوم:

وارث به تصدیق یا انکار مهر، امضاء و شصت مورث خویش مجبور ساخته نمی‌شود صرف حق اقرار، انکار یا اظهار بی خبری را دارد.

مادة دوصدو نودوسوم:

مینوت مکاتیب، تلگرام و سایر اوراق امضاء شده شعبات که در دفتر مربوط وجود داشته باشد حیثیت اسناد عرفی را دارد.

مادة دوصدو نودوچهارم:

درج شهادت دو نفر شاهد معرفت که اهليت ادای شهادت را داشته باشند در تمام وثائق محاکم حتمی است. اشخاص معروف عندالمحکمه ازین حکم مستثنی است.

مادة دوصدونه‌پنجم:

در صورت تعدد وارث و شريک هرگاه بعضی از آنها وثيقه را ترتیب نموده باشند اين وثيقه صرف در قسمت ترتیب کننده گان مدار اعتبار بوده شامل متباقی وارثین و شركاء شده نمی‌تواند.

۲۰۶ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة دو صدو نود و ششم:

- (۱) قاضی نمی تواند در محکمه ای که اجرای وظیفه می نماید برای خود، پدر، پدر کلان، مادر، مادر کلان، اولاد، برادر، خواهر، زوجین، به کارکنان محکمه مربوطه وثیقه ترتیب بدهد.
- (۲) پذیرش اشخاص مندرج فقرة (۱) این ماده به حیث شهود، اهل خبره یا مترجم از طرف قاضی محکمه مربوطه جواز ندارد.

مادة دو صدو نود و هفتم:

وثایق اشخاص مندرج ماده (۲۹۶) این قانون در محکمه همچوار ترتیب می گردد.

مادة دو صدو نود و هشتم:

وارسی از عرایض مبنی بر مشبوهیت و جعل اسناد رسمی مربوط محکمة ابتدائیه ذیصلاح می باشد.

مادة دو صد و نود و نهم:

هرگاه عرایض راجع به مشبوهیت جعل یا تزویر اسناد به مراجع دیگری تقدیم گردد به محکمه علاقه داری، ناحیوی، شهری یا ولسوالی مربوط رجعت داده می شود.

* ماده (۲۹۸) تعديل گردیده در بخش تعديلات مراجعه شود.

* ماده (۲۹۹) تعديل گردیده، در بخش تعديلات مراجعه شود

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۰۷

ماده سه صد:

هرگاه ادعا در باره استناد مبنی بر مشبوهیت و جعل ایجاب اثبات را نماید تعقیب جزائی موضوع الی دوران نهایی حق العبدی معطل می-
گردد.*

ماده سه صد و یکم:

هرگاه محکمه بعد از ارزیابی دلایل، ادعای مشبوهیت و جعل را وارد نداند قرار عدم دوران دعوی را صادر، علیه این قرار استیناف خواهی صورت گرفته می‌تواند.

ماده سه صد و دوم:

هر گاه محکمه بعد از ارزیابی دلایل، ادعای مشبوهیت و جعل را وارد بداند قرار دوران دعوی مشبوهیت و جعل را صادر و به مدعی تقهیم می‌نماید تا صورت دعوی خود را ارائه بدارد.*

ماده سه صد و سوم:

(۱) هر گاه ظواهر امر، سند ارائه شده یکی از طرفین دعوی را در نظر محکمه مشبوه جلوه دهد محکمه می‌تواند مثای آنرا از مرجع ترتیب دهنده رسماً مطالبه نماید.

(۲) حکم مندرج فقره (۱) این ماده در صورت اشتباه در تصدیق ارائه شده نیز تطبیق می‌گردد.

* مواد ۲۹۸ و ۳۰۰ تغییر گردیده، در بخش تعديلات مراجعت شود.

* ماده ۳۰۲ تغییر گردیده، در بخش تعديلات مراجعت شود.

۲۰۸ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده سه صد و چهارم:

- (۱) بر آمدگی ها و یا عباراتی که بین السطور یا در حاشیه یک سند رسمی تحریر گردیده اعتبار ندارد.
- (۲) درصورتی که اضافات مندرج فقره (۱) این ماده به تصدیق و امضاء مفر و مقله و شهود سند رسیده از طرف ترتیب کننده مهر و امضاء شده باشد مدار اعتبار است.

ماده سه صد و پنجم:

عباراتی که از طرف دائن در روی و ظهر یک سند دست داشته مدیون دایر به رسیدن کل دین و یا قسمتی از آن تحریر گردیده در صورتی مدار اعتبار است که دائن به صحت آن معتبر بوده و یا به خط و کتابت وی تحریر و امضاء شده باشد.

ماده سه صد و ششم:

طرفیکه اصل سند او نزد مقامات رسمی قید بوده و با وجود ضرورت ارائه سند به محکمه به دلایل مؤجه از ارائه آن عاجز باشد می تواند توسط محکمه اصل سند را مطالبه نماید. مصارف ناشی از این امر بدوش صاحب سند است.

ماده سه صد و هفتم:

استنادی که در خارج کشور ترتیب گردیده در حالی مدار اعتبار قرار گرفته می تواند که سند مذکور از طرف یکی از نماینده گی های سیاسی جمهوری افغانستان ترتیب و تصدیق گردیده و وزارت امور خارجه نیز از صحت آن رسماً اطمینان داده باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۰۹

ماده سه صد و هشتم:

در صورت استناد به سندی که به لسان خارجی ترتیب گردیده است استناد کننده مکلف است اصل سند را همزمان با ترجمه مصدقه آن به محکمه ارائه نماید.

هرگاه ترجمه سند ارائه شده مورد قبول جانب مقابل و یا محکمه واقع نشود به ترجمه مجدد آن از جانب محکمه به مصرف ارائه کننده سند اقدام می‌گردد. در صورت مطابقت ترجمه دوم با ترجمه اول حق مراجعاً متضرر بجانب مقابل اخلال نمی‌شود.

ماده سه صد و نهم:

هرگاه دعاوی مشبوهیت و جعل سند ارایه شده در اثای جلسه محکمه به عمل آید چگونگی آن در فورمه خاص دعوی رسانیده شده امضاء و شصت ادعا کننده در ذیل آن گرفته می‌شود.

ماده سه صد و دهم:

(۱) هرگاه سند مورد ادعای مشبوهیت و یا جعل در ماهیت دعوی مؤثر نباشد، نزد محکمه مدار اعتبار نبوده، مدارک و استناد دیگری مدعی را استماع می‌نماید.

(۲) هرگاه سند ارائه شده ای مورد ادعای مشبوهیت و جعل در ماهیت دعوی مؤثر باشد محکمه قرارمنی بر رسیدگی دعوی مشبوهیت یا جعل را صادر و اصل دعوی دایر شده را الی طی مراحل نهایی متوقف می‌سازد.

۲۱۰ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده سه صد و یازدهم:

مدعی مشبوهیت و جعل مکلف است که ادعای خود را در ظرف یکماه در
محکمة ذیصلاح تعقیب نماید.*

ماده سه صد و دوازدهم:

هر گاه مدعی مشبوهیت و جعل بدعوی خود بدون عذر مؤجه در میعاد
مندرج ماده (۳۱۱) این قانون حاضرنگردد محکمه برای حضور مدعی
تاریخ دیگر تعیین و ابلاغ می‌نماید. در صورتی که مدعی باز هم در مدت
معینه دعوی مشبوهیت و جعل را تعقیب نکند برای ادعای وی مبنی بر
مشبوهیت و جعل میعاد دیگری تعیین نه گردیده محکمه طرفین را جلب
و به اصل دعوی شده رسیدگی می‌نماید.*

ماده سه صد و سیزدهم:

هر گاه رسیدگی دعوی جعل از طرف محکمه دیگری غیر از محکمة
ذیصلاح دعوی اصلی، صورت بگیرد محکمه رسیدگی کننده جعل مکلف
است از نتیجه اجرآت خود به محکمه ای که اصل دعوی را رسیدگی می
نماید وقتاً فوقتاً اطلاع دهد.*

ماده سه صد و چهاردهم:

رعایت نکات آتی در رسیدگی اسناد مشبوه و جعلی ضروری است:

۱- دقت در خط.

* مواد ۳۱۱ و ۳۱۲ حذف گردیده، در بخش تعديلات مراجعه شود.

* ماده ۳۱۳ تعديل گردیده، در بخش تعديلات مراجعه شود.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۱۱

- ۲- دقت در امضاء.
- ۳- دقت در مهر.
- ۴- دقت در نشان شصت.
- ۵- گل و تراش و قلم خورده‌گی بدون تصحیح.
- ۶- برآمدگی بدون مهر و امضاء.
- ۷- فوتوی مشمولین وثیقه.
- ۸- تفاوت در اصل و ثبت و ثیقه.

مادة سه صدو پا نزدهم:

طرز رسیدگی ادعا مشبوهیت و جعل علاوه‌بر احکامی که در این قانون پیش بینی شده توسط لایحه جدا گانه ای که تحریر وثایق و اشباه وثایق در آن توضیح شورای عالی ستره محکمه آن را تصویب می‌نماید تنظیم می‌گردد.

مادة سه صدو شانزدهم:

ادعای مرافعه خواهی در قضایای مدنی و حقوق عامه که نظر به مشبوهیت وثایق ابراء وصلاح یا فیصله های اقرار، ابراء وصلاح مطرح می‌گردد از تاریخ تقدیم ادعای مشبوهیت و جعل مدار اعتبار است نه از تاریخ صدور اصل وثیقه یافیصله.

مادة سه صدو هفدهم:

محکمه فوقانی وثایق و فیصله های مندرج ماده (۳۱۶) این قانون را از حیث مشبوهیت یا جعل و دلایل آن بررسی نموده در صورتی که مشبوهیت و جعل وجود نداشت حکم به تائید آن می‌نماید.

۲۱۲ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة سه صدو هجدهم:

هرگاه حکم محکمه به اساس اقرار، اصلاح، ابراء و یا منکری به وثایق و استناد رسمی دارای ثبت محفوظ دیوان قضاء صادر شده باشد و راجع به استناد مذکور ادعای جعل و مشبوهیت صورت نگرفته باشد محکمه فوقانی با صدور قرارقضائی مرافعه خواهی این نوع حکم را رد می‌نماید.

مادة سه صدونزدهم:

محکمه نمی‌تواند مثنای استنادی را که راجع به آن ادعا مشبوهیت و یا جعل صورت نگرفته است به اشخاص بدهد.

مادة سه صدو بیستم:

هرگاه فیصله محکمه راجع به جعلی بودن یک سند قطعی گردد خلاصه حکم ابطال در ذیل اصل و کنده سند تحریر و به مهر مخصوص رئیس محکمة مربوط رسانیده می‌شود.

مادة سه صدو بیست و یکم:

(۱) شهادت شهود عبارت است از اخبار به حق در مجلس قضاء به لفظ اشهد.

(۲) محکمه مکلف است شرایط شهادت شهود را اکیداً رعایت نماید.

(۳) شهادت از نظر قوت اثباتیه بعد از سند به درجه دوم قرار دارد.

(۴) نصاب شهادت و شرایط آن تابع احکام شریعت اسلام می‌باشد.

مادة سه صدو بیست و دوم:

شهادت شهود طور منفرد در جلسه هیأت قضائی به حضور طرفین دعوای استماع می‌گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۱۳

ماده سه صدو بیست و سوم:

محکمه قبل از استماع شهادت شهود مکلف است شهرت مکمله شهود را معلوم نماید.

ماده سه صدو بیست و چهارم:

(۱) هر گاه مدعی در جواب پرسش محکمه قبل از اظهار شهود به حضور هیأت قضائی و طرف دعوی شهرت مکمله شهود را معرفی نماید، اما در وقت احضار، شهود دیگری را به محکمه حاضر سازد محکمه این شهود را نمی پذیرد.

(۲) در صورتی که مدعی شهودی را که قبلاً شهرت مکمله آنها را معرفی کرده است عیناً حاضر نماید محکمه به شهود اجازه می دهد تا ادأی شهادت نمایند.

ماده سه صدو بیست و پنجم:

هرگاه در معاملات حقوقی یکی از شهود بروز معین جلسه به محکمه حاضر و شاهد دیگر به موجب عذر مؤجه قانونی حاضر شده تووانست محکمه اظهارات شاهد حاضر را استماع و برای احضار شاهد غایب مهلت می دهد.

شهود در قضایای حدود و قصاص از این حکم مستثنی است.

ماده سه صدو بیست و ششم:

شهادت شهود در جلسه قضائی از طرف یکی از هیأت قضائی محکمه ثبت و به حضور شهود و طرفین دعوی قرائت و به امضاء و مهر و نشان شصت آنها رسانیده می شود.

۲۱۴ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده سه صدو بیست و هفتم:

- (۱) هرگاه شهود، شهادت خود را نسبت کثرت حدود اربعه یا تعدد مدعی بهای از یاد گفته نتوانند، شهادت خود را از روی نوشتہ به حضورهای محاکمه قرائت و در موقع لازم طرف مدعی و مدعی علیه مدعی بهای مطابق به ضرورت اشاره نماید.
- (۲) در دعوی حدود و قصاص ادای شهادت از روی نوشتہ جواز ندارد.

ماده سه صدو بیست و هشتم:

هرگاه مدعی علیه بعد از اقامه شهود، شهادت شهود را تصدیق و یا به اصل مدعی بها اقرار نماید محاکمه حکم خود را متکی به اقرار مدعی علیه صادر می‌کند.

ماده سه صدو بیست و نهم:

از مدعی دفع تعرض شهود ذوالیدی مطالبه و بعد از اثبات ذوالیدی از مدعی علیه حجت و برهان خواسته می‌شود در صورت عجز مدعی علیه از اقامه حجت و برهان به منع و دفع تعرض مدعی علیه بر مدعی بها اصدار حکم می‌شود.

ماده سه صدو سی ام:

- (۱) تعین میعاد و مهلت برای احضار شهود با نظر داشت بعد مسافه و کیفیت احضار از صلاحیت محاکمه می‌باشد.
- (۲) محاکمه برای احضار شهود تا سه مرتبه به مدعی اقامه شهود موقع می‌دهد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۱۵

ماده سه صدو سی و یکم:

هرگاه مدعی عندالمحکمه اظهار نماید و لو هر قدر مهلت برایم داده شود نمی توانم شهود را حاضر نمایم اظهارات مدعی در فورمه دعوی ثبت و در ذیل آن شصت و امضای وی درج می گردد بعداً اگر مدعی شهودی را حاضر کند پذیرفته نمی شود.

ماده سه صدو سی و دوم:

هرگاه شهود بنابر تقاضای مدعی طوعاً به محکمه حاضر نشوند محکمه می تواند به اثر درخواست مدعی، شهود را جلب نماید.

ماده سه صدو سی و سوم:

- (۱) نصاب شهود متواتر برای اثبات مدعی بها از بیست و پنج نفر کمتر نمی باشد.
- (۲) ترکیه سری و علنی در مورد شهود متواتر قابل تطبیق نیست.

ماده سه صدو سی و چهارم:

شهادت شهود خارج از محکمه اعتبار ندارد.

ماده سه صدو سی و پنجم:

شهادت اصل در باره فرع و فرع در باره اصل، زوج در باره زوجه و یا عکس آن و شهادت اقارب دیگر تا به درجه دوم جواز ندارد.

ماده سه صدو سی و ششم:

شهادت شریک در باره شریک در حال شرکت و رفیق در باره رفیق در نفع صحیح نیست.

۲۱۶ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده سه صدو سی و هفتم:

- (۱) تزکیه شهود ملزمه چگونگی و شرایط تزکیه تابع احکام شریعت اسلام می باشد.
- (۲) ستره محکمه مکلف است طرز العمل تزکیه سری و علني شهود ملزمه را مطابق به احکام شریعت اسلامی تنظیم و مرعی الاجرا قرار دهد.

ماده سه صدو سی و هشتم:

- (۱) قرینه قاطعه آن است که به دلالت آن وجود یک امر مجہول معلوم می گردد. این دلالت قرینه را به حدیقین رسانیده از ظاهر آن در اصل موضوع متنازع فیها استفاده بعمل می آید.
- (۲) هرگاه شخصی تصرفات مالکانه شخص دیگری را مدتی مشاهده نماید و راجع به ما لک بودن خود با وجود نبودن اعذار قانونی مانتد صغارت، جنون و امثال آن دعوی نکند بعداً اگر دعوی نماید دعوی ملکیت وی به دلالت قرینه قاطعه متفقی است.

ماده سه صدو سی و نهم:

- (۱) قرینه مستتبه قرینه است که محکمه از حالات مربوط به دعوی و جریان محاکمه آنرا استنباط و بعد به حیث دلیل در حکم خود به آن اتکاً می نماید.
- (۲) اتکاً به قرینه مستتبه در صورت وجود نص صریح قانون جواز ندارد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۱۷

ماده سه صد و چهل:

سوگند و نکول از سوگند: هرگاه مدعی از ارایه وسایل و مدارک اثباتیه دیگر در محکمه عاجز بماند می‌تواند به مدعی علیه توجیه سوگند نماید در این صورت محکمه به اثر مطالبه مدعی، مدعی علیه را سوگند می‌دهد.

ماده سه صد و چهل و یکم:

هرگاه مدعی علیه در محکمه سوگند نمود دعوی مدعی رد گردیده به قطع خصوصت فعلی حکم صادر می‌شود.

ماده سه صد و چهل و دوم:

در صورتی که دعوی حاوی مطالب متعدد باشد به سوگند واحد اکتفا می‌شود.

ماده سه صد و چهل و سوم:

سوگند یا نکول از سوگند در محکمه بحضور خصم یا قایم مقام وی اعتبار دارد.

ماده سه صد و چهل و چهارم:

قبول سوگند یا نکول از سوگند به شخص مدعی علیه مربوط است به امتناع وکیل از سوگند یا نکول وی اثر مرتب نیست.

ماده سه صد و چهل پنجم:

هر گاه مدعی حق سوگند خود را اسقاط نماید محکمه به ترک خصوصت مدعی حکم صادر می‌نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی

مادة سه صدو چهل و ششم:

در صورتی که مدعی علیه از سوگند نکول نماید محکمه او را به رد و یا سپردن مدعی بها به مدعی محکوم می‌سازد.

مادة سه صدو چهل و هفتم:

مدعی علیه می‌تواند در مقابل دعوی مدعی به دفع صحیح متسل گردد. دفع مدعی علیه در حالات ذیل دفع صحیح شناخته می‌شود:

- ۱- مدعی از دعوی خود ابراء نموده است.
- ۲- مدعی بها را مدعی هبہ نموده است.
- ۳- مدعی بها را از مدعی خریده است.
- ۴- به مدعی حق مطلوبه را ایفا نموده است.

مادة سه صدو چهل و هشتم:

(۱) هرگاه مدعی بالدفع از اثبات دفع عاجز شد می‌تواند سوگند مدعی اصل را مطالبه نماید.

(۲) در صورت نکول مدعی از دعوی دفع مدعی علیه دعوی مدعی اصل رد گردیده محکوم علیه قرار می‌گیرد.

مادة سه صدو چهل و نهم:

هر گاه مدعی در مقابل دفع مدعی علیه دایر بر ایفأ، هبه، شرأ، ابرأ سوگند نمود در این صورت مدعی علیه ملزم قرار می‌گیرد.

مادة سه صدو پنجماه:

دفع متضمن اقرار در صورت عدم اثبات، مدعی علیه را محکوم به پرداخت مدعی بها می‌سازد. در دفع غیر متضمن اقرار جریان دعوی به حالت اصلی ادامه می‌یابد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۱۹

ماده سه صدو پنجاه ویکم:

دعوی دفع مستلزم رعایت سایر شرایط قانونی دعاوی می باشد.

ماده سه صدو پنجاه و دوم:

محکمه با نظر داشت احکام مندرج مواد (۱۰۲۲) الی (۱۰۲۴) قانون مدنی بدون طلب خصم، مستقیماً سوگند را به مدعی توجیه می نماید این سوگند از صلاحیت قضاء بوده و سوگند متممه است که موارد آن قرار آتی می باشد:

- ۱- در دعوی استحقاق که مدعی بها نزد شخص دیگری باشد و مستحق راجع به آن دعوی استحقاق نماید محکمه مدعی را بعد از ثبوت حق وی و قبل از صدور حکم راجع به امور ذیل سوگند می دهد:
 - مدعی بها را به کسی نفوخته است.
 - مدعی بهارا به کسی طور هدیه و صدقه نداده است.
 - مدعی بها را به کسی هبه نکرده است.
- ۲- در دعوی دین و یا حق بر متوفی محکمه مدعی را بعد از ثبوت حق وی و قبل از صدور حکم راجع به امر ذیل سوگند می دهد:
 - مدعی بها بالذات یا بالواسطه از جانب متوفی برایش نرسیده است.
 - در دعوی شفع محکمه بعد از اثبات حق شفع و قبل از صدور حکم، شفیع را راجع به امور ذیل سوگند می دهد:
 - شفع را به وقت آن خواسته است.
 - حق شفع خود را به هیچ صورت از بین نبرده است.
- ۳- در دعوی رد مبیعه به سبب عیب محکمه مدعی را بعد از اثبات عیب و قبل از صدور حکم راجع به امر ذیل سوگند می دهد:
 - صراحتاً یا دلا لتاً به عیب رضایت نشان نداده است.
- ۴- در دعوی رد مبیعه به سبب عیب محکمه مدعی را بعد از اثبات

۲۲۰ قانون اصول محاکمات مدنی

- ۵ - در دعوی نفقة به زوج غایب محکمه زوجه را بعد از ثبوت حق و قبل از صدور حکم به امور ذیل سوگند می‌دهد:
- شوهر برای وی نفقة نمانده است.
 - او را از عقد نکاح خود فارغ نساخته است.

مادة سه صدو پنجاه و سوم:

محکمه مدعی علیه را به اساس مطالبه مدعی به اسم ذاتیه الله یک مرتبه بدون تکرار سوگند می‌دهد.

مادة سه صد و پنجاه و چهارم:

در ادای سوگند نیابت جواز ندارد.

مادة سه صد و پنجاه و پنجم:

در موضوع مربوط به واقعه و فعلی که خود شخص سوگند کننده ایجاد کرده باشد سوگند قاطع (یمین البات) و در موضوع مربوط واقعه و فعل غیرسوگند به علم داده می‌شود.

مادة سه صد و پنجاه و ششم:

در موضوع مربوط به وقوع امر یا عدم وقوع آن سوگند به سبب و در موضوع مربوط به بقا و یا عدم بقا فی الحال سوگند به حاصل داده می‌شود.

مادة سه صد و پنجاه و هفتم:

در موضوع مربوط به رد سوگند طرفین به یکدیگرا حکام متدرج قسمت اول فصل چهارم باب پنجام قانون مدنی رعایت می‌گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۲۱

باب سوم

اجرآت در محاکم فوکانی

فصل اول

شکایات و اعتراض بر فیصله های محاکم تحتانی

مادة سه صدوبنجه و هشت:

شکایت و اعتراض عبارت از حق محکوم عليه غیر قانع از فیصلهٔ محکمةٌ تحتانی است که با تقدیم شکایت عليه اجرآت قضائی محکمهٔ حاکمه از محکمهٔ بالا تر مطالبه می‌گردد.

مادة سه صدوبنجه و نهم:

(۱) محکوم عليه غیر قانع می‌تواند علیه احکام صادرهٔ محکمهٔ حاکمهٔ ناحیوی، شهری، ولسوالی و علاقه داری به محکمهٔ فوکانی شکایت و اعتراض تقدیم نماید.

(۲) محکوم عليه غیر قانع می‌تواند علیه احکام صادرهٔ دیوان‌های محاکم و لایات که به صورت ابتدایی حکم صادر نموده است به دیوان‌های مربوط سترهٔ محکمهٔ شکایت و اعتراض تقدیم نماید.

مادة سه صدو شصتم:

خارنوال مدنی که در قضیه به حیث مدعی یا مدعی علیه اشتراک نموده، می‌تواند علیه احکام محکمهٔ تحتانی اعتراض نماید.

مادة سه صدو شصت و یکم:

شکایت و اعتراض علیه احکام نهائی محاکم تحتانی در موارد ذیل صورت می‌گرد:

۱- خطأ در تطبيق احكام قانوني.

۲۲۲ قانون اصول محاکمات مدنی

- ۲- خطای در تأویل احکام قانونی.
- ۳- بطلان در اجرآت به دلیل صدور حکم غیرقانونی.

مادة سه صدوشصت و دوم:

شرایط اساسی شکایت و اعتراض قرار ذیل است:

- ۱- فیصله محکمه تحتانی که دارای صفت حکم باشد.
- ۲- عدم ابراز رضایت محکوم علیه به فیصله صادره محکمه تحتانی.
- ۳- رعایت ميعاد قانونی تقییم اعتراض.
- ۴- داشتن صلاحیت رسیدگی از طرف محکمه فوقانی.
- ۵- عدم موجودیت سند جدایگانه ای که حق اعتراض محکوم علیه را ساقط کرده باشد.
- ۶- تقديم اعتراض از جانب مدعی، مدعی علیه یا ممثل قانونی آنها به محکمه فوقانی.
- ۷- عدم تطبیق و اجرای حکم محکمه تحتانی به رضایت محکوم علیه.

مادة سه صدوشصت و سوم:

رسیدگی از اعتراض بر فیصله های محکمه شهری، ناحیوی، ولسوالی و علاقه داری از صلاحیت دیوان های مربوط ریاست محکمه ولایت می باشد.

مادة سه صدوشصت و چهارم:

رسیدگی از اعتراض بر فیصله های ابتدایی دیوان های مربوط ریاست محکمه ولایت و محکمه معادل آن از صلاحیت دیوان مربوط ستره محکمه می باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۲۳

ماده سه صدوشصت و پنجم:

میعاد تقدیم شکایت و اعتراض بعد از صدور حکم و ابلاغ آن مدت یک ماه است.

فصل دوم

صورت تقدیم شکایت یا اعتراض

ماده سه صدوشصت و ششم:

شکایت محاکوم علیه غیر قانع بالای فیصلهٔ محکمهٔ تحتانی ضمن تقدیم عریضهٔ مطبوع صورت می‌گیرد.

ماده سه صدوشصت و هفتم:

عریضهٔ حاوی شکایت، مستقیماً به محکمهٔ فرقانی یا محکمهٔ حاکمه تقدیم می‌گردد.

ماده سه صدوشصت و هشتم:

هرگاه طرف غیر قانع در ذیل ورقةٍ ابلاغ حکم که از طرف محکمهٔ شهری، ناحیوی، ولسوالی و علاقه داری برایش داده می‌شود عدم قناعت خود را تذکر دهد این امر حیثیت شکایت را دارد.

ماده سه صدوشصت و نهم:

عریضهٔ طرف غیر قانع باید حاوی بیان اصل موضوع و حکم محکمهٔ تحتانی باشد.

۲۲۴ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة سه صدو هفتاد و یکم:

عريضه شکایت محکوم علیه غير قانع که به محکمه فوقانی يا محکمه حاکمه تقدیم میگردد رسمي بوده در دفتر محکمه ثبت و به شاکی رسیدداده میشود.

مادة سه صدو هفتاد و دیگم:

شکایت و اعتراض که بعد از انقضای ميعاد معینه تقدیم میگردد غيرقابل رسیدگی بوده دوباره به تقدیم کننده آن مسترد میگردد مگر اینکه شاکی يا معترض عذر مؤجه ارایه نماید.

مادة سه صدو هفتاد و دوم:

شکایت نامه توسط تقدیم کننده يا ممثل قانونی وي امضاء میگردد.

مادة سه صدو هفتاد و سوم:

اعتراض خارنوال که به پيشگاه محکمه فوقانی تقدیم میشود توسط خارنوال موظف امضاء میگردد.

مادة سه صدو هفتاد و چهارم:

هرگاه شکایت توسط ممثل قانونی تقدیم گردد علاوه بر درج نمبر و تاریخ وثیقه در شکایت نامه اصل، فوتوكاپی يا کاپی مصدق وثیقه نیز به محکمه فوقانی تقدیم میگردد.

مادة سه صدو هفتاد و پنجم:

محکمه فوقانی بعداز حصول شکایت نامه اوراق مربوط به فیصله را از مرجع آن رسمياً مطالبه مینماید.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۲۵

ماده سه صدو هفتاد و ششم:

اوراق مربوط به فیصله عندهالوصول به هیأت قضائی سپرده شده هیأت موصوف بعد از علم به این مطلب که شکایت به وقت معینه تقدیم شده و اوراق عاری از نواقص اداری می باشد به اندراج آن امر می دهد.

ماده سه صدو هفتاد و هفتم:

اعتراض مفصل شاکی بعد از تقدیم شکایت در ظرف بیست روز ارایه می گردد.

ماده سه صدو هفتاد و هشتم:

شکایت تحریری یا اعتراض مفصل حاوی مطالب ذیل است:

- ۱- اسم محکمه مرجع شکایت یا اعتراض.
- ۲- شهرت شاکی یا اعتراض کننده.
- ۳- فشرده فیصله موضوع شکایت یا اعتراض.
- ۴- اسم محکمه صادرکننده فیصله مورد اعتراض.
- ۵- دلایل عدم صحت فیصله.
- ۶- مطالبه شاکی یا اعتراض کننده.
- ۷- فهرست اوراق و استناد منضمیه شکایت یا اعتراض.

ماده سه صدو هفتاد و نهم:

شکایت و یا اعتراض مندرج ماده (۳۷۸) این قانون به داخل دو نسخه به پیشگاه محکمه فوقانی تقدیم گردد.

..... قانون اصول محاکمات مدنی ۲۲۶

فصل سوم

اجرآت مقدماتی محکمه فوقانی

ماده سه صد و هشتادو هشتم:

تحریرات محکمه فوقانی یک نقل شکایت یا اعتراض تحریری معتبرض را بعد از غور و ملاحظه هیأت قضائی به جانب مقابل سپرده جواب تحریری اخذ می‌کند.

ماده سه صد و هشتادو یکم:

(۱) هرگاه شاکی از ارایه اعتراض مفصل تحریری امتناع ورزد یا معذرت خود را مبنی بر عجز از تقدیم اعتراض اظهار نماید محکمه به دلایل شفuoی وی اکتفا ورزیده امضاء و شصت او را در ذیل اظهاراتش اخذ می‌نماید.

(۲) حکم فقره (۱) این ماده درباره جانب مقابل شاکی و معتبرض نیز قابل تطبیق است.

ماده سه صد و هشتادو دوم:

محکمه فوقانی در موارد ذیل قرار مبنی بر تعطیل اجرآت شکایت را صادر و به شاکی یا معتبرض برای تصحیح شکایت و یا اعتراض مهلت می‌دهد:

۱- در صورتی که شکایت یا اعتراض از طرف تقدیم کننده گان امضاء نشده باشد.

۲- در صورتی که ضمایم لازم توأم با شکایت به محکمه تقدیم نشده باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۲۷

۳- در صورتی که محصول دولتی مرتب به شکایت یا اعتراض تأثیر نشده باشد.

ماده سه صد و هشتادو سوم:

محاسبه موعد مرور زمان برای شکایت یا اعتراض از تاریخ تقديم آن به محکمه صورت میگیرد، مشروط بر این که تقييم کننده شکایت یا اعتراض در ميعاد معينه هدایات قرار مندرج ماده (۳۸۲) را اجرا نماید.

ماده سه صد و هشتادو چهارم:

تقديم کننده شکایت میتواند از شکایت خود صرف نظر نماید مشروط بر اين که فيصله مورد شکایت یا اعتراض شخص ثالث قرار نگرفته باشد در اين صورت محکمه قرار انصراف از شکایت یا اعتراض صادر، اجرآت را در زمينه قطع مینماید.

ماده سه صد و هشتاد و پنجم:

(۱) قضيه مورد شکایت و اعتراض بعد از اظهارات طرفين با اعتراض خارنوال و جواب طرفين به هيأت قضائي غرض تكميل مطالعات سپرده میشود.

(۲) قضيه بعد از تكميل مطالعات هيأت قضائي در اجنبأ درج محل رسیدگي شکایت و تدوير جلسه قضائي به اطلاع طرفين دعوى و اشخاص شاكى قضيه رسانيده میشود.

ماده سه صد و هشتادو ششم:

هرگاه جانبين بعد از تقديم شکایت یا اعتراض در مرحله نهايی به اصلاح موافقه نمایند اين موافقه به شكل تحريري به محکمه تقديم و در صورت تأثيد محکمه فرقانی به قطع اجرآت تصمیم اتخاذ مینماید.

قانون اصول محاکمات مدنی

فصل چهارم

تدویر جلسه قضائی غرض رسیدگی به شکایت و اعتراض

مادة سه صدو هشتادو هفتم:

رئیس جلسه قضائی در مرحله رسیدگی به شکایت و اعتراض با نظر داشت احکام فصل سوم باب دوم این قانون تدبیر لازم را در مورد تأمین نظم جلسه قضائی اتخاذ می‌نماید.

مادة سه صدو هشتادو هشتم:

رئیس جلسه قضائی بعد از افتتاح جلسه و معرفی ترکیب هیأت قضائی و خارتوال مدنی موضوعات ذیل را غرض رسیدگی اعلان می‌نماید:

- نوع قضیه مورد رسیدگی.
- معرفی شاکی یا معترض.
- معرفی مکمه ای که علیه فیصله آن اعتراض صورت گرفته است.
- هویت طرفین دعوی درین جلسه از طرف منشی جلسه ثبت می‌گردد.

مادة سه صدو هشتادو نهم:

در صورت عدم حضور یکی از شاملین دعوی به دلیل نداشتن اطلاع از تاریخ و محل رسیدگی قضیه، مکمه امر رسیدگی را معطل قرار می‌دهد.

مادة سه صدو نودم:

(۱) عدم حضور یکی از شاملین دعوی با وجود داشتن اطلاع از تاریخ و محل رسیدگی قضیه مانع رسیدگی نمی‌گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۲۹

(۲) هرگاه محاکمه عدم حضور را مؤجه بداند می‌تواند رسیدگی قضیه را معطل قرار دهد.

ماده سه صدو نودویکم:

(۱) محاکمه عدم حضور غیر مؤجه خارنوال یا وکیل مدافع را در جلسه رسیدگی به خارنوال ما فوق یا انجمان وکلای مدافع اطلاع می‌دهد.

(۲) هرگاه وکیل مدافع بعد از جلب محاکمه تا ده روز به جلسه قضائی حاضر نگردد محاکمه موضوع عدم حضور او را که سبب تعطیل رسیدگی قضیه گردیده است به انجمان هیأت وکلای مدافع رسماً ابلاغ می‌نماید.

ماده سه صدو نودویوم:

(۱) رسیدگی قضیه در مرحله استیناف با قرائت گزارشی که از مطالعه اوراق ترتیب شده است توسط رئیس جلسه یا یکی از قضات آغاز می‌گردد.

(۲) گزارش متنضم چگونگی قضیه، حکم محکمة تحتانی، دلایل شکایت، اعتراض و سایر موادیکه جدیداً به محاکمه ارائه گردیده و نیز حاوی مدارکی می‌باشد که محاکمه بمنظور کنترول صحت فیصله رسیدگی می‌نماید.

ماده سه صدو نودو سوم:

(۱) محکمة فوقانی حين رسیدگی قضیه نظر به دلایل موجود و دلایلی که توسط جانبین یا شاملین دیگر قضیه ارایه گردیده است قانونیت و مدلل بودن فیصله محکمة تحتانی را در بخش‌های شکایت شده و در

۲۳۰ قانون اصول محاکمات مدنی

بخش های که علیه آنها شکایت موجود نیست و نیز به ارتباط اشخاصی که شکایت تقدیم نموده اند ارزیابی می کنند.

(۲) محکمه در ارزیابی همه جانبه قضیه تابع دلایل شکایت و اعتراض نبوده صرف آن را وسیله رسیدگی می داند.

مادة سه صدو ندووچهارم:

هیأت قضائی بعد از گزارش قضیه توضیحات شاملین دعوی را که در جلسه قضائی حاضر گردیده استماع می نماید ابتداء تقدیم کننده شکایت یا وکیل وی، خارنوال مدنی در صورت تقدیم اعتراض اظهارات می نماید. در صورت تقدیم شکایت از هر دو جانب دعوی حق اولیت در اظهار مطالب از مدعی است.

مادة سه صدو نو و پنجم:

خارجنوال شامل قضیه در باره قانونیت و مدلل بودن فیصله یا عکس آن بعد از اظهارات اشخاص ذیربط توضیحات می دهد.

مادة سه صدو ندوو ششم:

بعد از استماع توضیحات شاملین قضیه و نظر خارنوال هیأت قضائی بمنظور اتخاذ تصمیم قضائی به اتاق مشوره داخل می شود.

مادة سه صدو ندوو هفتم:

مشوره هیأت قضائی، تصمیم و اعلان مطابق احکام مندرج فصل دوازدهم باب دوم این قانون صورت می گیرد.

مادة سه صد و ندوو هشتم:

محکمه فوقانی بعد از رسیدگی مقدماتی قضیه در مرحله نهایی دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۳۱

- ۱- ارسال قضیه به محکمهٔ نیصلاح به منظور رسیدگی مجدد در صورت بطلان فیصلهٔ محکمهٔ تحتانی.
- ۲- اقدام به صدور فیصلهٔ جدید در صورت نقض فیصلهٔ محکمهٔ تحتانی یا در صورت ضرورت ارجاع قضیه به محکمهٔ حاکم به منظور گرد آوری دلایل و تحقیقات مزید جهت رسیدگی مجدد.
- ۳- فیصله‌های محکم تحتانی عاری از موارد بطلان و نقض و دارای نقایض شکلی یا اشتباهات سهو و خطا در اعداد و ارقام از طرف محکمهٔ فوقانی نقض و باطل نشده، صرف جهت استدراک نقصان و اصلاح به محکمهٔ تحتانی اعاده می‌گردد.
- ۴- تائید فیصلهٔ محکمهٔ تحتانی در صورتی‌که مطابقت آن با قانون در نتیجهٔ غور ظاهرگردد.

مادة سه صدو نودو نهم:

اسباب بطلان فیصلهٔ قرار ذیل است:

- ۱- فقدان ارگان اساسی قضای قضا در فیصله.
- ۲- عدم صلاحیت یکی از طرفین دعوی برای مخاصمه.
- ۳- صدور فیصله قضائی غیر محتمل الثبوت و یا مخالف واقعیت عینی راجع به مدعی بها.
- ۴- صدور فیصله از طرف هیأت قضائی فاقد صلاحیت.
- ۵- صدور فیصله از طرف محکمهٔ فاقد صلاحیت.

مادة چهار صدم:

موارد نقض فیصلهٔ قرار ذیل است:

- ۱- مدل نبودن فیصله.
- ۲- عدم توضیح حالاتی‌که برای روشن شدن قضیه اهمیت دارد.

۲۳۲ قانون اصول محاکمات مدنی

- ۲- عدم مطابقت دلایل مندرج فیصله با حالات قضیه.
- ۴- عدم استفاده درست از احکام قوانین.
- ۵- صدور فیصله به ترک خصوصت به علت عدم حضور مدعی.
- ۶- سایر تخطی های که قانوناً موجب نقض فیصله شده بتواند.

ماده چهار صد و یکم:

تأثید محاکم فوقانی از فیصله های محاکم تحتانی توسط قرار صورت می گیرد.

فصل پنجم

صدور قرار محکمه فوقانی مبنی بر عدم صحت فیصله و نقض آن

ماده چهار صد و دوم:

تصمیم محکمه فوقانی در مورد نقض به شکل قرار صادر و قرار مذکور شامل مطالب ذیل می باشد:

- ۱- تاریخ و محل اصدار قرار.
- ۲- اسم محکمه صادر کننده قرار.
- ۳- ترکیب هیأت قضائی.
- ۴- شهرت خارنوال مدنی و شاملین رسیدگی قضیه.
- ۵- شهرت شخص تقدیم کننده شکایت یا اعتراض.
- ۶- متن مختصر فیصله محکمه تحتانی.
- ۷- متن مختصر شکایت یا اعتراض ارایه شده.
- ۸- توضیحات اشخاص شامل رسیدگی قضیه در محکمه.
- ۹- عوامل تحریک دعوی مدنی و نتیجه گیری محکمه.
- ۱۰- قانون مورد استناد محکمه.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۳۳

۱۱- تصمیم هیأت قضائی مبنی بر نقض فیصله.

ماده چهار صد و سوم:

در صورت نقض فیصله و ضرورت احالة آن بر رسیدگی مجدد، محکمة فوقانی در قرار خود مطالب ذیل را تصریح می‌نماید:

۱- حالات قابل توضیح قضیه.

۲- دلایل اثبات قابل مطالبه.

۳- سایر اجرآت دیگری که در محکمة تحتانی انجام می‌یابد.

ماده چهار صد و چهارم:

قرار محکمه فوقانی مبنی بر نقض فیصله محکمه تحتانی قابل شکایت نبوده قطعی است.

ماده چهار صد و پنجم:

(۱) تطبیق مندرجات قرار محکمه فوقانی مبنی بر بطلان یا نقض فیصله در قسمت رسیدگی مجدد حتمی است.

(۲) محکمه تحتانی در اصدار حکم خود ملزم به پیروی بدون قید و شرط قرار محکمه فوقانی نیست.

ماده چهار صد و ششم:

در صورت رد شکایت یا اعتراض ارایه شده، محکمه فوقانی دلایل رد را در قرار خود تصریح می‌نماید.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۳۴

فصل ششم

تقدیم شکایت و اعتراض بر قرار محکمه تحتانی

مادة چهار صد و هفتم:

طرفین قضیه می‌توانند علیه قرار محکمه که در مرحله ابتدایی صادر گردیده شکایت و اعتراض تقدیم نماید.

مادة چهار صد و هشتم:

قرار های ذیل مورد شکایت و اعتراض قرار گرفته می‌تواند:

- ۱- قرارهای که از طرف محکمه ولایت، محکمه شهری، ناحیوی، ولسوالی و علاقه داری به ملاحظه صلاحیت و عدم صلاحیت صادر شده باشد.
- ۲- قرار های که راجع به انقضای میعاد و یا عدم انقضای صادر می‌شود.
- ۳- سایر مواردی که به موجب این قانون قرار محکمه تحتانی قابل شکایت و اعتراض شناخته شود.

مادة چهار صد و نهم:

محکمه فوقانی بعد از رسیدگی شکایت و اعتراض بر قرار های محکمه تحتانی که در قانون پیش بینی شده به ترتیب ذیل تصمیم اتخاذ می‌نماید:

- ۱- قرار را تائید، شکایت یا اعتراض را رد می‌نماید.
- ۲- قرار را نقض، موضوع را جهت رسیدگی مجدد به محکمه تحتانی رجعت می‌دهد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۳۵

۲- قراری را که در ماهیت دعوی صادر شده نقض و جهت صدور فیصله به محکمه اولی اعاده می‌نماید.

ماده چهارصد و دهم:

قرار صادره محکمه فوقانی مبنی بر نقض قرار محکمه تحتانی در حالات مندرج ماده (۴۰۹) این قانون واجب التعمیل است.

فصل هفتم

صلاحیت های محاکم فوقانی در رسیدگی به شکایات علیه احکام صادره محکمه تحتانی

ماده چهارصد و یازدهم:

هرگاه صلاحیت فیصله قضیه مطابق احکام قانون از یک محکمه به محکمه دیگر تفویض شده باشد استدعای شکایت علیه فیصله صادره به محکمه حاکمه یا بریاست محکمه ولایتی که محکمه صادر کننده فیصله در حوزه قضائی آن قرار دارد تقدیم می‌شود.

ماده چهارصد و دوازدهم:

(۱) حق شکایت طرفین بعد از انقضای ميعاد معینه ساقط می‌گردد.
(۲) در صورتی که قایم مقام یکی از طرفین دعوی در موعد معینه شکایت بعمل نیاورد طرفی که ازین امر متضرر شده باشد می‌تواند در محکمه تحتانی علیه قایم مقام اقامه دعوی نماید.

۲۳۶ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة چهار صد و سیزدهم:

هرگاه یکی از طرفین در میعاد معینه شکایت نماید طرف دیگر با وصف انقضای میعاد شکایت تا زمان انقطاع و فیصله دعوی صلاحیت شکایت را دارد.

مادة چهار صد و چهاردهم:

اشخاصی که دعوی شان در محکمه تحتانی بالذات یا توسط وکیل، ولی، وصی یا قیم فیصله شده باشد حق شکایت نیز برای همان اشخاص محفوظ می‌باشد.

مادة چهار صد و پانزدهم:

محکمه فوقانی نمی‌تواند به صورت مستقیم بدون فیصله قبلی محکمه تحتانی به حل و فصل دعوی پردازد مگر اینکه در قانون طور دیگری پیش بینی شده باشد.

مادة چهار صد و شانزدهم:

رضایت صریح یا ضمنی صغیر، مجنون، معتوه یا ولی، وصی، وکیل و قیم به فیصله محکمه اعتبار ندارد وکیلی که از طرف موکل خود صلاحیت قناعت داشته باشد از این حکم مستثنی است.

مادة چهار صد و هفدهم:

موارد ذیل در حکم قناعت ضمنی به فیصله محکمه تحتانی تلقی می‌گردد:

- ۱- مصالحه محکوم علیه با محکوم له در مصارف یا محصول محکمه.
- ۲- تقاضای مهلت برای تأدیه دین از طرف محکوم علیه از محکوم له.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۳۷

۲- عدم شکایت شاکی در اصل موضوع و اکتفابه شکایت از مصارف
محکمه.

ماده چهارصدوهجدهم:

هرگاه شاکی یا معتضد اعتراض و شکایت خود را در میعاد معینه تقدیم
و خود بدون اطلاع و عذر مؤجه به محکمه فوقانی حاضر نشود محکمه
تصمیم خود را مبنی بر سقوط حق شکایت یا اعتراض صادر و تصمیم
محکمه بعد از ثبت در دفتر به مراجع مربوط ابلاغ می‌گردد.

ماده چهارصدونزدهم:

در صورت عدم حضور طرف مقابل معتضد به محکمه در
میعاد معینه، حق اعتراض معتضد به حال خود باقی است.

ماده چهارصدوبیست:

سقوط حق اعتراض معتضد بدلیل انقضای میعاد و تماس حکم محکمه
تحتانی به حق شخص ثالث مانع حق اعتراض شخص ثالث علیه فیصله
محکمه تحتانی شده نمی‌تواند.

ماده چهارصدوبیست و یکم:

اعتراض شخص ثالث بعد از تطبیق و اجرای حکم نهایی بدون ارایه
عذر مؤجه فاقد اعتبار است.

ماده چهارصدوبیست دوم:

نقض و بطلان حکم محکمه شهری ناحیوی، ولسوالی و علاقه داری از
طرف محکمه هم درجه با این محاکم صورت گرفته نمی‌تواند.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۳۸

ماده چهارصدوبیست و سوم:

صلاحیت استماع شکایت از طرف محکمه فوقانی به ملاحظه قیمت مدعی بها قانوناً تحدید گردیده است دعواری که موضوعات آن ذیلاً ذکر می-شود از تحدید مذکور مستثنی است:

- ۱- دعوى حق آبرو و یا دعوى احداث آن.
- ۲- دعوى مسدود نمودن دروازه و کلکین.
- ۳- دعوى تقسیم اموال متروکه.
- ۴- حق شفع در جهت اثبات ترك و امتناع از دعوى.
- ۵- دعوى ارتفاع تعمیر همسایه در خواست دفع ضرر از آن.
- ۶- دعوى دفع ضرر مبرز، ناووه که طرف حولی شخص دیگر باشد.
- ۷- دعوى حفر جویچه جدید از نهر مشترک.
- ۸- دعوى حفر قنات که از اثر حفر آن به قنات دیگری ضرر وارد گردد.
- ۹- دعوى اشخاص ناقص، فاقد اهلیت قانونی و غایب که مدعی یا مدعی علیه واقع شده و به ضرر آنها حکم صادر شده باشد.
 - ۱۰- دعوى حق آبه.
 - ۱۱- دعوى حق مرور.
 - ۱۲- دعوى مرور زمان.
- ۱۳- دعوى که یکطرف آن دولت بوده و نماینده اداره قضایای دولت محکوم علیه قرار گیرد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۳۹

ماده چهارصدوبیست چهارم:

در صورت تعدد محاکوم علیه و تقديم شکایت از طرف بکی از آنها هرگاه حکم قابل تجزیه شناخته شود اشخاصی که شکایت نکرده اند از شکایت شاکی مستفید شده نمی توانند.

ماده چهارصدوبیست و پنجم:

احکام مربوط به شکایت و اعتراض علیه فیصله های غیر نهایی محاکم تحتانی و قرارهای قضائی صادره بر احکام و قرارهای نهایی محاکم تحتانی نیز تطبیق می شود.

ماده چهارصدوبیست و ششم:

دیوان های محکمه ولایت قضایای مدنی را بر اساس شکایت طرف دعوی یا اعتراض خارنوال بر احکام نهایی در صورت مخالفت از احکام قانون، خطا در تطبیق قانون، خطا در تاویل یا بطلان در اجرآات به نحوی که منجر به صدور حکم غیر قانونی گردیده باشد مورد رسیدگی قرار می دهد.

ماده چهارصدوبیست و هفتم:

در صورتی که فیصله و قرار محکمه تحتانی مطابق احکام قانون صادر و عاری از نواقص باشد هرگاه شکایت و اعتراض علیه فیصله متذکره غیر وارد تلقی گردد محکمه فسقانی قرار قضائی خود را مبنی به قانونی بودن حکم نهایی و تنفیذ آن صادر می نماید.

ماده چهارصدوبیست و هشتم:

هرگاه در فیصله محکمه تحتانی قانونیت رعایت نشده باشد حکم فقره (۲) ماده (۳۹۸) این قانون تطبیق می گردد.

۲۴۰ قانون اصول محاکمات مدنی

مادةً چهار صدوبیست و نهم:

هرگاه فیصلهٔ نهایی محكمة تחתانی به بطلان مواجه شود قضیهٔ غرض رسیدگی مجدد به محكمةٌ ذیصلاح احالة می‌گردد.

باب چهارم

اجرآت در دیوان قضایای مدنی و حقوق عامهٔ سترهٔ ممحكمة

مادةً چهارصدوسی ام:

صلاحیت‌های دیوان قضایای مدنی و حقوق عامهٔ سترهٔ ممحكمة در قضایای احالة شده قرار ذیل است:

- ۱- رسیدگی ابتدایی قضایا مطابق صراحت قانون.
- ۲- رسیدگی در مرحلهٔ نهایی.
- ۳- رسیدگی از نظر قانونیت.

فصل اول

رسیدگی ابتدایی قضایا

مادةً چهارصدوسی و یکم:

دیوان قضایای مدنی و حقوق عامهٔ سترهٔ ممحكمة در قضایائی که به غرض رسیدگی ابتدایی مطابق احکام قانون به آن احالة می‌گردد، رسیدگی می‌نماید.

مادةً چهارصدوسی و دوم:

احکام محكمةٌ ولایت ولوی ولسوالی در صورتی که بار دوم نقض گردد در دیوان قضایای مدنی و حقوق عامهٔ سترهٔ ممحكمة بصورت ابتدایی رسیدگی می‌شود.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۴۱

ماده چهارصدوسی و سوم:

حکم دیوان قضایای مدنی ستره محکمه که مطابق مواد (۴۳۲، ۴۳۱) این قانون صادر می‌گردد نهایی است.

ماده چهارصدوسی و چهارم:

اصول محکمه و قواعدی که در حل و فصل قضایا در مرحله ابتدایی مرعی الاجرا است در رسیدگی ابتدایی دیوان قضایای مدنی ستره محکمه نیز قابل رعایت می‌باشد.

ماده چهارصدوسی و پنجم:

در صورت اختلاف نظر در فیصله ایکه ابتداءً مورد رسیدگی دیوان قرار می‌گیرد فیصله نهایی به اکثریت آراء صادر می‌شود.

فصل دوم

شرایط فرجام خواهی و اجرآت مربوط به آن

ماده چهارصدوسی و ششم:

طرف غیر قانع، خارنوال مدنی و نماینده قضایای دولت می‌توانند راجع به قضایای که توسط دیوان های محکم و لایات، لوی و لسوالی و محکمه شهری کابل به صورت ابتدایی فیصله شده است به محکمه حاکمه یا دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه شکایت و اعتراض خود را تقدیم نمایند. محکمه مکلف است فرجام خواهی را ثبت و به فرجام خواه سند کتبی و وصول آنرا اعطا نماید.

ماده چهارصدوسی و هفتم:

۱- مدت فرجام خواهی دو ماه است.

۲۴۲ قانون اصول محاکمات مدنی

۲- محاسبه این مدت از تاریخ ابلاغ حکم صورت می‌گیرد.

ماده چهارصدوسی و هشتم:

مرجع تقدیم استدعای فرجام خواهی در مرکز کابل دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه بوده و در ولایات فرجام خواه می-تواند استدعای خود را به ریاست محکمة ولایت تقدیم دارد.

ماده چهارصدوسی و نهم:

در قضایای حقوق عامه طرف غیر قانع، نماینده قضایای دولت یا خارنوال مدنی هر یک فرجام خواه شده می‌تواند.

ماده چهارصدو چهل:

استدعای فرجام خواهی حاوی مطالب ذیل است:

- ۱- شهرت طرفین دعوای.
- ۲- اسم محکمه صادر کننده حکم.
- ۳- حکم فیصله‌ای که از آن شکایت صورت می‌گیرد.
- ۴- تاریخ ابلاغ حکم محکمه.
- ۵- موجبات فرجام خواهی.

ماده چهارصدو چهل و یکم:

استدعای که در آن حکم ماده (۴۰) این قانون مراعات نشده باشد از طرف مقام فرجام رسی مسترد می‌گردد و وقفه ناشی از این امر در میعاد قانونی فرجام خواهی محسوب نمی‌گردد.

ماده چهارصدو چهل و دوم:

عدم قناعت در ذیل پارچه ابلاغ حکم نیز فرجام خواهی محسوب می-گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۴۳

ماده چهارصدوچهل و سوم:

محکمه صادر کننده حکم فورمه فرجام خواهی را طبق حکم ماده (۴۰) این قانون ترتیب می نماید.

ماده چهار صد و چهل و چهارم:

هرگاه استدعای فرجام خواهی به دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه تقدیم گردد تحریرات دیوان مذکور اوراق موضوع و فیصله محکمه تثانی را از مرجع مربوط مطالبه می نماید.

ماده چهارصدوچهل و پنجم:

مرجع استدعای فرجام رسی در ولایات مکلف اند در ظرف یک هفته اوراق موضوع را رسماً به ستره محکمه ارسال نماید.

ماده چهارصدوچهل و ششم:

عدم رعایت مراتب قانونی فرجام رسی توسط مراجع مربوط که منجر به تأخیر ارسال اوراق و ضرر گردد باعث مسؤولیت متخالفین می گردد.

ماده چهارصدوچهل و هفتم:

در قضایای که طرف دعوی دولت باشد اوراق به اثر شکایت محکوم عليه یا اعتراض نماینده قضایای دولت از طریق اداره مذکور به دیوان ستره محکمه احاله می گردد.

..... قانون اصول محاکمات مدنی ۲۴۴

فصل سوم

رسیدگی در مرحله نهایی

مادة چهار صد و چهل و هشتم:

احکام مندرج باب سوم این قانون در مورد رسیدگی در مرحله نهایی در دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه قابل تطبیق می باشد
حالات نقض و ارجاع قضیه به محکمه تحتانی از این حکم مستثنی است.

مادة چهار صد و چهل و نهم:

ستره محکمه در مرحله رسیدگی نهایی قضایا دارای صلاحیت های ذیل می باشد:

- ۱- نقض و یا ابطال فیصله یا قرار محکمه تحتانی بصورت کلی و یا قسمی و ارسال قضیه بخاطر رسیدگی مجدد توسط عین قضايان یا ترکیب دیگر به محکمه مربوط.
- ۲- صدور فیصله بمنظور تصحیح تخطی در استناد بحکم قانون در صورتی که بعد از نقض فیصله به جمع آوری دلایل جدید یا دلایل تکمیل کننده در قضیه ضرورت احساس نشود و حالات قضیه توسط محکمه تحتانی به صورت مکمل و صحیح رسیدگی گردیده و صرف در استناد به حکم قانون تخطی صورت گرفته باشد.
- ۳- اعاده اوراق جهت رسیدگی مجدد به محکمه حاکمه در صورت نقض قرار محکمه به علت این که رسیدگی موضوع ایجاب صدور فیصله را می نماید، در این حالت حضور طرفین در دیوان ستره محکمه ضرور نمی باشد.
- ۴- تائید حکم محکمه تحتانی در صورت صدور آن بر وفق قانون.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۴۵

فصل چهارم

رسیدگی به احکام نهایی محاکم تحتانی از نظر قانونیت

ماده چهار صد و پنجماه:

فرجام رسی در مورد احکام نهایی محاکم ولایات، لوی و لسوالی و محکمه شهری کابل از صلاحیت ستره محکمه می باشد که توسط دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه بنابر استدعا فرجام خواه عملی می گردد.

ماده چهار صد و پنجماه ویکم:

(۱) دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه احکام نهایی محاکم تحتانی را صرف از لحاظ قانونیت و مطابقت آن با احکام شریعت اسلامی رسیدگی می نماید.

(۲) هرگاه دیوان مذکور به اثر غور مطمئن گردد که حکم محکمه تحتانی مطابق قانون و احکام شریعت اسلامی صادر گردیده است شکایت و اعتراض را رد و به تنفیذ حکم نهایی قرار صادر می نماید.

(۳) هرگاه در نتیجه غور دیوان مربوط ستره محکمه ثابت گردد که در احکام نهایی محاکم تحتانی تخطی قانونی صورت گرفته فیصله را نقض و حالات آنرا با دلایل تصریح نموده غرض صدور فیصله مجدد به محکمه تحتانی ارجاع می نماید.

ماده چهار صد و پنجماه و دوم:

موجبات بطلان احکام نهایی محاکم تحتانی مندرج ماده (۳۹۹) و اسباب نقض مندرج ماده (۴۰۰) این قانون در مرحله رسیدگی به

۲۴۶ قانون اصول محاکمات مدنی

احکام نهایی محاکم تحتانی از نظر قانونیت نیز قابل تطبیق می باشد.

ماده چهار صد و پنجاه و سوم:

رسیدگی به احکام نهایی محاکم تحتانی نسبت عدم قناعت در دیوان مدنی حقوق عامه ستره مکمّه به تقديم اعتراض موقوف نبوده احکام مذکور در صورت موجودیت نواقص قانونی نقض می گردد.

ماده چهار صد و پنجاه و چهارم:

در نقض فیصله به دلیل مخالفت آن با احکام قانون به اسناد تقنیّی اعتبار داده می شود که حین صدور حکم محکمة تحتانی نافذ بوده است.

ماده چهار صد و پنجاه و پنجم:

تجدید رسیدگی فیصله نقض شده به امر دیوان مربوط ستره مکمّه در محاکم تحتانی موقوف به تقديم استدعا و عريضة جدید نمی باشد.

ماده چهار صد و پنجاه و ششم:

اعتراضات خارج از موضوع فیصله محکمه در مرحله فرجام رسی قابل رسیدگی نبوده دعوی جدید پنداشته می شود.

ماده چهار صد و پنجاه و هفتم:

احکامیکه در دعوی حادث در ضمن دعوی اصلی صادر می گردد قبل از فیصله دعوی اصلی قابل فرجام رسی نمی باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۴۷

ماده چهار صد و پنچاه و هشتم:

فرجام خواهی، تغییز احکام متعلق به فیصله محکمه تحتانی را متوقف می‌سازد.

ماده چهار صد و پنجاه و نهم:

دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه حین رسیدگی احکام نهایی محاکم تحتانی از نظر قانونیت می‌تواند طرفین دعوی را جلب نماید.

ماده چهار صد و شصتم:

هرگاه از اثر استدعا و شکایت طرف دعوی دیوان مربوط ستره محکمه حکم دیوان محکمه ولایت را که متنکی بر انقضای میعاد و یارد حق استیناف خواهی طرف دعوی صادر شده است نقض نماید موضوع را غرض دوران مجدد به دیوان محکمه تحتانی اعاده می‌نماید.

ماده چهار صد و شصت و یکم:

هرگاه قرار یا حکم انقضای میعاد که از دیوان مربوط محکمه ولایت صادر شده قابل نقض نباشد و شاکی صرف بر قانونیت فیصله محکمه اول اعتراض یا شکایت داشته باشد محکمه ولایت قضیه را از نظر قانونیت رسیدگی می‌نماید.

ماده چهار صد و شصت و دوم:

هرگاه دیوان مربوط محکمه ولایت مخالف تصمیم دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه حکم صادر نماید و دیوان موصوف فیصله دومی محکمه ولایت را قابل نقض تشخیص نماید هیأت کامل قضایای مدنی ستره محکمه به موضوع رسیدگی می‌نماید.

۲۴۸ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة چهار صدو شصت و سوم:

هرگاه دیوان قضایای مدنی و حقوق عامه ستره محکمه بعد از صدور فیصله دومی دیوان مربوط محکمة تحتانی به دلایل اقامه شده قانون شود به تنفيذ حکم قرار صادر می نماید.

مادة چهار صدو شصت و چهارم:

قرار محکمه ولایت مبنی بر نقض حکم محکمه تحتانی و اعاده دعوی به محکمه مذکور قابل فرجام خواهی به دیوان مدنی و حقوق عامه ستره محکمه نمی باشد.

مادة چهار صدو شصت و پنجم:

هرگاه فیصله محکمه تحتانی عاری از نقض بطلان بوده و صرف دارای نواقص جزئی و شکلی باشد فیصله غرض اصلاح به محکمه صادر کننده حکم اعاده می شود در این صورت به تجدید دعوی و احضار شهود لزوم ندارد.

مادة چهار صدو شصت و ششم:

دیوان فرجام رسی می تواند اصل اوراق را که طرفین دعوی به محکمه تحتانی تقديم نموده است غرض ملاحظه مطالبه نماید.

مادة چهار صدو شصت و هفتم:

هرگاه فرجام خواه بدون عذر مؤجه در ظرف یکماه از ورود قضیه اعتراض خود را به دیوان فرجام رسی تقديم نکند و یا خود حاضر نشود قرار قضائی مبنی بر تنفيذ و یا نقض فیصله محکمه تحتانی صادر می گردد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۴۹

ماده چهارصدو هشتاد و هشتم:

قرار صادره دیوان فرجام رسی حاوی مطالب ذیل می باشد:

- ۱- شهرت، پیشه و محل اقامت طرفین دعوى.
- ۲- سبب تحریک دعوى.
- ۳- حکم محمدکه تحاتی.
- ۴- خلاصه اعتراض و دلایل ارایه شده طرفین.
- ۵- اسباب تنفیذ.
- ۶- اسباب نقض و بطلان از نگاه قانونیت.

ماده چهارصدو هشتاد و نهم:

فیصله یا قراری که از دیوان فرجام رسی نقض و یا بطلان شده به محکمه حاکمه اعاده می گردد. محکمه که فیصله به آن احاله شده است مکلف است حکم و یا تصمیم فرجام رسی را با عین الفاظ و کلمات داخل فیصله دوم خود بنماید در عدم رعایت این امر فیصله بار دوم نقض می گردد.

ماده چهارصدو هفتادم:

هرگاه در یک دعوى محکوم علیه بیش از یک نفر باشد و در اثر فرجام خواهی یکی از آنها فیصله نقض گردد سایرین از این نقض استفاده کرده نمی توانند. موارد ذیل از این حکم مستثنی است:

- ۱- محکومیت اصیل وکفیل به تادیه دین.
- ۲- ترکه و تقسیم اراضی و اموال مشترک بین ورثه و شرکا.

۲۵۰ قانون اصول محاکمات مدنی

مادة چهارصدوهفتادو یکم:

هرگاه محکوم علیه محکمة مرافعه قبل از بررسی دیوان فرجام رسی فوت گردد حقوق فرجام خواهی به ورثه انتقال می‌کند.

مادة چهارصدوهفتادو دوم:

محکوم علیه بالای شخص ثالث خارج از فیصله نمی‌تواند فرجام خواهی کند.

مادة چهارصدوهفتادو سوم:

هرگاه محکوم علیه بعد از انقضای میعاد فرجام خواهی فوت گردد ورثه اش حق فرجام خواهی را ندارد. عذر مؤجه از این حکم مستثنی است.

مادة چهارصدوهفتادو چهارم:

تذکیه نشدن شهود ملزمۀ فیصله را قابل غور دیوان فرجام رسی ساخته و باعث ارجاع آن به محکمة حاکمه می‌گردد.

مادة چهارصدوهفتادو پنجم:

بروز اختلاف در مورد حق فرجام خواهی و یا انقضای میعاد باعث رسیدگی موضوع توسط دیوان فرجام رسی می‌گردد.

مادة چهارصدوهفتادوششم:

دیوان فرجام رسی رسیدگی خود را در قضیه حسب ذیل انجام می-دهد:

- ۱- بررسی قوت و ضعف دلایل طرفین دعوای.
- ۲- بررسی قوت و ضعف دلایل مندرج در حکم محکمة تحتانی.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۵۱

ماده چهار صد و هفتاد و هفتم:

محاکم تحتانی مکلف اند دلایل دست داشته طرفین دعوی و دلایل خود را مستند با ذکر مواد قانونی و جزئیات شریعت اسلامی بصورت واضح در فیصله درج نماید.

ماده چهار صد و هفتاد و هشتم:

تردید و یاقبول اعتراضات فرجام خواه با توجه به دلایل و اسناد ارایه شده ماده به ماده در قرار درج میگردد.

ماده چهار صد و هشتاد و نهم:

قرار فیصله های صادرۀ محکمه تحتانی در موارد ذیل غیر قابل فرجام رسی است:

۱- احکامیکه مستند به اقرار صریح و یا ابراء حضوری خود انکار و دلایل قوی که وثیقه را مشبوه بسازد موجود نباشد. موجودیت شهود نفی متواتر بر عدم حضور و عدم اقرار از این امر مستثنی است.

۲- سقوط حق فرجام خواهی به اثر قناعت طرفین که شکل رسمی را حاصل نموده باشد.

۳- حکم حکمی که طرفین به رضایت خود بر قاطعیت حکم او اقرار و حکم درج و ثیقه شرعی شده باشد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۵۲

باب پنجم

تجدید نظر بر فیصله ها و قرارات نهایی در قضایای مدنی و حقوق عامه

فصل اول

تجدید نظر

مادةً چهار صدو هشتادم:

قاضی القضاط، لوى خارنوال، متضرر هر یک مى تواند به سبب ظهور دلایل جدید بر قرار یا فیصله های نهایی محاکم اعتراض نماید.

مادةً چهار صدو هشتادو یکم:

تجدید نظر بر فیصله یا قرار های نهایی محاکم از صلاحیت شورای عالی ستره محکمه می باشد.

مادةً چهار صدو هشتادو دوم:

موارد تجدید نظر قرار ذیل است:

۱- ثبوت کذب شهادت شهود.

۲- ثبوت کذب استنتاج اهل خبره.

۳- ثبوت جعل و تزویر در اسناد و مدارک اثباتیه.

۴- ثبوت ترجمه نا درست مترجم که در حکم مؤثر باشد.

۵- ارایه سند مثبته از طرف محاکوم علیه که هنگام اصدار حکم موجود نباشد.

۶- سایر علل جدید که برای محکمه حین بررسی موضوع معلوم نبوده و بعد از اصدار حکم واضح و یا در حین رسیدگی اصلاً مطرح

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۵۳

نظر قرار نگرفته باشد و علل متذکره فوق موجب لغو حکم شده بتواند.

فصل دوم

اجرآت مربوط به تجدید نظر

ماده چهار صدو هشتاد و سوم:

هرگاه دلایل مؤجه مبنی بر لغو حکم نهایی موجود باشد شورای عالی ستره محکمه به لغو حکم قرار صادر نموده قضیه را غرض رسیدگی مجدد به محکمه حاکمه یا محکمه دیگر ارجاع می‌دارد.

ماده چهار صدو هشتادو چهارم:

هرگاه شورای عالی ستره محکمه قضیه مورد تجدید نظر را قابل بررسی بیشتر تشخیص دهد سوابق قضیه را جهت ارزیابی ابتدایی به کمیسیون مرکب از دو عضو دیوان مدنی تحت ریاست یکی از اعضای شورای عالی ستره محکمه تفویض می‌نماید.

ماده چهار صدو هشتادو پنجم:

کمیسیون مقدماتی اعتراض معتبرض را بر فیصله نهایی مورد غور قرار داده در روشنی حکم ماده(۴۸۲) این قانون ارزیابی می‌نماید. در صورت لزوم می‌تواند طرفین قضیه را احضار و چگونگی موضوع را از آن‌ها استیضاح نماید.

ماده چهار صدو هشتادو ششم:

کمیسیون مؤظف نظریات خود را در دو نسخه تنظیم و همراه با سوابق به ریاست دارالانشاء شورای عالی ستره محکمه می‌سپارد.

۲۵۴ قانون اصول محاکمات مدنی

ماده چهار صد و هشتاد و هفتم:

مرجع تقدیم درخواست تجدید نظر در صورتی که درخواست کننده شخص متضرر باشد ستره محکمه می‌باشد.

ماده چهار صد و هشتاد و هشتم:

(۱) میعاد تقدیم استدعای تجدید نظر به احکام نهایی در قضایای احوال شخصی (خانواده) مدت سه ماه است.

(۲) آغاز مدت مندرج فقره (۱) این ماده از تاریخ صدور فیصله نهایی محاسبه می‌شود.

ماده چهار صد و هشتاد و نهم:

میعاد رسیدگی بر تجدید نظر بعد از تقدیم اعتراض مدت سه ماه می‌باشد.

باب ششم

احکام متفرقه

ماده چهار صد و نویم:

تصامیم و قرارهای مجالس غیر قضائی در موضوعات مدنی و حقوق عامه مدار اعتبار نیست.

ماده چهار صد و نویم:

قضاؤت در موضوعات حقوق مدنی بعد از تقدیم عريضه دعواي صورت می‌گيرد.

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۵۵

ماده چهار صد و نو و دوم:

قاضی نمی‌تواند صلاحیت قضایت را به قاضی دیگری تفویض نماید
مگر این‌که در قانون طور دیگری تصریح شده باشد.

ماده چهار صد و نو و سوم:

قاضی نمی‌تواند حل و فصل قضایای داخل صلاحیت خود را بدون امر
صریح قانون بی موجب قانونی تعطیل و تأخیر نماید.

ماده چهار صد و نو و دو چهارم:

قاضی مکلف است از کردار و کفتار منافی نزاهت قضائی جدا اعتراض
نماید.

ماده چهار صد و نو و پنجم:

قضایت قاضی با نظر داشت زمان، محل، موضوع و حادثه تقیید و
تحصیص و تجزیه شده می‌تواند.

ماده چهار صد و نو و ششم:

هرگاه موضوع دعوی دین یا خرید اموال منقول و غیر منقول و مدعی
علیه متوفای فاقد وارث شرعی باشد اداره قضایای دولت نزد قضایا
ممثلاً قانونی متوفی شناخته شده و محکمه در موضوع رسیدگی می
نماید.

ماده چهار صد و نو و هفتم:

قاضی به هیچ وجه نمی‌تواند به مدعی، مدعی علیه و شهود تلقین کند.

قانون اصول محاکمات مدنی

ماده چهار صد و نود و هشتمن:

قاضی باید علاوه بر احاطه کامل بر قوانین نافذ کشور و احکام شریعت اسلامی بر عرف، عادات و عنونات عمومی جامعه و قوف کافی داشته باشد.

ماده چهار صد و نود و نهم:

حکم قضاe مستند بر مدارک اثباتیه له و علیه یک یا بعضی از وارشین حکم برگلی ورثه است.

ماده پنجم صد و یکم:

قضاء مظہراست نه مثبت محکوم به در حقیقت امر ثابت بوده و قاضی آنرا به اساس دلایل ارایه شده قانون و شریعت اظهار می‌نماید.

ماده پنجم صد و دوم:

حکم قاضی در صورت عدم موجودیت احکام صریح قانون مطابق به اساسات شریعت اسلامی صادر می‌گردد دارای قوت و قدرت در محکوم به می‌باشد.

ماده پنجم صد و سوم:

صغری، مجنون، معتوه، محجور و غایب نمی‌تواند مستقیماً خصم شرعی واقع شوند.

ماده پنجم صد و چهارم:

فیصله‌های محاکم شهری، ناحیوی، ولسوالی و علاقه داری که به اساس اقرار مدعی یا مدعی علیه یا وثیقه مدار حکم از اقرار مدعی و مدعی علیه و مورث شان یا ابرای شرعی مبنی باشد، غیر قابل استیناف است محکمه

قانون اصول محاکمات مدنی ۲۵۷

فوقانی در این موارد به رد استیناف طلبی تصمیم اتخاذ می‌نماید، و ثایق مشبوه از این حکم مستثنی است.

ماده پنجم و چهارم:

ستره محکمه مکاف است به منظور تطبیق مؤثر احکام این قانون قواعد ولوایح خاص که به تصویب شورای عالی ستره محکمه رسیده باشد درمورد شرایط صحت دعوى و امثال آن وضع نماید.

ماده پنجم و پنجم:

فیصله های محاکم علاوه داری و ولسوالی که اسباب حکم در آن حلف (سوگند) و یا اسقاط حلف باشد تابع اجراءات ذیل است:

- ۱- هرگاه فیصله مذکور در محکمة فوقانی نقض شود مراتب احکام فصل چهارم باب سوم این قانون رعایت می‌گردد.
- ۲- در صورتی که فیصله مذکور در محکمه فوقانی قابل نقض دیده نشود و مدعی مطالبه اقامه شهود را داشته باشد دیوان مربوط محکمه ولایت و محکمه معادل آن طی قرار قضائی قضیه را غرض دوران اقامه شهود به محکمه مربوط راجع می‌نماید.
- ۳- در محکمه ایکه قضیه به آن احواله گردیده صرف موضوع اقامه شهود درج فورمه جدید دعوى گردیده و از مدعی غرض احضار شهود استحضاری اخذ می‌شود دوران مجدد دعوى به این منظور ایجاب تقدیم صورت دعوى جدید را نمی‌نماید.
- ۴- میعاد آوردن شهود بعد از دایر شدن مجدد دعوى در محکمه اول یک ماه می‌باشد.
- ۵- هرگاه مدعی اقامه شهود نمود و شهود مذکور قبول یا رد شد در هر دو حال قضیه باید محاکم فوقانی را طی نماید.

۲۵۸ قانون اصول محاکمات مدنی

- ۶- هرگاه مدعی در ميعاد يك ماه از احضار شهود عاجز بماند فيصله اول کسب قطعیت می نماید.
- ۷- رویت قانونی قضیه به محکمه اول جهت اقامه شهود حیثیت مکمل فيصله اول را داشته استیناقي نبوده تابع محصول مرافقوی نمی باشد.

مادة پنجم و ششم:

این قانون یکماه بعد از نشر در جریده رسمی نافذ و با اتفاق آن اصولنامه اداری محکم عدلي مؤرخ ۲۰ برج میزان ۱۳۲۸ با ضمایم آن، اصول اجرآلت محاکمات حقوقی عدلي مؤرخ اول جدی سال ۱۳۲۷ اصولنامه اصول تعیین ميعاد دعاوى ابتدائي و استئام مرافعه و تبیز در دعاوى حقوقی و جزائی مؤرخ ۲۷ سنبله سال ۱۳۲۴ با تمام ضمایم و تعدیلات مربوط و مادة واحده اصول محاکمات اداري نافذ ۲۴ جدی ۱۳۳۱ و احکام سایر قوانین و اسناد تقینی که با احکام این قانون مغایرت داشته باشد ملغی شناخته می شود.

تعديلات قانون اصول محاكمات مدنى

تعديلات قانون اصول محاكمات مدنی ۲۶۱

فرمان

تقنینی رئیس جمهوری

اسلامی افغانستان در مورد تعديل و حذف برخی مواد قانون

اصول محاكمات مدنی

شماره: (۱۳۵)

تاریخ: ۱۳۸۶/۱۰/۲۷

ماده اول:

مواد دوصد و پانزدهم، دو صد و نواد و هشتم، دوصد و نوادو نهم، سه صدم، سه صد و دوم و سه صد و سیزدهم قانون اصول محاكمات مدنی منتشره جریده رسمی شماره (۷۲۲) سال ۱۳۶۹ هـ. ش ذیلاً تعديل گردد:

۱- ماده دوصد و پانزدهم:

در دعاوی اموال غیر منقول به منظور صحت حکم، اقامه شهود ذولیدی بعد از صحت دعوی معتبر می باشد.

در صورت عجز مدعی از احضار شهود ذوالیدی، تصاديق خصمین قابل اعتبار است. در صورت انکار و حلف مدعی عليه مبنی بر عدم ذوالیدی، موضوع به ترک خصوصت خاتمه می یابد.

..... ۲۶۲ تعديلات قانون اصول محاكمات مدنی

۲- ماده دو صد و نود و هشتم:

وارثی از عرایض مبنی بر مشبوهیت یا تزویر اسناد رسمی، مربوط به محکمه ابتدائیه می باشد که اصل دعوی را رسیدگی می نماید.

محکمه ادعای تزویر را همزمان و توأم با اصل دعوی ضمن یک فیصله منفصل می سازد.

۳- ماده دو صد و نود و نهم:

هرگاه عرایض مبنی بر مشبوهیت یا تزویر اسناد به مراجع دیگر تقدیم گردد، به محکمه ابتدائیه مربوط رجعت داده می شود. در صورتی که سند مورد ادعا در محکمه که قضیه را تحت رسیدگی قرار می دهد، ترتیب نشده باشد، نظر محکمه حوزه ترتیب کننده به صبغه نیابت قضائی به محکمه ایکه قضیه را تحت رسیدگی قرار می دهد، ارائه می گردد.

ادعای مشبوهیت یا تزویر اسناد از طرف مقر، شهود یا قایم مقام قانونی آنها صورت می گیرد.

۴- ماده سه صدم:

تعقیب جزائی موضوع مشبوهیت یا تزویر اسناد، الى صدور حکم قطعی و نهائی محکمه در مورد دعوی حق العبدی معطل می گردد.

تعديلات قانون اصول محاکمات مدنی ۲۶۳

۵- ماده سه صد و دوم:

هرگاه محکمہ بعد از ارزیابی دلایل، ادعای مشبوهیت یا تزویر را وارد بداند، به مدعی تفهیم می کند تا صورت دعوی خود را توأم با دعوی اصل موضوع ارائه بدارد.

۶- ماده سه صد و سیزدهم:

هرگاه رسیدگی دعوی مشبوهیت یا تزویر توأم با دعوی اصلی صورت بگیرد، محکمة رسیدگی کننده مکلف است از نتیجه اجزآت خود به محکمہ ایکه سند در آن ترتیب گردیده ویا اداره مخزن که کننده سند در آن قرار دارد، وقتاً فوقتاً اطلاع دهنده، تا از بیع و اجرای مثنی خودداری شود.

ماده دوم:

مواد سه صد و یازدهم و سه صد و دوازدهم قانون اصول محاکمات مدنی حذف گردد.

ماده سوم:

این تعديل و حذف از تاریخ توشیح نافذ و در جریانه رسمی نشر گردد.

حامد کرزی

رئیس جمهوری اسلامی

افغانستان

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library